

รายงานฉบับสมบูรณ์

แผนงานวิจัย

แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ของ
อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

Guidelines for Development and Management Administration of the Wellness
Destination towards Spa Town of Khlong Thom District, Krabi Province,
Thailand

โดย

ศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ศุภดิษฐ์

ตุลาคม 2562

สัญญาเลขที่ RDG60T0030

รายงานฉบับสมบูรณ์

แผนงานวิจัย

แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ของ
อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

Guidelines for Development and Management Administration of the Wellness
Destination towards Spa Town of Khlong Thom District, Krabi Province,
Thailand

โดย

ศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย ศุภดิษฐ์

ชุดโครงการแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การ
เป็นสปาทาวน์ (Spa town) ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

สนับสนุนโดยสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกสว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

แผนงานวิจัย แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ (Spa town) ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นงานต่อยอดงานวิจัยในปี พ.ศ. 2557 ที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ได้ผลักดันให้เกิดการนำผลงานวิจัยในปีนั้นไปขับเคลื่อนให้มีการจัดตั้งเมืองต้นแบบสปาทาวน์ที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์ฯ) สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ (กรอ.) และเป็นจุดเริ่มต้นของการที่มีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพุร้อนเค็มคลองท่อม ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการต้องการเตรียมตัวและวางแผนรองรับการพัฒนาพื้นที่ในรูปแบบสปาทาวน์ ด้วยเหตุนี้คณะนักวิจัยจากศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์จึงได้พัฒนาโจทย์วิจัยและแนวทางการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ที่ให้การสนับสนุนทุนดำเนินการศูนย์ความเป็นเลิศ

ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาวดี โพธิยะราช ผู้อำนวยการภารกิจ การจัดทำแผนงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ที่ให้คำแนะนำ ชี้แนะ ตลอดจนการร่วมผลักดันการใช้ประโยชน์ และต้องขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ งานวิจัยที่ให้คำแนะนำและคอยประสานงานให้ทีมวิจัยทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนขอบคุณเจ้าหน้าที่ในหน่วยประสานงานโครงการฯ ที่ประสานงานและช่วยเหลือนักวิจัยเป็นอย่างดี

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน และผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการพัฒนาเป็นสปาทาวน์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และขอยกความดีทั้งหมดให้กับบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ที่ได้สั่งสอนผู้วิจัยมา

ธวัชชัย ศุภดิษฐ์

ตุลาคม 2562

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

1) บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเส้นทางน้ำพุร้อนที่พิมพลัส พงศกรรังศิลป์ และคณะ (2557) ได้วิเคราะห์ศักยภาพของการท่องเที่ยวในภาคใต้และพบว่าเส้นทางท่องเที่ยวพุร้อนเป็นหนึ่งในเส้นทางที่มีศักยภาพในการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวค่อนข้างมาก แต่แหล่งท่องเที่ยวหลายแหล่งยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร หรือบางแหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาแล้วแต่ขาดการศึกษารอบด้านทำให้ต้องพบกับปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พุณ้ำร้อนเค็มคลองท่อมที่ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ที่มีการพัฒนาแต่ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรม พื้นที่ริมเงาถูกทำลายทำให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้ประโยชน์ได้เฉพาะในช่วงเวลาเช้าและเวลาเย็นเท่านั้น เพราะในช่วงกลางวันอุณหภูมิค่อนข้างสูงทำให้การแช่น้ำร้อนไม่สะดวกเท่าที่ควร ซึ่งสิริวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2558) ได้ต่อยอดในการพัฒนาภายใต้การร่วมกำหนดโจทย์วิจัยร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกระบี่ และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำขาว ซึ่งผลการวิจัยถูกนำไปใช้ประโยชน์ด้วยการนำเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ก่อนที่จะมีการนำเสนอในที่ประชุมสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อส่งมอบผลการวิจัยให้กับคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) ในการจัดทำนโยบายเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในการขับเคลื่อนสภาพนาในจังหวัดกระบี่

ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาสภาพนาเพื่อรองรับและให้บริการนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลการวิจัยเพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ให้ความสำคัญทั้งมิติเศรษฐกิจหรือการสร้างรายได้อย่างเป็นธรรมในระยะยาวต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น มิติด้านสิ่งแวดล้อมตลอดจนมิติทางสังคมที่ครอบคลุมไปถึงด้านการตลาดซึ่งเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นกลุ่มบนหรือกลุ่มรายได้ดี ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงต้องการดำเนินการวิเคราะห์ถอดบทเรียนประเด็นการพัฒนาจากเมืองสปาที่มีลักษณะของทรัพยากรประเภทพุร้อนคล้ายคลึงกันมาศึกษาวิเคราะห์เทียบเคียงแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ระหว่างการพัฒนาพุร้อนต้นแบบในระดับนานาชาติกับพุร้อน ในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางรากฐานการพัฒนาเมืองสปาให้มีมาตรฐานสากล พร้อมทั้งจะรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยอาศัยข้อมูลวิวัฒนาการตลอดจนรูปแบบการบริหารจัดการ

นโยบาย รวมถึงธุรกิจการท่องเที่ยวเชื่อมโยงที่จะสะท้อนบทเรียนสำคัญของสปาทาว์นระดับนานาชาติ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่ให้เป็นสปาทาว์นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของเมืองสปาในระดับนานาชาติ

1.2.2 เพื่อศึกษาความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุร้อนในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การพัฒนาเป็นสปาทาว์น

1.2.3 เพื่อวิเคราะห์เทียบเคียงการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองสปาระหว่างสปาทาว์นต้นแบบระดับนานาชาติ กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุร้อนในอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่

1.2.4 แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาว์นของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

1.3 ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาว์นของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยมีพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และอำเภอใกล้เคียง โดยการศึกษาในครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการศึกษา 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวประเภทน้ำพุ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และอำเภอใกล้เคียง ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกระบี่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดกระบี่ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ สมาคมโรงแรมจังหวัดกระบี่ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุ และหัวหน้าอุทยานแห่งชาติที่มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุ และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพื่อศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย การศึกษาในครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวประเภทน้ำพุ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และอำเภอใกล้เคียง ได้แก่ อำเภออ่าวลึก และอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ด้วยวิธีการประชุมกลุ่มย่อย

และการสัมภาษณ์ รวมทั้งการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มน้ำพุ เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมในการบริหารจัดการอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การเป็นสปาทาว์น และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพื่อศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยโดยใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยข้อมูลที่ได้รับจากนักท่องเที่ยวจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเบื้องต้นได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นอกจากนี้ยังรวมถึงการประเมินความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้แบบประเมินความพร้อมอีกด้วย

1.4 วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาว์นของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัยหลักและโครงการวิจัยย่อย มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1.4.1 คณะผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมเพื่อชี้แจงโครงการวิจัยแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนจากหน่วยงานที่บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว (ธุรกิจโรงแรม ที่พัก ธุรกิจจันทน์และ ธุรกิจอาหาร) ชุมชนท้องถิ่น เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและประชุมกลุ่มย่อยในอนาคต

1.4.2 การเข้าร่วมประชุมเพื่อบูรณาการการบริหารจัดการน้ำพุร้อนของประเทศไทยกับสมาคมสปาไทย และสภาหอการค้าไทย

1.4.3 การเข้าร่วมประชุมกับคณะทำงานพัฒนาเมืองน้ำพุร้อนและสปาคลองท่อมในการต้อนรับผู้บริหารเมืองสปาและผู้บริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเมือง Numata และ Minakami จังหวัดกุมมะ ประเทศญี่ปุ่นในโอกาสที่คณะจากประเทศญี่ปุ่นเดินทางมาเพื่อจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วม (MOU) ในการพัฒนาและขับเคลื่อนเมืองสปาต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

1.4.4 ผู้วิจัยในแต่ละโครงการย่อยดำเนินการพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยการบูรณาการแนวคิดทางด้านการเมืองสปากับพื้นฐานของแนวคิดการท่องเที่ยวยั่งยืน ที่มุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์คุณภาพในการใช้บริการการท่องเที่ยวในเมืองสปา การคำนึงถึงเศรษฐกิจท้องถิ่น ภายใต

สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม ทั้งนี้งานวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจในเบื้องต้นถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวในเมืองสปาต้นแบบกับอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

1.4.5 เมื่อได้ผลการวิเคราะห์จากโครงการย่อย 2 ชุดโครงการ ผู้วิจัยนำผลมาสังเคราะห์ร่วมกัน โดยเชิญกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้เสียในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมาร่วมระดมความคิดผ่านการประชุมกลุ่มย่อย ทั้งสองพื้นที่เพื่อทวนสอบ ทั้งวิธีการหรือกลยุทธ์ที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางส่วนดังกล่าว ได้ดำเนินการข้อดี ข้อเสียของแนวทางการจัดการและการดำเนินการในสปาหวานต้นแบบระดับนานาชาติ แล้วให้ทางกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุร้อน ได้สะท้อนถึงการท่องเที่ยวปัจจุบันความพร้อมที่จะนำไปสู่การพัฒนาเป็นสปาหวานต่อไป

1.4.6 เมื่อสิ้นสุดการสังเคราะห์โครงการย่อยทั้ง 2 โครงการ แผนวิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลกลไก ข้อจำกัด และอุปสรรคในการขับเคลื่อนสู่การเป็นสปาหวานอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวในสปาหวานต่อไป

2) สรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลจากโครงการย่อยทั้ง 2 โครงการ และสามารถสรุปผลการวิจัยของแผนงานวิจัย ได้ดังนี้

2.1 สถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของเมืองสปาในระดับนานาชาติ

อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ได้รับการประกาศจากคณะรัฐมนตรีให้เป็นสปาหวานต้นแบบ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ หรือเรียกว่า สปาหวานคลองท่อม จังหวัดกระบี่ เนื่องจากศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อมที่มีศักยภาพเทียบเท่าแหล่งท่องเที่ยวระดับโลก โดยมีการกล่าวเปรียบเทียบกับเป็นแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนเค็มเช่นเดียวกันกับเมือง Karlovy Vary ประเทศสาธารณรัฐเช็ก เนื่องจากมีบ่อน้ำพุร้อนที่มีความเค็มเช่นเดียวกัน โดยทางสำนักงานจังหวัดกระบี่ได้เริ่มดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 และคณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ได้ร่วมกันขับเคลื่อนและนำเสนอผลงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ปีพ.ศ. 2557 ณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อนำไปขับเคลื่อนในคณะกรรมการร่วมภาครัฐ

และเอกชนเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ (กรอ.) และได้รับการยกระดับเป็นสปาทาว์นเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2559 โดยคณะรัฐมนตรี

โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีการพัฒนาโครงการเพื่อของบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งในแต่ละตำบลยังได้มีการวางแผนรองรับสปาทาว์นด้วยการนำจุดเด่นของตำบลเป็นแนวทางในการดำเนินงาน บางตำบลมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ น้ำตกร้อน สระมรกต หรือ น้ำตกต่าง ๆ ได้มีการจัดการในการวางแผนโปรแกรมทางการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ ต้องนำศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมาพิจารณาด้วย

2.2 ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำร้อนในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การพัฒนาเป็นสปาทาว์น

ผลการวิจัยพบว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำร้อนในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นสปาทาว์น เนื่องจากมีคุณสมบัติของน้ำตามมาตรฐาน มีกิจกรรมการท่องเที่ยว เชื่อมโยง และมีชุมชนท้องถิ่นที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเป็นสปาทาว์น โดยชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมกับการบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ แต่อย่างไรก็ตาม ชุมชนท้องถิ่นหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่บางส่วนมีความเข้าใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวไม่มากนัก ดังเห็นได้จากการมุ่งเน้นการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้าง รวมถึงการพัฒนาดิจิทัลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเป็นสปาทาว์น หรือการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทั้งนี้ชุมชนมีมุมมองค่อนข้างบวกกับการท่องเที่ยว โดยชุมชนท้องถิ่นเห็นว่าการท่องเที่ยวเป็นโอกาสที่ทำให้สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ได้ แต่ในขณะเดียวกันก็รับรู้ถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่อาจจะทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น

ในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่และพื้นที่เชื่อมโยง จำนวน 9 แหล่งมีศักยภาพในระดับสูง ขณะที่อีก 12 แหล่งมีศักยภาพในระดับปานกลาง ซึ่งในเบื้องต้น แหล่งท่องเที่ยว 9 แหล่งสามารถนำมาพัฒนาเชื่อมโยงเป็นเส้นทางท่องเที่ยวสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก ได้แก่ น้ำตกชายคลอง และ น้ำตกโตนเตียว แม้ว่าจะมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ แต่ด้วยการอยู่ในพื้นที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงไม่ควรพัฒนาการท่องเที่ยวกระแสหลักที่เน้นความสนุกสนาน หรือใช้ทรัพยากรมาก เนื่องจากความเปราะบางของพื้นที่ และความเหมาะสมของกิจกรรมการท่องเที่ยวตามศักยภาพของ

พื้นที่ โดยในแหล่งท่องเที่ยวประเภททรัพยากรทางธรรมชาติ ควรเน้นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ ทั้งนี้ ยกเว้นน้ำตกหินเพิงทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวภายใต้การบริหารจัดการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเช่นเดียวกัน แต่ด้วยมีการพัฒนาไประดับหนึ่งแล้วและมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวระดับหนึ่ง ประกอบกับน้ำตกหินเพิงอยู่ในกลุ่มที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง จึงสามารถพัฒนาต่อไปได้ แต่มีเงื่อนไขคือ การพัฒนาเพิ่มเติมต้องไม่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทรัพยากรทางธรรมชาติได้ แต่ให้เน้นการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมในปัจจุบันให้ดีขึ้น

2.3 การวิเคราะห์เทียบเคียงการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองสปาระหว่างสปาทาวนด์ต้นแบบระดับนานาชาติ กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุร้อนในอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เทียบเคียงแหล่งท่องเที่ยวสปาทาวนด์ในระดับนานาชาติ กับเมืองมินาคามิ เมืองนูมาตะ และเมืองเบปปุ ประเทศญี่ปุ่น และเมือง Karlovy Vary ประเทศสาธารณรัฐเช็ก ซึ่งทั้งสองประเทศเป็นต้นแบบสปาทาวนด์ระดับนานาชาติที่มีชื่อเสียงระดับโลก ผลการวิจัยพบว่า สปาทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่มีความโดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีตำนาน เรื่องราว ตลอดจนทรัพยากรทางธรรมชาติที่โดดเด่น สวยงาม และสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้ แต่ในขณะเดียวกัน สปาทาวนด์ทั้งในประเทศญี่ปุ่น และประเทศสาธารณรัฐเช็ก มีศักยภาพและความโดดเด่นในแง่ของการคมนาคม หรือการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากสปาทาวนด์ในประเทศญี่ปุ่น และประเทศสาธารณรัฐเช็กตั้งอยู่ในเขตเมือง ขณะที่สปาทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่อยู่นอกเมืองและส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติจึงทำให้ความเจริญด้านถาวรวัตถุแตกต่างกัน ประกอบกับการบริหารจัดการสปาทาวนด์ในประเทศญี่ปุ่น และประเทศสาธารณรัฐเช็กมีการบริหารจัดการโดยภาพรวมโดยผู้มีอำนาจรับผิดชอบโดยตรง แต่ในสปาทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ยังเป็นการรวมกันของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่บริหารจัดการโดยภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในขณะที่การวิเคราะห์ด้านสถาปัตยกรรม พบว่า สปาทาวนด์คลองท่อมมีศักยภาพต่ำกว่าสปาทาวนด์ทั้งสองประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวสปาทาวนด์ในเมือง Karlovy Vary ที่มีการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมที่เป็นสัดส่วน มีการออกแบบเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว โดยมีป้ายสื่อความหมายทั้งแผนที่โดยรวมของแหล่งท่องเที่ยว ป้ายชื่อหรือป้ายสื่อความหมายข้อมูลสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว พร้อมกับอาคารสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองเป็นที่ตื่นตาตื่นใจของนักท่องเที่ยว ขณะที่สปาทาวนด์ในเมืองมินาคามิ และเมืองนูมาตะ ประเทศญี่ปุ่นมีการพัฒนาพื้นที่บริการให้กับนักท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม ขณะที่เมืองเบปปุมีการอนุรักษ์รูปแบบ

เมือง ถนนหนทางแบบดั้งเดิม และมีการใช้ประโยชน์จากน้ำร้อนเพื่อการปรุงอาหาร และการสร้างความเพลิดเพลินใจให้กับนักท่องเที่ยว

ในด้านการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มน้ำพุร้อน พบว่าเมืองมินาคามิ และเมืองนุมาตะ จังหวัดกุนมะ ประเทศญี่ปุ่นมีตลาดเป้าหมายเป็นกลุ่มที่ชื่นชอบออนเซ็นแบบธรรมชาติ เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ขณะที่น้ำพุร้อนในเมืองเบปปุรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเอเชีย อาทิ จีน ไต้หวัน สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และประเทศไทย เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาแช่น้ำพุร้อน นิยมการถ่ายรูปมากกว่าการแช่ออนเซ็น แม้ว่าในเมืองเบปปุจะมีเรียวกังจำนวนมาก แต่นักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ไปท่องเที่ยวในเส้นทางชมน้ำพุร้อน โดยน้ำพุร้อนเมือง Karlovy Vary ประเทศสาธารณรัฐเช็ก รองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีพฤติกรรมคล้ายกับกลุ่มที่ไปท่องเที่ยวในเมืองเบปปุ ประเทศญี่ปุ่น นั่นคือ การเดินทางมากกว่าการแช่น้ำพุร้อน ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดด้านสถานที่ นอกจากนี้ ในเมือง Karlovy Vary มีการใช้น้ำพุร้อนในการบำบัดมากกว่าการแช่น้ำพุร้อนเพื่อความเพลิดเพลิน

2.4 แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

เนื่องจากในการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานที่มีแนวกฎหมายที่แตกต่างกัน รวมถึงแนวทางปฏิบัติในแต่ละหน่วยงานก็มีความแตกต่างกัน ดังนั้น ในการบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ จึงควรแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่เป็นประธานและมีคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือชุมชนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และความสามารถในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ สามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคณะกรรมการนี้เป็นผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงในการบริหารจัดการ ควบคุม สั่งการและประเมินผล

ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขอยู่ในช่วงดำเนินการจัดทำกฎกระทรวงเกี่ยวกับกิจการที่ให้บริการเพื่อสุขภาพที่มีมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการบริการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการแหล่งท่องเที่ยวที่เข้าข่ายกิจการผู้ให้บริการน้ำพุร้อนเพื่อสุขภาพ ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้น้ำบาดาลใต้ดินมาให้บริการสุขภาพ โดยแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ต้องให้ความสำคัญกับร่างกฎกระทรวงว่าด้วยมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการบริการ เนื่องจากมีส่วนเกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบโดยตรง ด้วยเหตุนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ ความปลอดภัยและการบริการ รวมถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นเพื่อสร้างความ

ประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว และการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยว 9 แหล่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบป้ายสื่อความหมายทั้งป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว ป้ายให้ข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน

โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์ทั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนท้องถิ่น รวมไปถึงบุคลากรของธุรกิจเอกชนเพื่อรองรับการบริการนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในสปป.ลาวตอนใต้ จังหวัดกระปี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทุนมนุษย์ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว การเป็นเจ้าบ้านที่ดี การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ บัญชีครัวเรือน จิตวิทยาการบริการ ทักษะและความสามารถตามตำแหน่งงาน การปฐมพยาบาลเบื้องต้น มาตรฐานด้านอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย และการทำงานเป็นทีม ซึ่งแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และวางแผนให้มีการจัดการความรู้เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ให้กับคนอื่น ๆ ต่อไป เนื่องจากภาคส่วนเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและขับเคลื่อนสปป.ลาวตอนใต้ จังหวัดกระปี ทั้งในด้านการเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การควบคุม ติดตามและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงชุมชนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวที่เป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว

โดยในแง่ของการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการต้องดำเนินการพัฒนาอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวสปป.ลาวตอนใต้ และนำมาพัฒนาระบบสื่ออัตลักษณ์เพื่อนำไปในการสื่อสารและการสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวสปป.ลาวตอนใต้ จังหวัดกระปี โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ทุกภาคส่วนในอำเภอคลองท่อมได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกและสินค้าชุมชนเพื่อกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยวไปยังชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสปป.ลาวตอนใต้ต้องนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการภายใน และอำนวยความสะดวกผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการในการตัดสินใจ และติดตามข้อมูลหรือตัวชี้วัดต่าง ๆ รวมถึงการบริการนักท่องเที่ยวด้วยการนำเสนอ Platform ให้กับนักท่องเที่ยวในการนำเสนอและแบ่งปันประสบการณ์ โดยแนวทางในส่วนสุดท้ายเกี่ยวข้องกับการสื่อสารการตลาดกับนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างการรับรู้และดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวสปป.ลาวตอนใต้ จังหวัดกระปี

ทั้งนี้ ในการบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีการวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงด้านทรัพยากรธรรมชาติ และความเสี่ยงด้านทรัพยากรที่ไม่เท่ากันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยในแง่ความเสี่ยงด้านทรัพยากรธรรมชาตินั้น แหล่งท่องเที่ยวในสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความเปราะบาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อมที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยว รวมถึงการเข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นมาจากการขุดเจาะน้ำบาดาลโดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมาย ทั้งนี้ ในส่วนของความเสี่ยงด้านทรัพยากรที่ไม่เท่ากันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอาจจะส่งผลกระทบต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานแตกต่างกัน รวมถึงกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความประทับใจของนักท่องเที่ยวต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวในสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการเร่งจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ในระดับจังหวัด การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อรองรับการขับเคลื่อนสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่

3) ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยต่อยอดเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการสำหรับการรองรับสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ งานวิจัยนี้ดำเนินการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสปาทาว์นในต่างประเทศ ดำเนินการวิเคราะห์เทียบเคียงกับสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ นอกจากนี้ โครงการย่อยที่ 2 ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้านที่เพียงพอต่อการตัดสินใจ โดยในการบริหารจัดการ ดำเนินการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการวิเคราะห์คุณภาพน้ำ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอต่อการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสปาทาว์นต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวทางการบริหารจัดการสปาทาว์นระดับนานาชาติมาพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่

4) การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

สำหรับการใช้ประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประชาสัมพันธ์ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัยและการให้บริการสถานประกอบการน้ำพุเพื่อสุขภาพ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่

บทคัดย่อ

หัวหน้าโครงการ

ศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย ศุภาดิษฐ์

Email

tawadchai.su@wu.ac.th

ระยะเวลาดำเนินการ

1 มิถุนายน 2560 – 31 พฤษภาคม 2561

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปา ทาว์นของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นสำคัญ ในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของเมืองสปาในระดับนานาชาติ ศึกษาความพร้อมของแหล่ง ท่องเที่ยวประเภทพุน้ำร้อนในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การพัฒนาเป็นสปาทาวน์ วิเคราะห์ เทียบเคียงการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองสปาระหว่างสปาทาวน์ต้นแบบระดับนานาชาติ กับแหล่ง ท่องเที่ยวประเภทพุน้ำร้อนในอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่ และกำหนดแนวทางการพัฒนาและบริหาร จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ การศึกษาในครั้งนี้ ประกอบไปด้วยโครงการย่อย 2 โครงการ ได้แก่ การศึกษาสปาทาวน์ต้นแบบระดับนานาชาติที่ประเทศ ญี่ปุ่น และประเทศสาธารณรัฐเช็ก และการศึกษาข้อมูลทั้งนักท่องเที่ยว การบริหารจัดการ และสภาพ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่า แนวโน้มของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ความสำคัญกับความสงบ การ ออกแบบสถาปัตยกรรม การบำบัดทางด้านจิตใจ และร่างกาย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร จัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่รวมถึงชุมชนท้องถิ่นมีความตื่นตัวต่อการได้รับการประกาศเป็นส ปาทาวน์ต้นแบบของประเทศ ดังเห็นได้จากการเสนอโครงการเพื่อดำเนินการโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสปาทาวน์ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่บางส่วนยังไม่เข้าใจหลักการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หรือการบริหารจัดการสปาทาวน์ ขณะนี้ในส่วนของชุมชนท้องถิ่นเห็นว่าการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมา ก่อให้เกิดประโยชน์ได้ แต่ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหาราคาสินค้าแพงขึ้น โดยชุมชน ท้องถิ่นต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสปาทาวน์ ทั้งนี้ในส่วนของการวิเคราะห์ เทียบเคียงสปาทาวน์ระดับนานาชาติ พบว่า สปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่มีความโดดเด่นทางด้าน ทรัพยากรทางธรรมชาติ ดำเนินาน หรือเรื่องเล่าในแหล่งท่องเที่ยว แต่ในด้านการออกแบบพัฒนา สถาปัตยกรรม การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการ คมนาคมขนส่ง สปาทาวน์ในประเทศญี่ปุ่นและประเทศสาธารณรัฐเช็กทำได้ดีกว่า ทั้งนี้ แผนงานวิจัยนี้ได้ นำเสนอการบริหารจัดการแบบองค์รวมด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ในการดำเนินการบริหารจัดการสปาทาวน์

คำสำคัญ สปาทาวน์ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ การจัดการ

Abstract

Head of Project Professor Tawadchai Suppadit, Ph.D.
Email tawadchai.su@wu.ac.th
Duration 1 June 2017 – 31 May 2018

The study of Guidelines for Development and Management Administration of The Wellness Destination towards Spa Town of Klongtom District, Krabi Province, Thailand, aimed to study the current situation and crucial issues for developing and managing tourism of international Spa Towns, to study the readiness of hot spring destinations in Klongtom, Krabi for being Spa Town, to conduct comparative analysis toward the development and management of Spa Town between international Spa Towns and hot spring destinations in Klongtom, Krabi, and to demonstrate guidelines for development and management administration for developing wellness tourism destination to be Spa Town of Klongtom, Krabi. This study is consisted of 2 projects; i.e. studying best practices of Spa Towns in Japan and Czech Republic, and studying data related to tourists, management, and tourism resources.

The results show that trends of wellness tourism focus on peace, architecture design, mind and body retreat. Organizers which are responsible to manage Klongtom Spa Town, Krabi, including local communities, are alert about the Spa Town model of Thailand – submitting many projects for supporting the Spa Town. However, some stakeholders who manage destinations in Klongtom Spa Town, Krabi, do not understand about the sustainable tourism principles or Spa Town management. Local communities believe that tourism provides an opportunity to employ local wisdom to create benefit. On the other hand, tourism is a cause of expensive products. Moreover, they would like to participate in tourism management of Spa Town. Additionally, this study also does comparative analysis international Spa Towns, found that Klongtom Spa Town, Krabi is prominent in natural resources, myth or story of destinations, but Spa Towns in Japan and Czech Republic are better in architecture design, development of tourism routes and facilities in destinations, and transportation. This study also demonstrates holistic management by founding the Klongtom Spa Town Management Committee to manage Spa Town.

Keywords Spa Town, Klongtom, Krabi, Management

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ญ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ฐ
สารบัญตาราง	ฒ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 กรอบขั้นตอนการวิจัย	3
1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และการแปลผล	7
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ	7
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารและวรรณกรรม	8
2.1 แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.2 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	35
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย	36
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย	40
4.1 สถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการ จัดการการ ท่องเที่ยวของเมืองสปาในระดับนานาชาติ	40
4.2 ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุร้อนในพื้นที่อำเภอคลอง ท่อม จังหวัดกระบี่สู่การพัฒนาเป็นสปาทาว์น	49
4.3 การวิเคราะห์เทียบเคียงการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองสปา ระหว่างสปาทาว์นต้นแบบระดับนานาชาติ กับแหล่งท่องเที่ยวประเภท พุร้อนในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่	55
4.4 แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การ เป็นสปาทาว์นของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่	69

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	94
5.1 สรุปผลการวิจัย	94
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	99
5.3 ข้อเสนอแนะ	101
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	111
1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมชี้แจงแผนงานวิจัย	112

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่	2.1 แหล่งท่องเที่ยวพุน้ำพุในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และพื้นที่ใกล้เคียง	22
ตารางที่	4.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่และพื้นที่ใกล้เคียง	42
ตารางที่	4.2 การวิเคราะห์เทียบเคียงแหล่งท่องเที่ยวสปาทาวนระดับนานาชาติกับสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่ด้านคุณค่าและความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยว	62
ตารางที่	4.3 การวิเคราะห์เทียบเคียงแหล่งท่องเที่ยวสปาทาวนระดับนานาชาติกับสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	63
ตารางที่	4.4 การวิเคราะห์เทียบเคียงแหล่งท่องเที่ยวสปาทาวนระดับนานาชาติกับสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่ด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว	66
ตารางที่	4.5 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามหน่วยงาน	70
ตารางที่	4.6 จุดเด่นและจุดด้อยการบริหารจัดการสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่รูปแบบต่าง ๆ	71
ตารางที่	4.7 สัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่ท่องเที่ยวในพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม	73
ตารางที่	4.8 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่ท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่	73
ตารางที่	4.9 แผนการดำเนินการเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การเป็นสปาทาวน ระยะเวลา 3 ปี	90

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่	1.1 การประชุมหารือโดยนายกรัฐมนตร่วมกับ กรอ.กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน เร่งรัดการพัฒนาโครงการในจังหวัดภูเก็ต พังงา ระนอง กระบี่ และตรัง	2
ภาพที่	1.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ภาพที่	1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุในจังหวัดกระบี่	5
ภาพที่	2.1 มูลค่าอุตสาหกรรมของเศรษฐกิจเพื่ออาชีวพัฒนา	10
ภาพที่	2.2 ปัญหาทางด้านอุปสงค์ อุปทาน และการบริหารจัดการในพื้นที่น้ำพุร้อนธรรมชาติของประเทศไทย	11
ภาพที่	2.3 การศึกษาพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่	14
ภาพที่	2.4 สภาพพื้นที่และที่ตั้งของ Karlovy Vary	16
ภาพที่	2.5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	35
ภาพที่	3.1 การประชุมเพื่อชี้แจงแผนงานวิจัย	37
ภาพที่	3.2 การประชุมร่วมกับสมาคมสปาไทย	38
ภาพที่	3.3 การประชุมร่วมกับผู้บริหารเมืองสปา Numata และ Minakami ประเทศญี่ปุ่น	38
ภาพที่	4.1 ความเชื่อมโยงของแหล่งน้ำพุในพื้นที่อำเภอคลองท่อมและบริเวณใกล้เคียง	42
ภาพที่	4.2 การเยี่ยมชมคลองท่อมของคณะผู้บริหารสปาทาว์นจากประเทศญี่ปุ่น	52
ภาพที่	4.3 แผนที่การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่	54
ภาพที่	4.4 การศึกษาวิจัยเมืองสปาน้ำพุร้อนระดับนานาชาติเมืองมินาคามิและนุมาตะ ประเทศญี่ปุ่น	56
ภาพที่	4.5 การศึกษาวิจัยเมืองสปาน้ำพุร้อนระดับนานาชาติเมืองเบปปุ ประเทศญี่ปุ่น	58
ภาพที่	4.6 การศึกษาวิจัยเมืองสปาน้ำพุร้อนระดับนานาชาติประเทศสาธารณรัฐเช็ก	61
ภาพที่	4.7 แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่	68
ภาพที่	4.8 แนวทางการออกแบบภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม	77
ภาพที่	4.9 การตกแต่งด้วยนกแก้วแล้วท้อดดำ	78
ภาพที่	4.10 แนวทางการออกแบบอาคารสถาปัตยกรรม	79
ภาพที่	4.11 การปรับสภาพภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยว	80

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเส้นทางน้ำพุร้อนที่พิมพลีภัส พงศกรรังศิลป์ และคณะ (2557) ได้วิเคราะห์ศักยภาพของการท่องเที่ยวในภาคใต้และพบว่าเส้นทางท่องเที่ยวน้ำพุร้อนเป็นหนึ่งในเส้นทางที่มีศักยภาพในการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวค่อนข้างมาก แต่แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร หรือบางแหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาแล้วแต่ขาดการศึกษารอบด้านทำให้ต้องพบกับปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อมที่ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ที่มีการพัฒนาแต่ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรม พื้นที่ริมเงาถูกทำลายทำให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้ประโยชน์ได้เฉพาะในช่วงเวลาเช้าและเวลาเย็นเท่านั้น เพราะในช่วงกลางวันอุณหภูมิค่อนข้างสูงทำให้การแช่น้ำร้อนไม่สะดวกเท่าที่ควร ซึ่งสิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2558) ได้ต่อยอดในการพัฒนาภายใต้การร่วมกำหนดโจทย์วิจัยร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกระบี่ และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำขาว ซึ่งผลการวิจัยถูกนำไปใช้ประโยชน์ด้วยการนำเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ก่อนที่จะมีการนำเสนอในที่ประชุมสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อส่งมอบผลการวิจัยให้กับคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) ในการจัดทำนโยบายเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในการขับเคลื่อนสภาพานนี้ในจังหวัดกระบี่

โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism) เป็นหนึ่งในห้าอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จัดเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) และจัดอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการผลักดันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (S-curve) ในรูปแบบแรก (First s-curve) ซึ่งเป็นการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วในประเทศอันจะส่งผลต่อการเติบโตของเศรษฐกิจในระยะสั้นและระยะกลาง อีกทั้งเป็นอุตสาหกรรมที่คาดหวังว่าจะสามารถเพิ่มรายได้ให้กับประชากรได้ถึงร้อยละ 70 ทั้งนี้การเห็นชอบในหลักการให้กำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการให้สิทธิประโยชน์การพัฒนาบุคลากรและเทคโนโลยี การพัฒนา

โครงสร้างพื้นฐาน และการแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค ตลอดจนการมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปพิจารณามาตรการสนับสนุนการพัฒนาคลัสเตอร์ต่อไปนั้นแล้วแต่เป็นกลไกการผลักดันการลงทุนและบ่งชี้ถึงทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนและรองรับนโยบายดังกล่าวโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีศักยภาพสูงทั้งนี้จากมติที่ประชุมร่วมโดยนายกรัฐมนตรี กรอ.ส่วนกลาง และกรอ.กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ณ ห้องประชุมอาคารเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตที่แสดงในภาพที่ 1.1 ที่เห็นชอบในหลักการให้ดำเนินโครงการยกระดับเมืองสปาพุน้ำร้อนเค็ม อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยมีขอบเขตพื้นที่ในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการบริหารจัดการเมืองสปาพุน้ำร้อนเค็ม อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยมีนายอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ เป็นประธาน และมีปศุสัตว์อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่เป็นเลขานุการและคณะกรรมการ

ภาพที่ 1.1 การประชุมหารือโดยนายกรัฐมนตรีร่วมกับ กรอ.กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน เร่งรัดการพัฒนาโครงการในจังหวัดภูเก็ต พังงา ระนอง กระบี่ และตรัง
ที่มา: รัฐบาลไทย (2559)

ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาสปาพุน้ำร้อนเพื่อรองรับและให้บริการนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลการวิจัยเพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ให้ความสำคัญทั้งมิติเศรษฐกิจหรือการสร้างรายได้อย่างเป็นธรรมในระยะยาวต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น มิติด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมิติทางสังคมที่ครอบคลุมไปถึงด้านการตลาดซึ่งเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นกลุ่มบนหรือกลุ่มรายได้ดี ดังนั้น การศึกษาริเริ่มจึงต้องการดำเนินการวิเคราะห์ผลตอบแทน

ประเด็นการพัฒนาจากเมืองสปาที่มีลักษณะของทรัพยากรประเภทน้ำร้อนคล้ายคลึงกันมาศึกษาวิเคราะห์เทียบเคียงแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ระหว่างการพัฒนาพุน้ำร้อนต้นแบบในระดับนานาชาติ กับพุน้ำร้อน ในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางรากฐานการพัฒนาเมืองสปาให้มีมาตรฐานสากล พร้อมทั้งจะรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยอาศัยข้อมูลวิวัฒนาการ ตลอดจนรูปแบบการบริหารจัดการ นโยบาย รวมถึงธุรกิจการท่องเที่ยวเชื่อมโยงที่จะสะท้อนบทเรียนสำคัญของสปาทาวนระดับนานาชาติ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่ให้เป็นสปาทาวนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวนของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของเมืองสปาในระดับนานาชาติ

1.2.2 เพื่อศึกษาความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุน้ำร้อนในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การพัฒนาเป็นสปาทาวน

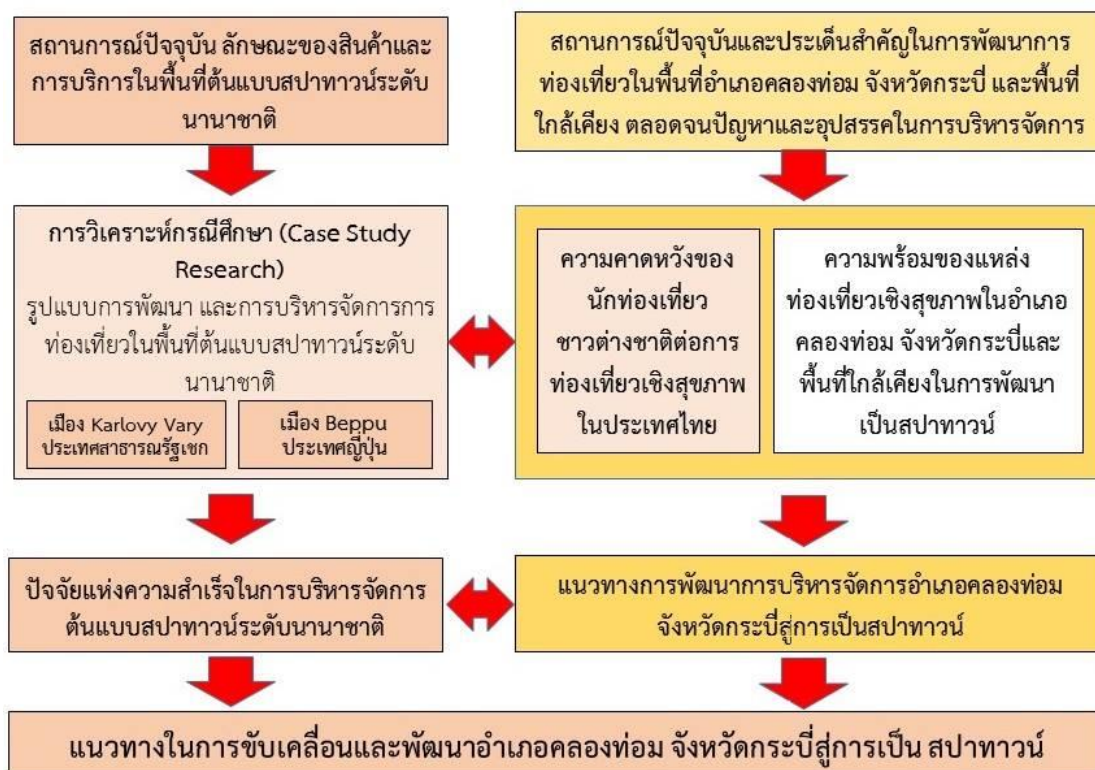
1.2.3 เพื่อวิเคราะห์เทียบเคียงการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองสปาระหว่างสปาทาวนต้นแบบระดับนานาชาติ กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุน้ำร้อนในอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่

1.2.4 แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวนของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

1.3 กรอบขั้นตอนการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวนของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของเมืองสปาในระดับนานาชาติ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุน้ำร้อนในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การพัฒนาเป็นสปาทาวน การวิเคราะห์เทียบเคียงการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองสปาระหว่างสปาทาวนต้นแบบระดับนานาชาติ กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุน้ำร้อนในอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่ เพื่อพัฒนาแนว

ทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาว์นของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาว์นของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ สามารถนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยได้ดังนี้

1.4.1 สปาทาว์น หมายถึง เมืองที่มีบริการรีสอร์ทสปา สปาเพื่อสุขภาพ และรีสอร์ทน้ำพุร้อน ซึ่งนอกเหนือจากการท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนหย่อนใจยังมีการให้บริการด้านสุขภาพ การบำบัดรักษา และการบริการด้านการแพทย์ด้วย โดยในเมืองมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบสาธารณูปโภค และอาคารสถาปัตยกรรมเพื่อรองรับบริการเชิงสุขภาพด้วย

1.4.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ หมายถึง ปัจจัยสำคัญที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการสปาทาว์นต้นแบบระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยชี้วัดความสำเร็จในการบริหารจัดการ

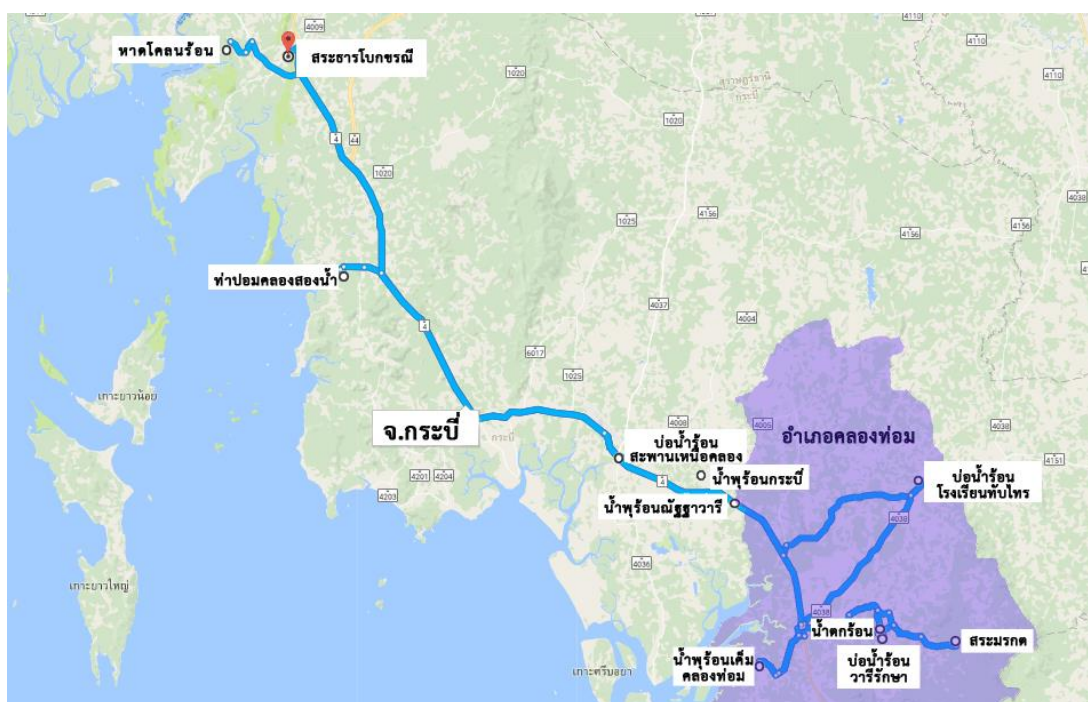
1.4.3 ความพร้อมในการบริหารจัดการ หมายถึง ความพร้อมของหน่วยงาน องค์กรและธุรกิจที่เกี่ยวข้องในการรองรับสปาหวาน

1.4.4 การวิเคราะห์เทียบเคียง หมายถึง การวิเคราะห์เปรียบเทียบในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสปาหวานต้นแบบระหว่างสปาหวานคลองท่อม จังหวัดกระบี่ กับสปาหวานในระดับนานาชาติ

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การเป็นสปาหวาน มีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้มีพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และอำเภอใกล้เคียง ดังแสดงในภาพที่ 1.3 ได้แก่

ภาพที่ 1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุในจังหวัดกระบี่

1.5.1.1 แหล่งน้ำพุในเขตอำเภอคลองท่อม ได้แก่ น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม น้ำตกร้อน บ่อน้ำร้อนวารีรักษา สระมรกต และ น้ำพุร้อนข้างโรงเรียนทับไทร (คลองท่อม)

1.5.1.2 แหล่งน้ำพุร้อนเขตอำเภอเหนือคลอง ได้แก่ น้ำพุร้อนบริเวณคอสะพานเหนือคลอง น้ำพุร้อนกระบี่ และ บ่อน้ำพุร้อนณัฐาวารี

1.5.1.3 แหล่งน้ำพุร้อนเขตอำเภออ่าวลึก ได้แก่ หาดโคลนร้อน หรือหาดทรายร้อน

1.5.1.4 แหล่งน้ำพุเย็น ได้แก่ ธารโบกขรณี และท่าปอมคลองสองน้ำ

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษา การศึกษาในครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการศึกษา 2 กลุ่ม ดังนี้

1) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวประเภทน้ำพุ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และอำเภอใกล้เคียง ได้แก่ อำเภออ่าวลึก และอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกระบี่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดกระบี่ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ สมาคมโรงแรมจังหวัดกระบี่ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุ และหัวหน้าอุทยานแห่งชาติที่มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุ

2) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพื่อศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

1.5.3 ขอบเขตด้านข้อมูลในการศึกษา การศึกษาในครั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวประเภทน้ำพุ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และอำเภอใกล้เคียง ได้แก่ อำเภออ่าวลึก และอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพื่อศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ด้าน ดังนี้

1.5.3.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวประเภทน้ำพุ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และอำเภอใกล้เคียง ได้แก่ อำเภออ่าวลึก และอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ด้วยการวิธีการประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์ รวมทั้งการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มน้ำพุ เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมในการบริหารจัดการอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การเป็นสปาหวาน

1.5.3.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพื่อศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยโดยใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยข้อมูลที่ได้รับจากนักท่องเที่ยวจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเบื้องต้นได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นอกจากนี้ยังรวมถึงการประเมินความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้แบบประเมินความพร้อมอีกด้วย

1.5.4 ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา การศึกษาในครั้งนี้จะใช้ระยะเวลา 1 ปี

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และการแปลผล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยแผนงานวิจัยทำหน้าที่ในการรวบรวมผลการวิจัยของโครงการย่อยทั้ง 2 โครงการและสังเคราะห์เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยเมื่อสิ้นสุดการสังเคราะห์โครงการย่อยทั้ง 2 โครงการ แผนวิจัยจะระดมความคิดเห็นจากกลุ่มเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วยภาคีรัฐบาล ธุรกิจเอกชน แรงงาน องค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชนท้องถิ่น เพื่อศึกษาถึงเงื่อนไข รายละเอียด กลไก ข้อจำกัด และอุปสรรคในการขับเคลื่อนสู่การเป็นสปาทาวน์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาล่องท่องเที่ยวในสปาทาวน์ต่อไป

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ มีประโยชน์ที่ได้รับดังนี้

1.7.1 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทราบข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันและ ประเด็นสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของสปาทาวน์ในระดับนานาชาติ รวมถึงความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุน้ำร้อนในอำเภอคลองท่อมในการพัฒนาเป็นสปาทาวน์

1.7.2 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการได้แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ (Spa town) ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

บทที่ 2

การทบทวนเอกสาร และวรรณกรรม

2.1 แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ มีแนวคิดและทฤษฎี ดังนี้

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาสปาทาวน์ (Spa Town)

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบและลักษณะที่สำคัญของการเป็นเมืองสปา หรือสปาทาวน์ สโมสรมาน้ำพุร้อนไทย (2556) ได้เสนอว่าสปาทาวน์ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) มีแหล่งน้ำแร่ร้อน น้ำแร่เย็น หรือน้ำทะเล ที่สะอาด มีคุณภาพต่อการทำวารีบำบัด
- 2) มีสถานบริการการอาบน้ำพุร้อนแบบสาธารณะ สถานบริการ หรือศูนย์ส่งเสริมสุขภาพที่ใช้ น้ำพุร้อนหรือน้ำเป็นหลักในการให้บริการ ที่ได้มาตรฐาน รองรับผู้มาเยือนได้ตามสมควร
- 3) มีที่พักค้างคืนประเภทต่างๆ ที่ได้มาตรฐานจำนวนเพียงพอรองรับการท่องเที่ยว
- 4) เป็นเมืองแห่งความสุนทรีย์ของชีวิต สวยงาม สะอาด มีระบบสาธารณูปโภคที่ดี มีร้านอาหาร ตลาด สินค้าของที่ระลึก สวนสาธารณะ สถานที่ท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่ เส้นทางออกกำลังกาย ชมธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ฯลฯ คือมีสถานที่น่าสนใจให้ไปเยือนและใช้เวลาที่พำนักอยู่อย่างคุ้มค่า ส่งเสริมให้เกิดดนตรี ศิลปะ พิพิธภัณฑสถาน การเล่นเกม การดื่มกิน กิจกรรมสันทนาการ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การใช้ชีวิต ธรรมชาติศึกษา ฯลฯ

มุมมองที่สมาคมน้ำพุร้อนไทยได้กล่าวถึงนั้นเป็นองค์ประกอบในเชิงอรรถประโยชน์ของสปาทาวน์ที่ประกอบไปด้วยลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวพุร้อน ในขณะที่ การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันให้สามารถตอบสนองนักท่องเที่ยวหรือลูกค้าต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบเชิงอารมณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ (ศิริฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์, 2555) โดยในประเด็นนี้ ชานินทร์ สนธิรักษ์ (2553) ได้อธิบายถึง คุณค่า (Values) ที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรส่งมอบให้กับนักท่องเที่ยว แต่ภายใต้มุมมองด้านคุณค่าของลูกค้า (Customer Value) ซึ่งเป็นแนวคิดการตลาดสมัยใหม่ ‘คุณค่า’ คือผลประโยชน์ของลูกค้าที่ได้รับจากการใช้ บริโภค หรือครอบครองสินค้าและบริการที่มีความแตกต่าง

กันตามวัน เวลา สถานที่และบุคคล และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างคุณค่าคือ ตัวลูกค้าเอง (Vargo and Lusch, 2004, 2008; Pongsakornrungsilp and Schroeder, 2011; ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์, 2557) ด้วยเหตุนี้ นักการตลาดไม่สามารถสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า หรือนักท่องเที่ยวได้ แต่สามารถอำนวยความสะดวกและนำเสนอแบบแผนการสร้างคุณค่าเพื่อสื่อสารว่าแบรนด์มีประโยชน์อย่างไรต่อนักท่องเที่ยวบ้าง ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยประยุกต์แนวทางของธานินทร์ สนธิรักษ์ (2553) ในแง่ของคุณค่าและองค์ประกอบเสริมที่ประกอบไปด้วยปัจจัย 2 ประการ คือ 1) “คุณค่าหลัก” ของบริการในแหล่งที่หมายปลายทางของการท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกที่ความบริสุทธิ์ในศรัทธา ความประณีตในงาน และความรู้แจ้งของผู้จัดบริการ ทั้งยังต้องประกอบ พร้อมไปด้วย 2) องค์ประกอบเสริม อันได้แก่ การจัดสถานที่เพื่อให้นักเดินทางได้รู้สึกสงบสบาย ห่างไกลจากความกังวล เรื่องที่บ้าน ที่ทำงาน พร้อมทั้งจะเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ รับรู้ทั้งที่เป็นและที่มาแห่งตัวตนของตน รวมถึง “ชื่อเสียง” ของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาจากการยอมรับ อันจะส่งผลให้นักเดินทางแวะเวียนเข้ามาเยี่ยม เยียนอยู่เสมอ การอยู่ร่วมกันเพื่อปฏิบัติกิจแห่งศรัทธาด้วยกัน ยังจะส่งแรงเกื้อหนุนให้แก่กันและกัน จากเพื่อนร่วมศรัทธาที่แต่ละคนก็มักเป็นผู้สนใจใฝ่ศึกษาอยู่ เรียกว่า มีทุนพื้นฐานกันอยู่แล้ว ครั้นเมื่อ ได้นำมาเรียงร้อย เติมเต็มให้แก่กัน ก็จะเสริมประโยชน์สูงสุดให้แก่การเดินทาง ซึ่งแน่นอนว่า หาก ฝึกฝนอยู่แต่ในบ้านก็คงจะไม่ได้รับประโยชน์ดังที่ได้มา

อย่างไรก็ตาม มุมมองที่ธานินทร์ สนธิรักษ์ (2553) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบด้านคุณค่านั้นยังไม่ได้กล่าวถึงภายใต้แนวคิดของกระบวนการทัศนคติการตลาดสมัยใหม่มากนัก เพราะยังคงให้ความสำคัญกับบรรดประหลักของสินค้าหรือบริการมากกว่า ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จะต่อยอดแนวคิดดังกล่าวด้วยการนำมุมมองคุณค่าในด้านประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หรือเป็นใช้คุณสมบัติเชิงอารมณ์ (Emotional) ในการนำเสนอเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวสามารถสร้างคุณค่าในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้

จากผลการศึกษาสถานการณ์ทั่วโลกของมูลค่าทางเศรษฐกิจตลาดเชิงสุขภาพในภาพที่ 2.1 พบว่าตลาดของที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือธุรกิจความงามและการต่อต้านหรือชะลอความแก่ รองลงมาคือฟิตเนส การฝึกกายและจิต รองลงมาคือธุรกิจอาหารสุขภาพ วิตามิน และการลดน้ำหนัก ส่วนลำดับที่สี่คือการท่องเที่ยวในลักษณะของ Wellness โดยจะเห็นว่าอุตสาหกรรมสปามีมูลค่าถึง 94,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (Yeung and Johnston, 2014)

ที่มา: Yeung and Jonhnston (2014)

ภาพที่ 2.1 มูลค่าอุตสาหกรรมของเศรษฐกิจเพื่ออายุวัฒนะ (Global Wellness Economy)

ธานินทร์ สนธิรักษ์ (2553) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่ออายุวัฒนะ (Wellness Tourism) ว่านอกจากจะเป็นการหลีกเลี่ยงออกจากสิ่งที่ทำให้ทุกข์กายทุกข์ใจทั้งหลายซึ่งสั่งสมเพิ่มพูนอยู่เสมอจากการใช้ชีวิตประจำวัน ไปสู่สถานที่ที่สงบสบาย แล้ว ยังอาศัย “ยาอายุวัฒนะ” ของแหล่งที่หมายปลายทางในการ “ปรับสภาพ” หาคความ “ลงตัว” ให้การดำรงอยู่ของชีวิต “ความผ่อนคลาย” และ “ยาอายุวัฒนะ” ที่นักเดินทางจะได้รับ จึงเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งแหล่งที่หมายปลายทาง (Wellness Destination) แต่ละแห่งจะต้องพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์ทั้งในเชิงประสิทธิผลของตัวบริการนั้นและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ การเดินทางไปพักผ่อนที่มุ่งเน้นให้ได้ความ ผ่อนคลาย และความสงบ สบายในธรรมชาติอย่างเช่น การสงบจิตทำสมาธิในยาม อาบแดดอยู่ ริมหาดทราย หรือ การลงไปแช่ตัวใน แหล่งน้ำพุร้อนที่สรรพคุณ ของน้ำต่อร่างกายเป็นที่เลื่องลือนั้น นักเดินทางต้องการเพียงเพื่อจะได้หยุดพักแล้วปล่อยให้ธรรมชาติ ค่อยๆ เติบโตที่ร่างกายต้องการเข้าไปให้เพียงพอต่อการใช้ชีวิตข้างหน้าที่ได้เต็มไปด้วยงานทั้งหลายกำลังรออยู่ การเดินทางไปในแหล่งท่องเที่ยวเช่นนี้ เป็นเพียงการหลบออกไปจากชีวิตประจำวันชั่วระยะเวลา หนึ่งเท่านั้น (Escapism) ยังไม่ถือเป็นการท่องเที่ยวเพื่ออายุวัฒนะ

สโสมรน้ำพุร้อนไทย (2556) ได้มีการสำรวจแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติทั้งในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ซึ่งดำเนินการในจังหวัดระนอง พังงาและกระบี่ เพื่อขับเคลื่อนโครงการพัฒนา กิจกรรมน้ำพุร้อนธรรมชาติในประเทศไทย พ.ศ. 2556 – 2560 ทั้งนี้ได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการใน

การส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศ โดยผลพบว่าประเด็นปัญหาของแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ (ภาพที่ 2.2) มีดังต่อไปนี้

1. ด้านอุปสงค์ คือพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์หรือนักท่องเที่ยว ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวท้องถิ่นที่นิยมใช้บริการแช่เท้า แช่ตัว โดยส่วนใหญ่ยังขาดธุรกิจเชื่อมโยงที่ให้บริการนักท่องเที่ยวนอกจากนี้ยังพบว่าผู้ประกอบการยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดประสบการณ์และขาดงบประมาณในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตลอดจนการบริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนธรรมชาติ

2. ด้านอุปทาน คือแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์เกี่ยวเนื่องซึ่งพบว่าแหล่งบริการอาบน้ำสาธารณะยังไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความสะอาดและความปลอดภัยในการแช่น้ำร้อน

3. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่พุน้ำร้อนธรรมชาติ พบว่าส่วนใหญ่ยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลหลัก ขาดแผนการตลาดและการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนพบว่าลักษณะการใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่ไม่ตรงศักยภาพที่แท้จริง

ภาพที่ 2.2 ปัญหาทางด้านอุปสงค์ อุปทาน และการบริหารจัดการในพื้นที่น้ำพุร้อนธรรมชาติของประเทศไทย

ที่มา: สโมสรน้ำพุร้อนไทย (2556)

ทั้งนี้หนึ่งใน 2 โครงการที่สโมสรน้ำพุร้อนไทยได้เสนอกับทางรัฐบาลคือการผลักดันให้มีการพัฒนาหมู่บ้านน้ำพุร้อนและเมืองสปาต้นแบบและเส้นทางสายน้ำพุร้อนนาร่อง โดยมีเป้าหมายคือ มีหมู่บ้านน้ำพุร้อนต้นแบบ 20 แห่งใน 20 จังหวัด มีเมืองสปาต้นแบบ 7 เมืองใน 7 จังหวัด โดยมีการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสายน้ำพุร้อน นาร่อง 8 เส้นทาง ทั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าวว่า มุ่งเน้นที่จะกำหนดเขตพื้นที่หมู่บ้านน้ำพุร้อน/เมืองสปาทั่วประเทศ จัดระเบียบการใช้ น้ำพุร้อนให้เกิดประโยชน์สูงสุดและออกแบบมาตรการรักษาคุณภาพน้ำพุร้อน รวมไปถึงการตรวจสอบปริมาณและคุณภาพของน้ำพุร้อนแต่ละแหล่งทั่วประเทศรวมทั้งศึกษาเชิงธรณีและนิเวศ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการประสานให้เกิดการวางแผน ออกแบบก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น

สำหรับคำว่า “สปาทาวน์” (Spa Town) ตามที่ทางสโมสรน้ำพุร้อนไทย (2556) นำเสนอ ร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือ เขตอำเภอ/เมือง หรือส่วนหนึ่งของเมืองที่มีพื้นที่พิเศษเพื่อการบำบัดรักษามือถือประกอบในเรื่องการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมโดยใช้ธรรมชาติเป็นตัวเยียวยาทำให้เกิดความสมดุลทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือและการบูรณาการจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนท้องถิ่นและภาคประชาชน นอกจากนี้ การให้บริการสปาต้องมีมาตรฐานด้านความสะอาด ต่อสุขภาพอนามัยของผู้รับบริการและจำเป็นต้องมีหน่วยงานของสาธารณสุข สถาบันวิจัยของสถานศึกษาหรือหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน

จากผลการศึกษาเชิงสำรวจศักยภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศจำนวนทั้งสิ้น 112 แห่ง โดยในพื้นที่ภาคใต้ผลพบว่าจังหวัดกระบี่ มีความเหมาะสมในการพัฒนาเป็นเมืองสปาต้นแบบเนื่องจากมีแหล่งน้ำพุร้อนหรือน้ำแร่ธรรมชาติที่มีคุณภาพและหลากหลายในการนำมาใช้ประโยชน์ โดยต้องมีการกำหนดภารกิจให้ชัดเจนระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งท้ายที่สุดทางสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นในการคัดเลือกพื้นที่เมืองสปาต้นแบบ จำนวน 5 แห่งดังต่อไปนี้

1) อำเภอเมือง จังหวัดระนอง มีความพร้อมจะพัฒนาเป็นเมืองสปาต้นแบบ เนื่องจากสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดและยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดที่ต้องการจะพัฒนาเป็นเมืองสุขภาพหรือเมืองน่าอยู่

2) อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ มีแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติที่บริสุทธิ์หลากหลาย มีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน ธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง เอกชนพร้อมลงทุน

3) อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนที่มีศักยภาพและมีน้ำแร่ธรรมชาติที่มีคุณภาพ ภาคเอกชนมีความพร้อมที่จะลงทุนและพร้อมที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่ด้วย

4) อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีศักยภาพการเป็นเมืองสปาต้นแบบ เนื่องจากมีภูมิทัศน์ที่สวยงามและมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมในระดับหนึ่งรวมถึงมีการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมธุรกิจเกี่ยวเนื่อง

5) อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง น้ำพุร้อนแจ้ซ้อนอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จึงมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติค่อนข้างมาก และได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อพัฒนาสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง

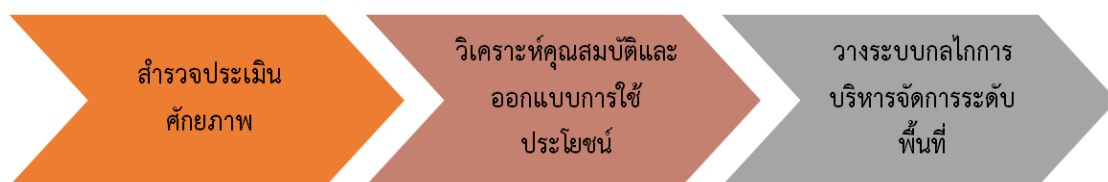
โดยผลการศึกษาศักยภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติดังกล่าวได้ค้นพบประเด็นสำคัญในการพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อนของทางภาคใต้ไว้ดังนี้

1) แหล่งน้ำพุร้อนทางภาคใต้มีความพร้อมทางกายภาพ เช่นเดียวกันกับในจังหวัดราชบุรีคือไม่มีกัมมะถัน ไม่มีกลิ่น อุดมไปด้วยแร่ธาตุ สามารถใช้ในการอุปโภค บริโภคและบำบัดรักษาสุขภาพได้

2) แหล่งท่องเที่ยวพุร้อนประสบปัญหาสำคัญคือ หน่วยงานภาครัฐที่บริหารจัดการ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการ ขาดบุคลากรและการประชาสัมพันธ์ มีปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งขยะ น้ำเสีย มลพิษ รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพน้ำที่ไม่ได้มาตรฐาน

3) ประเด็นข้อเสนอแนะคือภาครัฐควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน สนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่ได้จากน้ำแร่และธุรกิจเชื่อมโยงต่างๆ รวมถึงการสนับสนุนทรัพยากรในการบำรุงดูแลรักษาที่เพียงพอและเหมาะสม

ทั้งนี้จากการศึกษา ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2558) ซึ่งได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ภายใต้ประเด็นในการศึกษาดังต่อไปนี้

-สำรวจบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ -จัดทำแผนที่การกระจายของบ่อน้ำร้อน -ประเมินศักยภาพของแหล่งน้ำพุร้อนเดิม	-วิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพของน้ำพุร้อนและคุณภาพน้ำ - วิเคราะห์ลักษณะทางธรณีฟิสิกส์ของแหล่งน้ำพุร้อน - ออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับกิจกรรมการใช้ประโยชน์ -เสนอแนะกิจกรรมท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งน้ำพุร้อน -เสนอธุรกิจเกี่ยวเนื่องและออกแบบสินค้าที่ระลึก พร้อมบรรจุภัณฑ์ให้กับผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนในพื้นที่พุน้ำร้อนเดิมคลองท่อม	- กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพโดยสร้างทางเลือกทั้งการบริหารจัดการโดยภาครัฐ การบริหารโดยเอกชน และการร่วมกันโดยแสดงผลกำไรขาดทุนข้อดีข้อเสีย - กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง - กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น -ออกแบบผังบริเวณพร้อมผังทางเลือกในการบริหารจัดการ
--	---	---

ภาพที่ 2.3 การศึกษาพุน้ำร้อนเดิมคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ทั้งนี้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการส่งเสริมผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ตลอดจนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพ เพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย เน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือสินค้าการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2554) โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว การสร้างโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและระบบเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาค เพื่อเตรียมความพร้อมประเทศให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งให้อิเอ้ออำนวยความสะดวกแก่คนทุกกลุ่ม (Tourism for All)

2) การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมให้มีความสมบูรณ์ดังเดิม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนการพัฒนาการท่องเที่ยวในลักษณะของกลุ่มการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง และยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานในระดับสากล และสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาท่องเที่ยวเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กิจกรรม นวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว การป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อเสริมสร้างโอกาสและแรงจูงใจเพื่อพัฒนาการค้า การลงทุนด้านการท่องเที่ยว ให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

4) การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว สร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนาระบบสนับสนุนการตลาดท่องเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวรับรู้และเข้าใจในภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ สร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ สร้างกระแสการรับรู้ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าการท่องเที่ยว การดำเนินการตลาดเชิงรุกเพื่อประชาสัมพันธ์จัดงาน และจัดงานแสดงต่าง ๆ (Event) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้นมีการใช้จ่ายมากขึ้น และสร้างกระแส การท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น โดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5) การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครอง ในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนากลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวมีเอกภาพ มีการบูรณาการร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการในทุกระดับ

โดยสรุปแล้วผลการศึกษาที่ผ่านมาได้เสนอแนะว่าแหล่งน้ำพุร้อนหากได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องแล้วจะสามารถยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปา สร้างจุดขายใหม่ให้กับประเทศ รวมทั้งขยายการท่องเที่ยวไปยังชุมชนต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยสร้างรายได้และการจ้างงาน โดยประเทศไทยจัดเป็น 1 ใน 10 ประเทศที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีอัตราการเติบโตของตลาดที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง

2.1.2 กรณีศึกษาสปาทาวน์เมือง Karlovy Vary

เมือง Karlovy Vary ตั้งอยู่ในประเทศสาธารณรัฐเช็ก เป็นสปาทาวน์มีชื่อเสียงในยุโรปตั้งแต่ในอดีต โดยชื่อ Karlovy Vary มาจากคำว่า Karl หรือ Charles ซึ่งเป็นกษัตริย์ปกครองเช็ก กับ Vary ที่แปลว่าบ่อน้ำร้อน ซึ่ง Karlovy Vary แปลความหมายได้ว่าเป็น “บ่อน้ำร้อนของคาร์ล” ซึ่งในอดีตมีทหารที่บาดเจ็บจากการสงครามและได้ลงไปแช่ในบ่อน้ำร้อนนี้และพบว่าอาการดีขึ้นอย่างรวดเร็ว หลังจากแช่น้ำพุร้อนเป็นเมืองบ่อน้ำแร่ร้อนที่ตั้งอยู่ไม่ห่างจากกรุงปราก ประเทศสาธารณรัฐเช็ก มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า Karlsbad เป็นเมืองที่มีชื่อเสียงด้านบ่อน้ำแร่ การทำสปาและเครื่องแก้วคริสตัล มีบ่อน้ำแร่ร้อนทั้งหมด 16 บ่อ ที่กระจายอยู่ในเมืองและมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวบ่อน้ำแร่ร้อนทั้ง 16 บ่อที่นักท่องเที่ยวผู้ไปเยี่ยมชมเยือนสามารถเพลิดเพลินกับบ่อน้ำพุร้อนที่มีความหลากหลายในเมืองได้ โดยแผนที่และภาพของเมืองแสดงดังภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 สภาพพื้นที่และที่ตั้งของ Karlovy Vary

เมืองคาร์โลวี วารี เป็นเมืองที่มีเสน่ห์ในภาพรวมของการบริหารจัดการอย่างมีเอกลักษณ์ของเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยที่ตั้งที่อยู่ท่ามกลางเทือกเขาซึ่งมีแม่น้ำโอเร (Oh e) กับแม่น้ำเทปล่า (Teplà) ทั้งนี้คาร์โลวี วารี จัดเป็นแหล่งสปาที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของสาธารณรัฐเช็กมานานกว่า 600

ปี มีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งกลุ่มแรกๆ เดินทางมาก่อนจะมีการตั้งเมืองด้วยซ้ำ ทั้งนี้เนื่องจากสรรพคุณในการบำบัดรักษาโรคของน้ำแร่ร้อนจากบ่อน้ำแร่ที่นี้แต่ที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากขึ้นนั้นเกิดขึ้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 14 เมื่อจักรพรรดิคาร์ลที่ 4 ใช้น้ำแร่นี้รักษาอาการบาดเจ็บที่ขาของพระองค์ให้หายได้อย่างน่าอัศจรรย์ (ตำนานเล่าว่า พระองค์ทรงพบบ่อน้ำแร่ร้อนที่เมืองนี้ในปี ค.ศ. 1358 เมื่อครั้งเสด็จออกล่าสัตว์แล้วสุนัขล่าเนื้อตัวหนึ่งตกลงไปในบ่อน้ำพุร้อน) นับแต่นั้นเมืองก็มีชื่อเสียงเป็นต้นมาคาร์โลวี มาจากคำว่า Karl (ภาษาเยอรมัน) หรือภาษาอังกฤษว่า ชาร์ลส์ (Charles) คือชื่อของจักรพรรดิคาร์ล วารี (Vary) คือบ่อน้ำพุร้อนแปลรวมกันว่า “บ่อน้ำพุร้อนของคาร์ล” พระองค์ทรงชื่นชมสถานที่แถบนี้รวมทั้งน้ำพุร้อนคุณภาพเยี่ยมของที่นี่มาก จึงทรงสร้างเมืองนี้ขึ้นมาในปี ค.ศ. 1370

สปาที่เมืองนี้มีชื่อเสียงไปทั่วโลกว่าเป็นศูนย์กลางบำบัดโรคภัยต่าง ๆ มีเจ้านายหลายพระองค์เคยเสด็จมาเยือน อาทิ จักรพรรดินีมาเรีย เทเรซา แห่งออสเตรีย พระเจ้าปีเตอร์มหาราชแห่งรัสเซีย และพระเจ้าเฟรเดอริกที่ 1 แห่งปรัสเซีย และที่สำคัญที่สุด พระพุทธเจ้าหลวง รัชกาลที่ 5 ของเราเองก็เคยเสด็จมาประทับแรมที่เมืองนี้ด้วย คาร์โลวี วารี จึงนับเป็นรีสอร์ทสุขภาพพระดับโลก นอกจากนี้ยังได้ชื่อว่าเป็นที่ชุมนุมของเหล่าศิลปินชื่อดังด้วย ไม่ว่าจะเป็นเกอเธ่ บาคเบธเฟน หรือริชาร์ด วากเนอร์ จนทำให้เมืองนี้เป็นเมืองตากอากาศและเมืองแห่งสปารักษาโรคที่ใหญ่ที่สุดในสาธารณรัฐเช็กจนถึงปัจจุบัน

เมืองนี้มีบ่อน้ำแร่ร้อนใหญ่อยู่ทั้งหมด 13 แห่ง (บ่อเล็ก ๆ อีก 300 แห่ง) ซึ่งอุณหภูมิในบ่อใหญ่นั้นสูงแตกต่างกัน ตั้งแต่ 42 ไปจนถึง 72 องศาเซลเซียส แต่ละบ่อจะมีคุณสมบัติในการรักษาโรคที่แตกต่างกันไป เช่น โรคเกี่ยวกับระบบการย่อยอาหาร อาการอ่อนแรง โรคเบาหวานโรคระบบการไหลเวียนโลหิต และโรคระบบทางเดินหายใจ ฯลฯ น้ำแร่ร้อนนี้ได้นำมาใช้เพื่อรักษาโรคนานกว่า 600 ปีแล้ว นักท่องเที่ยวสามารถรองน้ำแร่ร้อนนี้จากบ่อต่าง ๆ มาทดลองดื่มได้ฟรี แต่การดื่มในแบบที่นิยมกันนั้นต้องดื่มด้วยภาชนะพิเศษที่ทำขึ้นมาโดยเฉพาะ เป็นแก้วพอร์ซเลนที่มีปากยื่นออกมาคล้ายพวยของกาน้ำ จุดเด่นด้านการเป็นต้นแบบของการวางผังเมืองและภูมิทัศน์เมืองคือสภาพบ้านเรือนที่มองเห็นส่วนใหญ่เป็นตึกสูง 4 – 5 ชั้น ทาสีหวาน มีทั้งสีชมพู เทา เหลือง ฟ้า ดูสวยงามกลมกลืนกัน ชั้นล่างเปิดเป็นร้านค้าที่ตกแต่งได้ดี อาคารทั้งหลายนั้นต่างตั้งอยู่เรียงรายขนานไปกับแม่น้ำทั้งสองฝั่ง คาร์โลวี วารี ในช่วงฤดูใบไม้ร่วง ซึ่งมีฉากหลังเป็นต้นไม้สีเหลืองสีแดงบนเนินเขาเตี้ย ๆ สามารถประกอบกิจกรรมถ่ายรูปได้สวยทุกจุดทุกมุมถูกใจคนชอบถ่ายรูปมาก ร้านค้าขายของที่ระลึกในเมืองนั้นก็มีมากมายหลากหลาย โดยต่างแต่งร้านได้อย่างมีรสนิยมชวนให้เข้าไปเลือกซื้อสินค้าอย่างยิ่ง ที่สำคัญเขาจัดเป็นถนนคนเดินยาวเกือบ 2 กิโลเมตร โดยมีทั้งร้านค้าขายสินค้า สปา และสถานบำบัดรักษา

ตั้งอยู่เรียงรายไปทั้งสองฝั่งถนน ซึ่งมีการให้บริการ Thai Massage ซึ่งนับเป็นจุดเชื่อมโยงกับการพัฒนาแหล่งสปาทางานของประเทศไทยในอนาคตได้

สำหรับธุรกิจโรงแรมนั้นมีให้บริการเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมถนนคนเดินและแยกออกไปไกลกว่าตามริมแม่น้ำ นักท่องเที่ยวที่ต้องการอาบน้ำแร่สามารถเลือกกรอน้ำแร่เอาจากบ่อต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ทั่วไปได้ โดยไปเลือกซื้อเหยือกตักน้ำแร่ที่มีลักษณะเฉพาะเป็นเหยือกกระเบื้องพอร์ซเลนที่มีปากยาวคล้ายกับกาน้ำ ซื้อมาแล้วก็นำไปล้าง ก่อนจะนำมารองน้ำแร่ร้อน แล้วตักน้ำแร่จากปากยาวนั้นได้เลยโดยไม่ต้องยกขึ้นดื่ม

โดยสรุปแล้วพื้นที่ศึกษาที่มีความโดดเด่นด้านความสำเร็จทางด้านชื่อเสียงที่มาจากคุณสมบัติของน้ำแร่ซึ่งเป็นพุร้อนเค็มเช่นเดียวกับพุร้อนเค็มคลองท่อมทางด้านการศึกษาที่น้ำแร่มีอุณหภูมิร้อนใกล้เคียงกันและมีรสชาติเค็ม ทั้งนี้ในการบริหารจัดการที่มีการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมแก้วเซรามิกซึ่งเป็นจุดแข็งของท้องถิ่นมาเป็นสินค้าและบริการที่เชื่อมต่อกับกิจกรรมน้ำพุร้อนนับเป็นจุดเด่น รวมไปถึงการบริหารจัดการภาพรวมของเมืองที่มีมาตรฐาน การแบ่งโซน การสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวที่นำมาซึ่งการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคของโลก รวมไปถึงนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศยุโรปด้วยกันเองซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ด้วยเช่นกัน

2.1.3 แนวคิดการจัดการสปา

กระทรวงสาธารณสุข (2547) ให้ความหมายของสปาว่า การประกอบกิจการที่ให้การดูแลและเสริมสร้างสุขภาพ โดยบริการหลักที่จัดไว้ประกอบด้วย การนวดเพื่อสุขภาพและการใช้น้ำเพื่อสุขภาพโดยอาจมีบริการเสริมประกอบด้วย เช่น การอบเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โภชนบำบัดและการควบคุมอาหาร โยคะและการทำสมาธิ การใช้สมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ ตลอดจนการแพทย์ทางเลือกอื่น ๆ ในขณะที่สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2555: 3) ได้ให้นิยามของธุรกิจสปา หมายถึง การบำบัดดูแลสุขภาพองค์รวมด้วยวิธีทางธรรมชาติที่ใช้น้ำเป็นองค์ประกอบในการบำบัดควบคู่ไปกับการบำบัดด้วยวิธีทางการแพทย์อื่น ๆ โดยใช้ศาสตร์สัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส เป็นปัจจัยที่สร้างภาวะสมดุลระหว่างร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ และอารมณ์ (Body, Mind and Spirit) ซึ่งภายใต้ความหมายนี้ สปา (Spa) หมายถึง บ่อน้ำแร่หรือแหล่งที่มีน้ำแร่และรวมถึงการบริการนวดตัวที่มีการแช่น้ำแร่ อบตัว และชาวน้ำ ซึ่งบริการการนวดตัวมีทั้งการนวดทั่วไป หรืออาจใช้น้ำมันที่มีกลิ่นหอมที่เรียกว่าอะโรมาเธอราพีรวมด้วยก็ได้ นอกจากนั้นยังรวมถึงมีบริการเสริมอื่นๆอีกมากมาย สปามาจากชื่อเมืองเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในประเทศเบลเยียม มี

บ่อน้ำร้อนให้ผู้ป่วยด้วยโรคต่างๆ ใช้รักษาตัวด้วยการแช่น้ำ ต่อมากลายเป็นชื่อและสัญลักษณ์ของบ่อน้ำแร่ทั่วไป บ่อน้ำแร่นอกจากใช้สำหรับฟื้นฟู บำบัดความเจ็บป่วยและความเครียดด้วยน้ำแล้วแล้วยังใช้สำหรับพักผ่อนหย่อนใจอีกด้วย คือ ประกอบด้วยบริการด้านโภชนาการ การออกกำลังกาย และความสวยงาม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มาใช้บริการที่มีความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา รสนิยม ดังนั้นสปาควรประกอบด้วยสิ่งส่งผลกระทบต่อประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ รูป โดยสถานที่ที่มีบรรยากาศที่ร่มรื่น สงบและผ่อนคลาย เช่น ตกแต่งด้วยพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด รส มีบริการอาหารและเครื่องดื่มที่เสริมสร้างสุขภาพ จัดสารพัดค้ำในร่างกาย เป็นต้น กลิ่น จากการบำบัดด้วยสมุนไพรหรือพืชพรรณจากธรรมชาติ เสียง นำเสียงเพลงบรรเลงมาช่วยสำหรับผ่อนคลาย และ สัมผัส จากการนวดทำให้ผ่อนคลาย โดยนำภูมิปัญญาตะวันตกมาผสมผสานกับการนวดของแต่ละท้องถิ่น

นอกจากนี้ องค์การสปาระหว่างประเทศ หรือ International Spa Association (ISPA, n.d.) ได้จำแนกประเภทของสปาตามรูปแบบการให้บริการไว้ ดังนี้

1. Hotel and Resort Spa เป็นลักษณะของรีสอร์ทและโรงแรมที่มีการให้บริการสปาสำหรับแขกที่เข้าพักเพื่อผ่อนคลาย นอกเหนือจากการให้บริการห้องพัก สามารถพบเห็นได้ทั่วไปตามแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง

2. Day Spa หรือ City Spa เป็นรูปแบบสปาที่พบได้ทั่วไปในกรุงเทพมหานคร เมืองใหญ่ ๆ หรือเขตธุรกิจ ใช้เวลาบริการตั้งแต่ 30 นาทีถึง 2 ชั่วโมงเป็นบริการแบบครบวงจรทั้งการนวดและดูแลสุขภาพผิว ไม่จำเป็นต้องมีห้องพักไว้บริการ ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงง่ายและสะดวก

3. Destination Spa คือ สถานที่ประกอบการที่ให้บริการแบบเต็มรูปแบบโดยจะให้บริการดูแลเรื่องอาหาร การพักผ่อน คลายเครียด การทำสมาธิ ดูแลสุขภาพจิต การออกกำลังกายและการให้บริการด้าน สปา ก่อนใช้บริการต้องสอบถามและพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจลักษณะการใช้ชีวิตของผู้จะเข้ารับบริการเพื่อที่จะได้สามารถจัดเตรียมรูปแบบหรือคอร์สการบำบัดที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับผู้รับบริการมากที่สุด

4. Medical Spa เป็นรูปแบบที่เน้นการทำสปาเพื่อบำบัดและรักษาโรค ซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ ด้วยการบำบัดโดยทางธรรมชาติเพียงอย่างเดียวหรือควบคู่ไปกับการใช้ยาแผนปัจจุบัน มักดำเนินการในโรงพยาบาลหรือคลินิก

5. Mineral Spring Spa เป็นการให้บริการสปาตามแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นบ่อน้ำแร่หรือพุร้อนจากธรรมชาติ

6. Club Spa คือ สปาที่ดำเนินการควบคู่กับการออกกำลังกายหรือฟิตเนส เพื่อบริการแก่สมาชิกของสโมสร

7. Cruise Ship Spa หมายถึงการให้สปาบนเรือสำราญ ผสานการออกกำลังกายและโภชนาการที่ส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้ผู้เดินทางมีความสุขสบายและผ่อนคลาย

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (2555) ได้อธิบายรูปแบบกิจกรรมเพิ่มเติมจากการดำเนินธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับการให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1) บริการหลัก หมายถึง การให้บริการบำบัดรักษาที่จำเป็นต้องมีในสปาที่ประกอบด้วยบริการเหล่านี้

- การนวดเพื่อสุขภาพ
- การนวดแบบตะวันออก ได้แก่ การนวดกดจุดแบบราชสำนัก การนวดไทยแบบเชลยศักดิ์ การนวดแบบญี่ปุ่น (Shiatsu) การนวดกดจุดแบบจีน (Reflexology) การนวดแบบอินเดีย (Ayurvedic Massage) และอื่น ๆ
- การนวดแบบตะวันตก ได้แก่ การนวดอโรมาเทราพี (Aromatherapy) การนวดแบบสวีดิช (Swedish) และอื่น ๆ
- การนวดหน้า (Facial Massage) หลักเบื้องต้นในการนวดหน้าประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ การล้างหน้า/การปรับสภาพผิว/การขัดหน้า/การนวดหน้า/การพอกหน้า/การบำรุงผิวหน้า

2) การให้บริการเสริมอื่น ๆ

- การบริการเกี่ยวกับตัวและผิวพรรณ (Body Treatment) ได้แก่ การทำความสะอาดผิว การสמןผิว การขัดผิว การพอกผิว การพันตัว
- การบริการเกี่ยวกับผิวหน้า (Facial Treatment) ได้แก่ การทำความสะอาดผิว การปรับสภาพผิว การขัดผิว การพอกหน้า การนวดหน้า
- การบริการที่เกี่ยวกับการผ่อนคลาย เช่น โยคะ การบำบัดด้วยเสียง เป็นต้น
- การบริการด้วยอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ
- การขจัดสารพิษ (Detoxification) ยกเว้นการสวนลำไส้ใหญ่
- การบริการเพื่อสุขภาพอื่นๆ เช่น การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

2.1.4 การจัดการสปาทาวน์

ในการค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเมืองสปา หรือ สปาทาวน์ (Spa Town) ที่ศึกษาในประเทศไทยไม่พบว่ามีงานวิจัยหรือมีนักวิชาการได้นำเสนอแนวทางเกี่ยวกับการจัดการเมืองสปาไว้ ซึ่งเนื่องมาจากพฤติกรรมการใช้บริการน้ำพุร้อนของประเทศไทยมีรูปแบบที่แตกต่างจากการใช้บริการน้ำพุร้อนในต่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวพุร้อนมีกิจกรรมหลักที่ดำเนินการคือ การต้มไข่ไก่ การแช่น้ำร้อน และการแช่เท้า เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับสุนิษา เพ็ญทรัพย์ และปวันรัตน์ แสงศิริโรจน์ (2555) ได้สรุปว่านักท่องเที่ยวประมาณร้อยละ 94 เดินทางไปท่องเที่ยวพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนองเพื่อจุดมุ่งหมายการท่องเที่ยว มีเพียงร้อยละ 6 ที่ไปเพื่อบำบัดรักษา และยังไม่มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนในมิติระดับเมือง ทำให้ยังไม่มีผลการดำเนินการหรือศึกษาในประเทศไทย

โดยแนวคิดสปาทาวน์เป็นแนวคิดที่มีการดำเนินการมาเป็นระยะเวลานานในแถบทวีปยุโรปที่รวมไปถึงรีสอร์ทแอนด์สปา สปาเพื่อสุขภาพ และรีสอร์ทน้ำพุร้อน ซึ่งนอกเหนือจากการท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนหย่อนใจยังมีการให้บริการด้านสุขภาพ การบำบัดรักษา และอาจจะมีบริการด้านการแพทย์ด้วย ซึ่งในปัจจุบันมีสปาทาวน์ประมาณ 300 เมืองทั่วยุโรปที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Pawlikowska-Piechotka and Piechotka, 2014) ซึ่ง Pawlikowska-Piechotka and Piechotka (2014) ได้กล่าวถึงประวัติของการท่องเที่ยวเพื่อบำบัดอาการเจ็บป่วยย้อนไปถึงยุคก่อนประวัติศาสตร์ – ยุคทองแดง (Bronze Age) ที่มีการเดินทางไปน้ำพุร้อน และน้ำพุเย็นเพื่อรักษาความเจ็บป่วย ซึ่งมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในประเทศฝรั่งเศส และประเทศสาธารณรัฐเช็ก อย่างไรก็ตาม วิวัฒนาการของการท่องเที่ยวเชิงสปาในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวเดินทางไปสปาไม่ได้เพียงเพื่อการรักษาอาการเจ็บป่วยเพียงอย่างเดียว แต่เป็นเพื่อความเพลิดเพลินใจและการพักผ่อนหย่อนใจด้วย ทั้งนี้ Martyn (2015) ได้กล่าวถึงเมือง Mórahalom ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศฮังการี ที่ในอดีตไม่ได้เป็นเมืองที่มีประวัติทางด้านสปาทาวน์ แต่ปัจจุบันเป็นหนึ่งในเมืองที่มีการบริหารจัดการด้านสปาทาวน์ที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง โดยประเทศฮังการีเป็นหนึ่งในประเทศในยุโรปที่มีน้ำพุร้อนที่ใหญ่ที่สุด การพัฒนาสปาทาวน์ในเมือง Mórahalom มีจุดมุ่งหมายนอกเหนือจากการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้ประโยชน์จากน้ำพุร้อนใต้ดินที่มีจำนวนมาก แต่ยังเป็นการกระจายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และลดข้อจำกัดด้านฤดูกาลทางการท่องเที่ยวของประเทศฮังการีได้อีกด้วย (Martyn, 2015)

เมือง Mórahalom ให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านน้ำพุร้อน โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลจำนวนมากกับการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมสปาในเมือง

Mórahalom ทำให้อุตสาหกรรมการสปามีการเติบโตในทิศทางที่ดี ซึ่งในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ Martyin (2015) ได้ศึกษาถึงประวัติศาสตร์ของเมืองเพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจกับอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว โดยเมือง Mórahalom ในอดีตเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักร Szeged โดยในช่วงระยะเวลา 2 – 3 ทศวรรษของเมือง Mórahalom พบว่ามีการเติบโตในทุกด้านอันเนื่องมาจากการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและสปา การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในช่วงระยะเวลา 15 ปี (พ.ศ. 2541 – 2556) มีการเปลี่ยนแปลงบ่อน้ำร้อนจาก 5 บ่อเป็น 21 บ่อ ห้องอาบน้ำ จากไม่มีเลย เป็น 11 ห้องอาบน้ำ พนักงานบริการจาก 8 คน เป็น 81 คน และธุรกิจที่เกี่ยวข้องจาก 4 เป็น 22 ราย

Pawlikowska-Piechotka and Piechotka (2014) ได้ยกตัวอย่างการพัฒนาสปาทาวนในประเทศโปแลนด์ที่ปัจจุบันมีรีสอร์ทเพื่อสุขภาพมากกว่า 40 รีสอร์ท ที่มีการดำเนินการภายใต้กฎหมายการควบคุมด้านสปาในด้านต่าง ๆ ซึ่งภายใต้กฎหมายของประเทศโปแลนด์ถูกกำหนดว่าเป็นเมืองรีสอร์ทเพื่อสุขภาพ ซึ่งในแต่ละแห่งจะมีกฎหมายข้อบังคับที่แตกต่างกัน รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน อาทิ ห้องน้ำ ห้องสปา ที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีกฎหมายการควบคุมพื้นที่ของการเป็นสปาทาวนว่าต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ผลประโยชน์ที่ดีต่อสุขภาพ การจัดการสิ่งแวดล้อม น้ำแร่ เป็นต้น ดังนั้นจึงมีการควบคุมจำนวนและรูปแบบของรีสอร์ทด้านสปา

2.1.5 การบริหารจัดการในพื้นที่

ในการบริหารจัดการสปาทาวนต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ต้องมีการให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุอื่น ๆ ทั้งน้ำพุร้อน และน้ำพุเย็นในจังหวัดกระบี่ โดยแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนและน้ำพุเย็นในจังหวัดกระบี่ มีการกระจายตัวตามอำเภอต่าง ๆ และหน่วยงานรับผิดชอบดังตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แหล่งท่องเที่ยว น้ำพุในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และพื้นที่ใกล้เคียง

แหล่งท่องเที่ยว น้ำพุ	อำเภอที่ตั้ง	ประเภทน้ำพุ	ผู้รับผิดชอบ
พุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม	คลองท่อม	ร้อนเค็ม	อบต.ห้วยน้ำขาว
น้ำตกร้อน	คลองท่อม	ร้อน	อบต.คลองท่อมเหนือ
บ่อน้ำร้อนวาริรักษา	คลองท่อม	ร้อน	เอกชน
สระมรกต	คลองท่อม	เย็น	เขตรักษาพันธุ์สัตว์เขาประ-บางคราม กรมป่าไม้

แหล่งท่องเที่ยวน้ำพุ	อำเภอที่ตั้ง	ประเภทน้ำพุ	ผู้รับผิดชอบ
น้ำพุร้อนโรงเรียนทับไทร	คลองท่อม	ร้อน	อบต.พุดดินนา
น้ำพุร้อนเหนือคลอง	เหนือคลอง	ร้อน	เทศบาลตำบลเหนือคลอง
น้ำพุร้อนกระบี่	เหนือคลอง	ร้อน	เอกชน
บ่อน้ำพุร้อนณัฐธารวารี	เหนือคลอง	ร้อน	เอกชน
หาดโคลนร้อน	อ่าวลึก	ร้อน	อบต.อ่าวลึกใต้
สระธารโบกขรณี	อ่าวลึก	เย็น	อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี
ท่าปอมคลองสองน้ำ	เมือง	เย็น	อบต.เขาคราม

ที่มา: ปรับปรุงจากสโมสรมหาน้ำร้อน (2556)

ทั้งนี้ในการพัฒนาสปาทาวนมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลายหน่วยงาน และในแต่ละพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุจะมีผู้รับผิดชอบต่างกรม ต่างกระทรวง โดยมีการเชื่อมโยงของอำเภอ 4 อำเภอในจังหวัดกระบี่ ได้แก่ คลองท่อม (5 แหล่ง) เหนือคลอง (3 แหล่ง) อ่าวลึก (2 แหล่ง) และเมือง (1 แหล่ง) โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลัก ๆ กับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับน้ำใต้ดิน คือ พรบ.น้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และฉบับปรับปรุงใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2546 รวมไปถึงกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดประเภทการใช้น้ำบาดาลภายใต้การกำกับดูแลของกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์, 2558) ซึ่งนำมาใช้กับบ่อน้ำร้อนที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของเอกชน และองค์การบริหารส่วนตำบลในกรณีที่มีการขุดบ่อน้ำพุร้อนเพิ่มเติม นอกจากนี้ แหล่งท่องเที่ยวบางแหล่งเกี่ยวข้องกับพื้นที่ป่าชายเลนและป่าชุมชน อาทิ พุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม ต้องมีการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับป่าชุมชนและป่าชายเลนมาใช้ประโยชน์ ในขณะที่พื้นที่ภายใต้การบริหารจัดการของอุทยานแห่งชาติหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต้องมีกฎหมายเฉพาะพื้นที่มาบังคับใช้ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จะการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสปาทาวนด้วย

2.1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Poczobut (2016) ได้ศึกษาวิเคราะห์การพลิกฟื้นเมืองสปาริมทะเล ชื่อโซพอต (Sopot) ในประเทศโปแลนด์ ให้กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ทั้งนี้ Sopot เป็นหนึ่งในสองของสปาทาวนที่ตั้งอยู่ใน Pomeranian Voivodeship จาก 44 สปาทาวนในแถบทะเลบอลติก ผลการศึกษาพบว่า ได้มีการพัฒนา และมีการลงทุนใหม่ๆ จนกลับมามีสีสันเป็นแหล่งที่ดึงดูดผู้คนทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะในช่วงฤดูร้อน ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้ประสบความสำเร็จคือต้นทุนทางด้านวัฒนธรรมและคุณค่าเกี่ยวเนื่องกับสปา (Cultural and Spa Values) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์คือ

อยู่ติดทะเล รวมทั้งการพัฒนาสิ่งบันเทิงและกิจกรรมเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยในช่วงแรกได้เริ่มจากการปรับปรุงคุณภาพของสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยในเมือง ได้แก่ การทะนุบำรุงโบราณสถานหรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ การฟื้นคืนพื้นที่สาธารณะ สร้างและปรับปรุงพื้นที่สีเขียวในเมือง โดยใช้แนวทางการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development Principles) ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างข้อตกลงหรือคู่มือด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเป็นผลทางอ้อมจากการที่จะคงไว้ซึ่งการเป็น Spa resort ที่เชื่อมโยงไปถึงการพัฒนาเมืองในภาพรวมด้วย นอกจากนี้ประเด็นสำคัญคือการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวและการบริการ รวมไปถึงกิจกรรมในเวลาว่าง สปาทรืทเม้นท์ โดยผู้สนับสนุนงบประมาณหลักคือ สหภาพยุโรปหรือ EU (European Union)

Gustavo (2010) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปาในศตวรรษที่ 21 ของประเทศโปรตุเกส โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากและผู้ที่เดินทางไปใช้บริการสปาในประเทศโปรตุเกสจำนวน 824 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการสปาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 38.5 ปี ร้อยละ 73 อาศัยอยู่ในประเทศโปรตุเกส โดยที่เหลือเป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวอังกฤษ ทั้งนี้โดยมากเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาสูง ทำงานด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีรายได้มากกว่า 90,000 บาทต่อเดือน โดยกว่าร้อยละ 48 มีรายได้ในครัวเรือนกว่า 135,000 บาท มักนิยมใช้บริการสปาขณะเดินทางท่องเที่ยวนอกภูมิลำเนาที่อาศัยอยู่ กว่าร้อยละ 75 มีการตรวจเช็คข้อมูลเกี่ยวกับสปาของที่พักหรือโรงแรมก่อนตัดสินใจจอง ส่วนวัตถุประสงค์หลักในการใช้บริการนั้นส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.3 ต้องการพักและปลดปล่อยความตึงเครียด (Stress relief/relaxation) รองลงมาคือฟื้นฟูสุขภาพร่างกาย (Improve physical health) และจิตใจ (mental health) ตามลำดับ ส่วนรูปแบบกิจกรรมนั้นพบว่ากว่าร้อยละ 90.9 ใช้บริการการนวด (Massages) รองลงมา ร้อยละ 70 คือการทรีตเม้นท์ร่างกาย โดยเฉพาะการบำบัดด้วยน้ำอุ่น (Thermal water therapy) ซึ่งทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างมองว่าการสร้างสุขภาพดีสามารถทำได้โดยเริ่มจากตนเองทั้งนี้ส่วนใหญ่มีรูปแบบการดำเนินชีวิต (lifestyle) ที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพดี การศึกษาครั้งนี้จึงสรุปว่าสปาแนวใหม่ในศตวรรษที่ 21 เป็นจุดที่จะเชื่อมโยงผู้บริโภคสพามาจากการบริการแบบเดิมไปสู่การนำเทคนิคและพัฒนาการบริการใหม่ๆ ไปสู่ wellness tourism ที่ครอบคลุมในทุกองค์ประกอบของการสร้างเสริมสุขภาพ

Joppe (2010) ได้ทำการศึกษาการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่การเป็นจุดหมายปลายทางทางด้านสปา กรณีประเทศแคนาดา โดยพบว่าการเติบโตและการพัฒนาการของอุตสาหกรรมสปาในช่วงปี ค.ศ. 1990- 2001 นั้นจำนวนธุรกิจสปาของอเมริกาเหนือเพิ่มขึ้นจาก 1,400 แห่งเป็น 10,900 แห่ง โดยในแคนาดามีอยู่ 1,300 แห่งซึ่งได้เพิ่มขึ้นเป็น 2,100 และ 2,340 แห่งในปี ค.ศ. 2003 และ 2006 ตามลำดับ โดยในแคนาดาส่วนใหญ่ ร้อยละ 74 เป็น Day spas รองลงมาคือ Resort/hotel spas

และ Medical spas ตามลำดับและในสัดส่วนที่เท่ากันคือ Destination spas และ Club spas นอกจากนี้ยังมี Mineral Springs spas ซึ่งส่วนใหญ่แล้วสถานให้บริการสปาจะกระจายอยู่ในเมืองออนตาริโอ รองลงมาคือ บริติช โคลัมเบีย และ Quebec ส่วนแรงงานและการจ้างงาน นั้นพบว่าประมาณ 25,900 คนที่อยู่ในอุตสาหกรรมสปาทั้งนี้แรงงานส่วนใหญ่อยู่ใน Resort/hotel spas ทั้งนี้ข้อจำกัดของการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นเมืองสปานั้นได้แก่ปัญหาการขาดแคลน แรงงานและการขาดบุคลากรหรือแรงงานผู้เชี่ยวชาญที่มีใบประกอบวิชาชีพหรือมีคุณสมบัติที่ต้องการ เนื่องด้วยเงินเดือนและผลตอบแทนน้อยเมื่อเทียบกับอาชีพที่ใกล้เคียง รวมทั้งอัตราการเข้า-ออกงานยังสูง บุคลากรไม่มีสิ่งจูงใจในอาชีพ หรือขาดความก้าวหน้าในการทำงาน ทั้งนี้หากพิจารณาในมุมมองของความต้องการของผู้บริโภคแล้วอุตสาหกรรมสปา มีการเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านจำนวนและความหลากหลายของประเภทสปา ทั้งนี้ 6.3 ล้านคนที่ใช้บริการสปาในจำนวนนี้มี 3.7 ล้านคนที่ใช้บริการสปาในปีที่ผ่านมา โดยเมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวพบว่าในปี ค.ศ. 2005 มีผู้ใช้บริการสปาประมาณ 14.1 ล้านคน และโดยมาเป็น Day spas ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในแคนาดาให้ความสำคัญกับความสะอาดของพนักงานและสิ่งอำนวยความสะดวกสภาพแวดล้อมในสถานบริการสปา ซึ่งต่างกับนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการสปาในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของทรีตเมนต์ และการบริการมากที่สุด ส่วนปัจจัยที่จะผลักดันประเทศไปสู่การเป็นจุดหมายปลายทางหลักด้านสปานั้นคือการพัฒนาบุคลากรด้าน Healthcare and wellness professionals รวมทั้งการจูงใจผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพให้เข้าสู่ตลาดแรงงานในอุตสาหกรรมสปา รวมไปถึงการพัฒนากิจกรรมทางเลือกอื่นๆที่หลากหลายควบคู่ไปด้วย

Szromek, Romaniuk and Hadzik (2016) ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การรวมกลุ่มบริหารจัดการในรูปแบบของรัฐวิสาหกิจ ของบริษัทสปาในประเทศโปแลนด์ ผลการศึกษาพบว่าข้อจำกัดในการที่จะเป็นรัฐวิสาหกิจคือ ศักยภาพในการบำบัดรักษาของกิจกรรมสปา และความด้อยประสิทธิภาพของภาครัฐในการแปลงนโยบายทางด้านสุขภาพไปสู่การตัดสินใจในทางปฏิบัติ

Guillet and Kucukusta (2015) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแบ่งส่วนตลาดของสปาในฮ่องกง โดยอาศัยความชอบของผู้บริโภค ทำการเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน ผลการศึกษาพบว่าสามารถแบ่งส่วนตลาดออกได้เป็น 4 กลุ่มหลัก กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือกลุ่ม Spa Enthusiasts ที่ชื่นชอบและหลงใหลสปา ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง อายุระหว่าง 26 - 35 ปี เลือกใช้บริการสปาในโรงแรมและ Medical spa กลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัวและประสบการณ์ (Privacy and Spa experience) ไม่เกี่ยงราคา จึงจัดเป็นกลุ่มที่ต้องการพนักงานที่มีประสบการณ์สูง มีใบรับรองวิชาชีพ ต้องการการสปาในห้องที่มิดชิด พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครันและใช้สินค้าสปาแบรนด์เนม กลุ่มที่ 2 กลุ่มกำลังซื้อสูง ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในอเมริกา

เหนือและยุโรป อายุระหว่าง 36 – 45 ปี และมากกว่า 45 ปี มักเดินทางไปกับคู่สมรส จัดเป็นกลุ่มที่มีขนาดเล็กที่สุด เป็นกลุ่มที่เจาะจงราคา ชื่อผลิตภัณฑ์สปาราคาแพง กลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติของผู้ให้บริการสปารองลงมาจากราคา รองลงมาคือความเป็นส่วนตัวและสินค้าแบรนด์เนม และสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนตามลำดับ กลุ่มที่ 3 คือกลุ่มแสวงหาคุณค่า (Value Seekers) มีขนาดรองลงมาจากรุ่นแรก ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวจีนแผ่นดินใหญ่ อายุต่ำกว่า 26 ปี มักเดินทางไปกับกลุ่มเพื่อน ครอบครัว หรือเพื่อนร่วมงาน ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติของผู้ให้บริการสปามากที่สุด เป็นกลุ่มที่ต้องการประสบการณ์สปาที่ได้มาตรฐานแต่เต็มใจจะจ่ายในราคาปานกลางเท่านั้น กลุ่มที่ 4 คือกลุ่มที่อ่อนไหวต่อราคา (Price-sensitive spa-goers) เป็นกลุ่มที่เดินทางไปเพื่อการประชุม หรือเพื่อธุรกิจ โดยมากใช้บริการสปาปีละครั้ง มีขนาดรองลงมาจากรุ่น 3 ให้ความสำคัญกับราคาในการตัดสินใจซื้อ เป็นกลุ่มที่ต้องการสินค้าหรือสปาที่ราคาถูก จัดเป็นกลุ่มที่ไม่ใส่ใจเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวเหมือนกับกลุ่มอื่นๆ

Chen, Liu and Chang (2013) ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการบริการพื้นฐานและการแบ่งส่วนตลาดของผู้มาเยือนสูงอายุที่มาท่องเที่ยวในรูปแบบของ wellness tourism ในโรงแรมที่ให้บริการน้ำแร่ร้อน ประเทศไต้หวัน ผลการศึกษาพบว่าสำหรับผู้สูงอายุที่เดินทางมาเยือนแหล่งน้ำพุร้อนแล้วมีองค์ประกอบหรือปัจจัยด้านการบริการทั้งหมด 7 องค์ประกอบได้แก่ ทรัพยากรที่ส่งเสริมสุขภาพ การเรียนรู้หรือพิเคราะห์จิต ประสบการณ์จากทรัพยากรที่มีลักษณะเฉพาะโดดเด่น การบำบัด การผ่อนคลาย การได้อะเพื่อสุขภาพที่ดี และกิจกรรมทางสังคม

ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2558) ได้ดำเนินการในแผนการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่อย่างยั่งยืน เพื่อศึกษาลักษณะทางธรณีวิทยาของพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ วิเคราะห์ศักยภาพทางการจัดการการท่องเที่ยวพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ จัดทำรูปแบบที่เหมาะสมต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่อย่างยั่งยืน แผนงานวิจัยนี้เน้นการบูรณาการโครงการวิจัยทางด้านธรณีฟิสิกส์ ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน การจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว และรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ และการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยในการสังเคราะห์ผลการวิจัย แผนงานวิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมร่วมกับผู้ที่มีส่วนได้เสียเพื่อตรวจสอบข้อมูลและร่วมกำหนดทิศทางในการพัฒนา

ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่พุร้อนเค็มคลองท่อมมีความเปราะบาง โดยมีหลักฐานบ่งชี้ว่าพุร้อนบริเวณนี้เกิดจากแหล่งน้ำเดียวกันทั้งหมด และมีปริมาณที่จำกัด ที่สำคัญคือหากการพัฒนา

สิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่หรือที่มีการขุดเจาะจะส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวอย่างแน่นอน ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว การพัฒนาจึงควรเน้นการใช้ประโยชน์ อาคารที่ยังใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มศักยภาพ เช่น อาคารนวดแผนโบราณ อาคารห้องน้ำบริเวณที่จอดรถ รวมไปถึงการปรับปรุงทัศนียภาพนักท่องเที่ยวโดยใช้การออกแบบภูมิทัศน์และการจัดการระบบการไหลเวียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมและวัฒนธรรมการแช่น้ำแร่ ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความจำเป็นต้องมีโดยด่วนก็คือระบบการบำบัดน้ำเสีย ทั้งนี้ ชุมชนตำบลห้วยน้ำขาวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างมาก ซึ่งการบริหารจัดการโดยภาครัฐที่มีชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อชุมชนมากกว่าการจัดสรรสัมปทานให้กับเอกชนเป็นผู้บริหารจัดการ โดยแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น งานวิจัยนี้เสนอแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่โดยภาพรวมที่แบ่งระยะการจัดการเป็นสองระยะ ได้แก่ ระยะสั้น (1 ปี) และระยะกลาง (2 – 5 ปี) และการจัดการพื้นที่ให้บริการภายใต้หลักศาสนาอิสลามเพื่อนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป อาทิ การชำระร่างกายก่อนลงแช่น้ำ การประชาสัมพันธ์การเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับสากล การรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

พิมพ์พลัส พงศกรรังศิลป์ และคณะ (2558 ข.) ศึกษาสภาพทางกายภาพและเงื่อนไขการใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบันของพื้นที่พุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และทำการวิเคราะห์ ความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อทำการพัฒนาผังบริเวณ แนวคิดการปรับปรุงภูมิทัศน์และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเบื้องต้นที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและบริบทของพื้นที่พุร้อนเค็ม คลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่พุร้อนเค็ม คลองท่อม จังหวัดกระบี่ จำนวนทั้งหมด 427 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ จำนวน 333 คน โดยอาศัยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขณะที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ซึ่งได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนที่ตั้งอยู่รายรอบพื้นที่ศึกษา ผู้วิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์และสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า พุร้อนเค็มคลองท่อมมีลักษณะทางกายภาพเป็นแหล่งน้ำพุร้อนเค็ม ประเภทน้ำพุร้อนเกลือ (Salt Spring) ที่เกิดจากการผสมกันของน้ำร้อนและน้ำทะเลในชั้นหินก่อนจะผุดเป็นพุร้อนเค็มขึ้นมาบนพื้นผิวดิน บ่อพุร้อนกระจายอยู่ทั่วไปจำนวน 14 บ่อ ในพื้นที่ป่าชายเลนซึ่งเป็นป่าชุมชน ขนาดพื้นที่กว่า 130 ไร่ โดยมีทั้งบ่อพุร้อนเค็มที่มีการพัฒนาและเปิดให้นักท่องเที่ยวใช้บริการและมีการใช้ประโยชน์อย่างเข้มข้นจำนวน 2 จุด บริเวณ คือ พื้นที่พุร้อนเค็มคลองท่อม และพื้นที่บ่อพ่อบ่อแม่ซึ่งเป็นบ่อน้ำกำเหนิดและยังมีบ่อธรรมชาติในป่าชายเลน อีก 12 บ่อที่ยังคงอนุรักษ์ไว้ ซึ่งพื้นที่พุร้อนเค็มคลองท่อมให้บริการบ่อน้ำร้อนทั้งบ่อขนาดใหญ่และขนาดเล็ก มีห้องน้ำ-ห้องสุขา จุดล้างตัว และอาคาร

ละหมาด รวมทั้งเส้นทางศึกษารวมชาติยกระดับให้บริการนักท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ ทั้งนี้ผลการศึกษาพบเงื่อนไขการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกคือ ความเปราะบางทางด้านธรณีสัณฐาน ข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำร้อน น้ำทะเลหนุนท่วมพื้นที่ พื้นที่ไม่มีริมเงา และผลพวงจากการพัฒนาพื้นที่ในอดีต ส่งผลต่อการออกแบบ ขนาดและที่ตั้งของสิ่งปลูกสร้าง แบบภูมิทัศน์ รวมทั้งปัญหาการขุดเจาะน้ำร้อนจากเอกชนที่ตั้งอยู่แนวเขตพื้นที่ โดยผลการวิจัยนำไปสู่การพัฒนาแบบแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเบื้องต้น ผังบริเวณ และการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ข้อจำกัดของทรัพยากรและบริบทด้านการบริหารจัดการของพื้นที่น้ำร้อนเค็ม คลองท่อม จังหวัดกระบี่

สุณีย์ ล่องประเสริฐ (2558) ศึกษามาตรฐานของธุรกิจสปา และศึกษาความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสปา ระดับการพัฒนาธุรกิจสปา และผลที่ได้รับในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากผู้ประกอบการธุรกิจสปา จำนวน 40 ราย และผู้ให้บริการสปาจำนวน 400 คนเป็นชาวต่างชาติจำนวน 320 คน และชาวไทยจำนวน 80 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ มาตรฐานของธุรกิจสปาในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความคิดเห็นของผู้ประกอบการสปา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบริการ ด้านความปลอดภัย ด้านผู้ให้บริการ ด้านผู้ดำเนินการ และด้านสถานที่ระดับความต้องการ และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสปา พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ความต้องการของผู้ใช้บริการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านบุคลากร ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านการส่งเสริมต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสปาในอำเภอเกาะสมุย ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับการพัฒนาธุรกิจสปาและผลที่ได้รับทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการพัฒนาและผลที่ได้รับมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.96 ส่วนระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ หลังจากการพัฒนาทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้น ด้านทำเลที่ตั้งที่ไม่แตกต่างกัน

ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์ (2556) ได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษา โดยนำเสนอถึงแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษา นักท่องเที่ยวมาใช้บริการตรวจสุขภาพ ทัศนธรรม ศัลยกรรมตกแต่งความงาม และ ศัลยกรรมแปลงเพศ แรงจูงใจทางการท่องเที่ยวเชิงเชิงบำบัดรักษาด้านปัจจัยผลักดัน คือ พักผ่อนและผ่อนคลายทางร่างกายและจิตใจ พ้นพुरु้งกายให้แข็งแรง ให้ร่างกายให้เกิดความสมดุล พัฒนาอุปนิสัยการใช้ชีวิตอย่างถูกสุขอนามัย และเพื่อป้องกัน

การเจ็บป่วยที่เกิดขึ้น ส่วนแรงจูงใจทางการท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาด้านปัจจัยดึงดูด คือ อัตราค่าบริการต่ำ บุคลากรมีความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะเกี่ยวกับสุขภาพ และประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการแพทย์เอเชีย ดังนั้นประเทศไทยจึงควรนำเสนอกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์โดยเน้นถึงความเชี่ยวชาญของทีมแพทย์และความทันสมัยของเทคโนโลยีเพื่อสร้างความแตกต่างจากประเทศคู่แข่ง ผู้ประกอบการจากธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานรักษาพยาบาลจะต้องมีความทันสมัยในการจัดหาอุปกรณ์ สถานบริการสะอาดและเป็นระเบียบ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครบครัน ควรสร้างมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับ และควรอบรมพนักงานให้มีความรู้ความชำนาญในศาสตร์ด้านการบำบัดรักษาและจิตวิทยาในการบริการ ผู้ประกอบการโรงแรม ควรกำหนดกลยุทธ์การบริการสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เฉพาะโดยประสานงานกับสถานพยาบาลและบริษัทนำเที่ยวในการกำหนดช่วงเวลาในการบำบัดรักษา การท่องเที่ยวก่อนหรือหลังการรักษา

อรชร สุกสิงห์ และคณะ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยด้านการบริหารการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการของน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยศึกษาจากปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในหลายด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านคุณค่าของทรัพยากร ด้านความปลอดภัย ด้านความนิยม และด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อม โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวในบ่อน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านกายภาพ และความนิยมของทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณค่า ความปลอดภัย และความเปราะบางของสิ่งแวดล้อม โดยผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวและปัจจัยด้านการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้

ไพฑูรย์ วรรณพงษ์ และคณะ (2552) ได้สำรวจบ่อน้ำร้อน ที่สำนักสงฆ์ธารน้ำร้อน ตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยทำการตรวจวัดรังสีแกมมาในธารน้ำร้อน พบว่ามีปริมาณ 1,200 ไมโครเร็นต์เกินต่อชั่วโมงและพบปริมาณก๊าซเรดอนในตัวอย่งน้ำพุ 2,828.7 เบคเคอเรลต่อลิตร ซึ่งบ่งชี้ว่ามีการปนเปื้อนไอโซโทปรังสีเรเดียม-226 ที่สามารถสะสมในร่างกายและกระดูกมนุษย์ได้ ด้วยเหตุนี้ทีมวิจัยจึงเตือนห้ามนำน้ำไปใช้ในการอุปโภคและบริโภค ทั้งนี้ทีมนักวิจัยระบุว่า ปริมาณก๊าซเรดอนที่พบนั้นไม่ควรเกิน 11 เบคเคอเรลต่อลิตร และรังสีแกมมานั้น ระดับที่ปกติคือ 5 – 30 ไมโครเร็นต์เกินต่อชั่วโมง

จิราวรรณ กังน้อย (2552) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อนหินดาด จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดบริการ โครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว โดยใช้

วิธีการสำรวจลักษณะทางกายภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินดาด และผู้ประกอบการในแหล่งน้ำพุร้อนหินดาดและแบบสอบถามนักท่องเที่ยวจำนวน 399 ชุด ผลการศึกษาพบว่า การจัดการโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว ความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อนหินดาด ด้านการจัดโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยข้อที่ได้คะแนนอยู่ในระดับต่ำมี 2 ประการคือห้องสุขาภายนอกและห้องพยาบาล ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่ได้คะแนนต่ำคือห้องสุขาภายในแหล่งน้ำพุและบริเวณที่เก็บอุปกรณ์เครื่องใช้ โครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวด้านการรักษาความสะอาดภายนอกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ได้คะแนนในระดับต่ำคือระบบป้องกันภัยและป้ายฉุกเฉิน ส่วนด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง

นิติ วงศ์วิชาสวัสดิ์ (2547) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณน้ำพุร้อนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวจำนวน 370 คน และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 27 คน ผลการศึกษาพบว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของน้ำพุร้อนสันกำแพงในความเห็นของนักท่องเที่ยวในภาพรวมยังไม่มีสิ่งดึงดูดใจที่เป็นจุดเด่น ทั้งในด้านพื้นที่ กิจกรรมและกระบวนการ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก ยกเว้นในประเด็นลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสม และการเป็นแหล่งน้ำแร่ธรรมชาติ การก่อสร้างที่ไม่บดบังภูมิทัศน์ รวมทั้งสภาพเส้นทางที่ใช้ในการเดินทางที่มีความสะดวก ส่วนในความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักในชุมชนนั้น แหล่งท่องเที่ยวมีความเหมาะสมมากในด้านการจัดการ ส่วนในด้านพื้นที่กิจกรรมและกระบวนการ มีความเหมาะสมปานกลางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามความเห็นของนักท่องเที่ยว ในภาพรวมการพัฒนาคือสิ่งดึงดูดการท่องเที่ยว ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านกิจกรรมและกระบวนการ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและการอำนวยความสะดวก ส่วนในความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักในชุมชนสิ่งที่ควรพัฒนามาก คือองค์ประกอบด้านการจัดการ และด้านกิจกรรมและกระบวนการ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2553) ได้แบ่งส่วนตลาดนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่า ส่วนตลาดของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพออกเป็น 3 ส่วนตลาดที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่ม Tourist ที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยโดยมีการท่องเที่ยวเป็นวัตถุประสงค์หลักและมาใช้บริการทางสุขภาพในประเทศไทยเป็นวัตถุประสงค์รองมีสัดส่วนอยู่ที่ 60% ซึ่งบริการทางสุขภาพที่นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มาใช้บริการ ได้แก่ ตรวจสุขภาพ (30%) เสริมความงาม/ทันตกรรม (20%) และรักษาโรคเฉพาะทาง/โรคร้ายแรง (16%) และกลุ่ม Tourist ที่ใช้บริการทางสุขภาพแบบปัจจุบันทันด่วนที่ 9% ซึ่งเป็นกลุ่มที่มาปรึกษาอาการ

เจ็บป่วยจากอุบัติเหตุ/โรคที่เป็นแบบกระทันหัน ในระหว่างเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย สำหรับกลุ่มที่มีสัดส่วนรองลงมา ได้แก่ กลุ่ม Direct Fly-in ที่ไม่มีประกันสุขภาพ ซึ่งมีสัดส่วนอยู่ที่ 34% โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เดินทางมาใช้บริการทางสุขภาพประเภท ตรวจสุขภาพ (21%) รักษาโรคเฉพาะทาง/โรคร้ายแรง (13%) และใช้บริการเสริมความงาม/ทันตกรรม (7%) และกลุ่มสุดท้ายได้แก่นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกลุ่ม Direct Fly-in ที่มีประกันสุขภาพซึ่งมีสัดส่วนอยู่ที่ 6%

อชิป เหลียวรุ่งเรือง (2554) ได้ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเที่ยวน้ำพุร้อน สันกำแพงในจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมาเที่ยวน้ำพุร้อนสันกำแพง พฤติกรรมและระดับความพึงพอใจในการเที่ยวน้ำพุร้อนสันกำแพงของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักท่องเที่ยวชาวเชียงใหม่ 200 ราย และนักท่องเที่ยวชาวต่างจังหวัด 200 ราย ผลการศึกษาพบว่า ชาวเชียงใหม่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิงโสด อายุเฉลี่ย 33 ปี ประกอบอาชีพพนักงานเอกชนและนักศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท ปัจจัยที่มีผลต่อการมาเที่ยวน้ำพุร้อนสันกำแพงของชาวเชียงใหม่กลุ่มตัวอย่าง 3 อันดับแรกคือ ปัจจัยด้านราคา เนื่องจากค่าเข้าชมมีราคาถูกเพียง 20 บาทต่อคน รองลงมาคือด้านผลิตภัณฑ์หรือสิ่งดึงดูดใจ ซึ่งประกอบด้วย ความสวยงามของน้ำพุร้อน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม และด้านการประชาสัมพันธ์ คือ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ของสหกรณ์การเกษตรหมู่บ้านสหกรณ์ สันกำแพง จำกัด (ผู้ดูแลน้ำพุร้อนสันกำแพง)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2547) ได้ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อน จังหวัดกระบี่ พบว่าจังหวัดกระบี่มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยแหล่งน้ำพุร้อนที่สำรวจพบในจังหวัดกระบี่มีทั้งสิ้น 5 แห่ง ได้แก่ แหล่งน้ำพุร้อนบ้านห้วยยูงตก และ แหล่งน้ำพุร้อนคลองบ่อน้ำร้อน อำเภอเหนือคลอง แหล่งน้ำพุร้อนบ้านบางผึ้ง แหล่งน้ำพุร้อนบ้านน้ำร้อน และน้ำตกร้อน อำเภอคลองท่อม โดยได้เลือกกรณีศึกษาน้ำพุร้อนบ้านน้ำร้อน ในการศึกษาความเป็นไปได้และได้มีการวางแผนบริเวณ ออกแบบโครงสร้างอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวก ภายใต้ข้อจำกัดของพื้นที่น้ำพุร้อนที่ระบุว่ากระบวนการเกิดน้ำพุร้อนเค็ม มีแนวรอยแยกของน้ำพุร้อนที่มีลักษณะเป็นทางยาวผ่านบริเวณพื้นที่ศึกษา ดังนั้นจึงไม่เหมาะสมแก่การปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างที่ต้องใช้เสาเข็มลึก

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2551) ได้ศึกษาการจัดทำมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ประเภทโป่งพุร้อน พบว่าโป่งพุร้อนที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของหน่วยงานหรือองค์กรที่ต่างกันจะมีระบบการควบคุมมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่แตกต่างกัน โดยโป่งพุร้อนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของอุทยานแห่งชาติ จะมีการจัดการ

อย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐานในขณะที่การดำเนินการของเอกชนนั้นขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์และเงินทุนของผู้เป็นเจ้าของ ในขณะที่แหล่งธรรมชาติโป่งพุร้อนที่ขาดมาตรฐานในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการใช้ประโยชน์มากที่สุดอยู่ภายใต้การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐที่ไม่ต่อเนื่อง ไม่มีมาตรการในการควบคุมการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

วิภา วัฒนพงศ์ชาติ (2542) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดเพชรบุรี โดยผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จะเดินทางมาจังหวัดเพชรบุรีในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยเดินทางมากับครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อนเพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อนแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมเดินทางไปได้แก่ หาดชะอำ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เขาวัง หาดเจ้าสำราญ และนิยมพักค้างคืนตามโรงแรม บ้านเพื่อน ญาติ บังกะโล รีสอร์ทเกสต์เฮาส์ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จะพิจารณาให้ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านที่ตั้งและระยะทางเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากต่อการตัดสินใจเดินทางมาจังหวัดเพชรบุรี และพิจารณาให้ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลปานกลางต่อการตัดสินใจเดินทางมาจังหวัดเพชรบุรี สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับสิ่งกระตุ้นทางการตลาดนั้น พบว่าอายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ และภูมิสำเนามีความสัมพันธ์กับสิ่งกระตุ้นทางการตลาด

อรุณี ปัญญามูลงษา (2542) ศึกษาเรื่องความต้องการของนักท่องเที่ยวในการใช้บริการที่พักต่างอากาศในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยความต้องการโดยรวมของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยในการใช้บริการที่พักต่างอากาศอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการต่อปัจจัยต่างๆ ตามลำดับได้แก่ การบริการของพนักงาน ระบบรักษาความปลอดภัย การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการขาย ท่าเลที่ตั้ง รูปแบบของที่พักต่างอากาศ ชื่อเสียงของที่พักต่างอากาศ บริการของที่พักต่างอากาศ สิ่งอำนวยความสะดวกของราคาและที่พักรับบริการของพนักงานนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการพนักงานที่สุภาพเป็นการเอง เป็นระดับหนึ่ง รองลงมาคือสามารถไวใจได้ เข้าใจลูกค้า รับผิดชอบ บริการได้อย่างทันใจ และมีความรู้ ความเข้าใจในการให้บริการ ระบบรักษาความปลอดภัย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้มียามรักษาการณ์ในตอนกลางคืนเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือมีความดับเพลิงกระจายอยู่ทั่วไปภายในบริเวณที่พักต่างอากาศ มีเครื่องตรวจจับควันในห้องพักและมีโทรทัศน์วงจรปิดตลอด 24 ชั่วโมง การโฆษณาประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการ การโฆษณาในหนังสือแนะนำเที่ยวอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ข้อมูลจากคนรู้จักการขยายเวลาคืนห้องพักจนถึงเวลาตามตารางบินของลูกค้าและแผ่นพับโฆษณา ท่าเลที่ตั้งของที่พักต่างอากาศ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการที่พักต่างอากาศที่ตั้งอยู่ติดแม่น้ำเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ อยู่ติด

ภูเขาและอยู่ใกล้ตัวเมือง รูปแบบของที่พักระหว่างอากาศนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการความสะดวกเป็นอันดับหนึ่งรองลงมาคือการตกแต่งห้องพัก การตกแต่งสวนและบริเวณที่พักต่างอากาศและลักษณะของอาคารที่พักเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือบริการรถรับ-ส่ง บริการฝากข้อความและบริการจักรยานฟรี สำหรับลูกค้าสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการเป็นอันดับหนึ่งรองลงมาคือผ้าปูเตียง และพัดลมสิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งสันทนาการ ภายในที่พักต่างอากาศ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการร้านอาหารเป็นอันดับหนึ่งรองลงมาคือสระว่ายน้ำ และห้องเช่ารถนำ ราคาที่พักนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการแจ้งราคาโดยเป็นราคาห้องพักรวมอาหารเช้าเป็นอันดับหนึ่งรองลงมาคือราคาห้องพักอย่างเดียว โดยราคาที่พักนักท่องเที่ยวเห็นว่าราคาที่เหมาะสมสำหรับห้องเดียว คือ ราคา 501-1,000 บาท

บรรจบพร สมณรัตน์กุล (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ว่าผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว 4 ด้าน คือ ด้านบรรยากาศ ด้านกายภาพ ด้านบรรยากาศด้านจิตใจ ด้านบรรยากาศประกอบอื่นๆ และด้านส่วนผสมทางการตลาด พบว่า ด้านบรรยากาศ ด้านกายภาพ ประเภทที่พักแรมที่นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการมากที่สุด คือแพพัก งานประเพณีและวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจคือ งานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว พาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี คือ รถยนต์ส่วนตัว แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวสนใจมากที่สุด คือ น้ำตกเอราวัณ และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ จุดที่นักท่องเที่ยวสนใจมากที่สุด คือ สะพานข้ามแม่น้ำแคว ด้านบรรยากาศด้านจิตใจ พบว่ามูลเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีมากที่สุด คือความตั้งใจเดินทางมาท่องเที่ยว ส่วนในด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับมาก คือ ความสะดวกสบายในการเดินทาง ด้านบรรยากาศประกอบอื่น ๆ พบว่า แหล่งข้อมูลของจังหวัดกาญจนบุรี ที่นักท่องเที่ยวได้รับคือ ประสบการณ์จากที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว สินค้าที่ระลึก ของฝาก มีความเหมาะสม ส่วนในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในระดับมาก คือ เล่นน้ำตก ด้านส่วนผสมทางการตลาดพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในระดับมาก คือ ชื่อเสียงและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว

ประสพพร พุ่มพวง (2545) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวภายในประเทศของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความถี่ในการเดินทางภายในประเทศ 1-3 ครั้งต่อปี ส่วนใหญ่เดินทางโดยรถยนต์ โดยเดินทางไปกับครอบครัว วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางเนื่องจากหยุดพักผ่อน ส่วนมากตัดสินใจเดินทางด้วย

ตนเองหรือมีส่วนร่วม มีการวางแผนการเดินทางล่วงหน้าโดยการหาข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในประเทศทางโฆษณาสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ มีระยะเวลาพำนักรเฉลี่ยต่อครั้งในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ 1-3 วัน ช่วงเวลาที่ชอบเดินทางมากที่สุด คือ ชอบเดินทางตลอดทั้งปี และภูมิภาคที่ชอบเดินทางไปท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ภาคเหนือ รองลงมาคือภาคกลาง

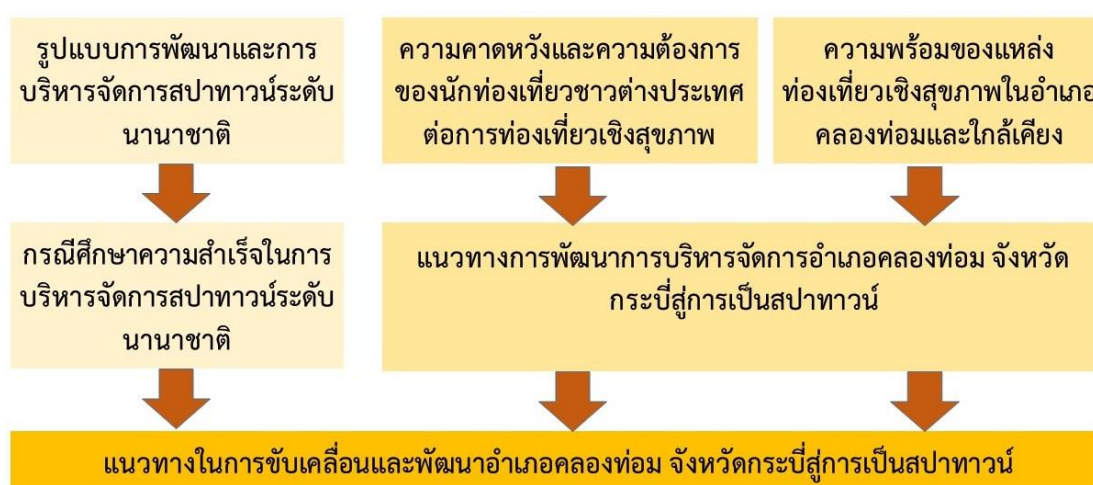
พิเชฐ คูหเพ็ญแสง (2546) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดจังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดจังหวัดระยอง จำนวน 400 คน ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณชายหาดจังหวัดระยอง โดยเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญที่สุดคือ ต้องการท่องเที่ยวและพักผ่อน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตัดสินใจมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง และเลือกพักแรมที่บังกะโลสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องการไปมากที่สุดคือ เกาะเสม็ด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน และมีความตั้งใจที่จะกลับมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดจังหวัดระยองอีกครั้ง ในการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ภูมิลำเนา ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดจังหวัดระยองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สายฝน ถึงหมื่นไฉ (2547) ศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกแหล่งท่องเที่ยวและที่พักของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยเปรียบเทียบจากเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ กลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอวังน้ำเขียว จ. นครราชสีมา จำนวน 420 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัย ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางไปเที่ยว 1 – 2 ครั้ง/ปี ใช้ระยะเวลาท่องเที่ยวแต่ละครั้งเฉลี่ย 1 - 3 วัน มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยแต่ละครั้งต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ส่วนใหญ่จะเดินทางไปท่องเที่ยวกับครอบครัว/ญาติพี่น้อง เพื่อเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว ใช้บริการที่พักแรมที่รีสอร์ท นักท่องเที่ยวรับทราบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่อำเภอวังน้ำเขียวส่วนใหญ่จากคำบอกเล่า บุคคลที่มีส่วนช่วยในการตัดสินใจเลือกที่พักส่วนใหญ่คือคนในครอบครัว จะเดินทางมาท่องเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจะแนะนำญาติพี่น้องหรือคนรู้จักให้มาท่องเที่ยวที่อำเภอวังน้ำเขียวแน่นอน และมีความเห็นว่าจะกลับมาท่องเที่ยวที่อำเภอวังน้ำเขียวอีกแน่นอน ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการจูงใจมากในภาพรวมของปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร แหล่ง

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และประเพณี ที่พักกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และของฝาก/ ของที่ระลึก นอกจากนี้พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเลือกท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด และมีพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พัก ประเภทรีสอร์ทมากที่สุด

2.2 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการศึกษาแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาว์นของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของเมืองสปาในระดับนานาชาติ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำร้อนในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การพัฒนาเป็นสปาทาว์น การวิเคราะห์เทียบเคียงการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองสปาระหว่างสปาทาว์นต้นแบบระดับนานาชาติ กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำร้อนในอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่ เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาว์นของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ดังนี้

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาว์นของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัยหลักและโครงการวิจัยย่อย มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.1 คณะผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมเพื่อชี้แจงโครงการวิจัยแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนจากหน่วยงานที่บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว (ธุรกิจโรงแรม ที่พัก ธุรกิจจันทน์เที่ยวและ ธุรกิจอาหาร) ชุมชนท้องถิ่น เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและประชุมกลุ่มย่อยในอนาคต

โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ หัวหน้าโครงการย่อยที่ 1 และ 2 เข้าร่วมประชุมชี้แจงแผนงานวิจัยให้กับคณะทำงานพัฒนาเมืองน้ำพุร้อนและสปาคลองท่อม จังหวัดกระบี่เพื่อชี้แจงแผนงานวิจัยให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ในวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ดังแสดงในภาพที่ 3.1 โดยมีนายอำเภอคลองท่อม นายศรัทธา ทองคำเป็นประธานในที่ประชุม และมีคณะทำงานจากสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ ISMED ซึ่งได้รับงบประมาณพัฒนาพื้นที่เมืองสปาคลองท่อมจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเข้าร่วมประชุมเพื่อหารือแนวทางการพัฒนาสปาทาว์นคลองท่อมแบบบูรณาการของทุกหน่วยงาน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมรวมทั้งสิ้น 30 คน ประกอบไปด้วยตัวแทนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา

ภาพที่ 3.1 การประชุมเพื่อชี้แจงแผนงานวิจัย

3.2 การเข้าร่วมประชุมเพื่อบูรณาการการบริหารจัดการน้ำพूर้อนของประเทศไทยกับสมาคมสปาไทย และสภาหอการค้าไทย โดยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ศุภดิษฐ์ ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย และรองศาสตราจารย์ ดร.ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ หัวหน้าโครงการย่อยที่ 2 ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อบูรณาการการบริหารจัดการน้ำพूर้อนของประเทศไทย จัดโดยสมาคมสปาไทย และสภาหอการค้าไทยที่สภาหอการค้าไทย เพื่อบูรณาการงานในพื้นที่ที่มีสถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ ISMED เข้ามาดำเนินการ โดยเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 การประชุมร่วมกับสมาคมสภาไทย

3.3 การเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการพัฒนาเมืองน้ำพุร้อนและสปาคลองท่อมในการต้อนรับผู้บริหารเมืองสปาและผู้บริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเมือง Numata และ Minakami จังหวัดกุมมะ ประเทศญี่ปุ่นในโอกาสที่คณะจากประเทศญี่ปุ่นเดินทางมาเพื่อจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วม (MOU) ในการพัฒนาและขับเคลื่อนเมืองสปาต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ดังแสดงในภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.3 การประชุมร่วมกับผู้บริหารเมืองสปา Numata และ Minakami ประเทศญี่ปุ่น

3.4 ผู้วิจัยในแต่ละโครงการย่อยดำเนินการพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยการบูรณาการแนวคิดทางด้านการเมืองสปบบนพื้นฐานของแนวคิดการท่องเที่ยวยั่งยืน ที่มุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์คุณภาพในการใช้บริการการท่องเที่ยวในเมืองสปา การคำนึงถึงเศรษฐกิจท้องถิ่น ภายใต้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม ทั้งนี้งานวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจในเบื้องต้นถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวในเมืองสปาต้นแบบกับอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

3.5 เมื่อได้ผลการวิเคราะห์จากโครงการย่อย 2 ชุดโครงการ จะนำผลมาสังเคราะห์ร่วมกัน โดยเชิญกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้เสียในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมาร่วมระดมความคิดผ่านการประชุมกลุ่มย่อย ทั้งสองพื้นที่เพื่อทวนสอบ ทั้งวิธีการหรือกลยุทธ์ที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางส่วนดังกล่าว ได้ ดำเนินการข้อดีข้อเสียของแนวทางการจัดการและการดำเนินการในสปาทาวนด์ต้นแบบระดับ นานาชาติ แล้วให้ทางกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุน้ำร้อน ได้สะท้อนถึงการ ท่องเที่ยวปัจจุบันความพร้อมที่จะนำไปสู่การพัฒนาเป็นสปาทาวนด์ต่อไป

3.6 เมื่อสิ้นสุดการสังเคราะห์โครงการย่อยทั้ง 2 โครงการ แผนวิจัยมีแนวทางที่จะระดมความ คิดเห็นจากกลุ่มเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐบาล ธุรกิจเอกชน แรงงาน องค์กรพัฒนาเอกชน และ ชุมชนท้องถิ่น เพื่อศึกษาถึงเงื่อนไข รายละเอียด กลไก ข้อจำกัด และอุปสรรคในการในการขับเคลื่อน สู่การเป็นสปาทาวนด์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาการ ท่องเที่ยวในสปาทาวนด์ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาหวานของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของเมืองสปาในระดับนานาชาติ
2. เพื่อศึกษาความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำร้อนในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การพัฒนาเป็นสปาหวาน
3. เพื่อวิเคราะห์เทียบเคียงการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองสปาระหว่างสปาหวานต้นแบบระดับนานาชาติ กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำร้อนในอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่
4. แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาหวานของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

โดยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย ได้ดังนี้

4.1 สถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของเมืองสปาในระดับนานาชาติ

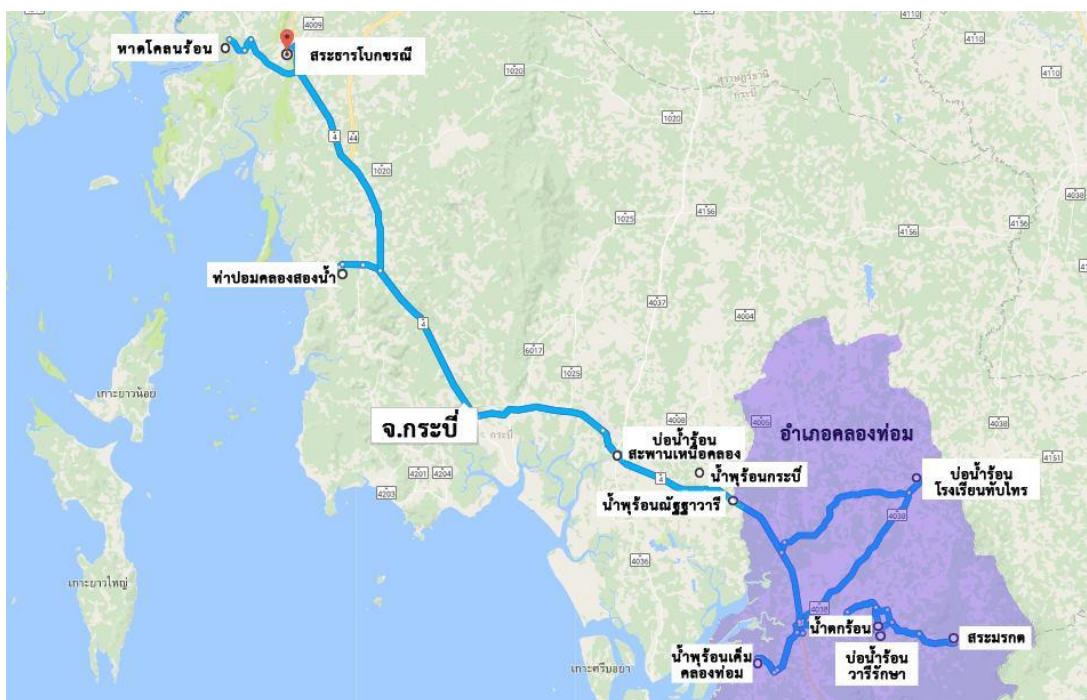
ในการวิเคราะห์องค์ประกอบและลักษณะที่สำคัญของการเป็นเมืองสปา หรือสปาหวาน ผู้วิจัยได้ประยุกต์คำจำกัดความที่สโมสรน้ำพุร้อนไทย (2556) ได้เสนอว่าสปาหวานควรมีประกอบไปด้วยการมีแหล่งน้ำแร่ร้อน น้ำแร่เย็น หรือน้ำทะเล ที่สะอาด มีคุณภาพต่อการทำาริบำบัด มีสถานบริการการอาบน้ำพุร้อนแบบสาธารณะ สถานบริการ หรือศูนย์ส่งเสริมสุขภาพที่ใช้น้ำพุร้อนหรือน้ำเป็นหลักในการให้บริการ ที่ได้มาตรฐาน รองรับผู้มาเยือนได้ตามสมควร มีที่พักค้างคืนประเภทต่างๆ ที่ได้มาตรฐานจำนวนเพียงพอรองรับการท่องเที่ยว และเป็นเมืองแห่งความสุนทรีย์ของชีวิต สวยงาม สะอาด มีระบบสาธารณสุขปลอดภัยดี มีร้านอาหาร ตลาด สินค้าของที่ระลึก สวนสาธารณะ สถานที่

ท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่ เส้นทางออกกำลังกาย ชมธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ฯลฯ คือมีสถานที่ น่าสนใจให้ไปเยือนและใช้เวลาที่พำนักอยู่อย่างคุ้มค่า ส่งเสริมให้เกิดดนตรี ศิลปะ พิพิธภัณฑสถาน การเล่นเกม กีฬา การดื่มกิน กิจกรรมสันทนาการ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การใช้ชีวิต ธรรมชาติศึกษา ฯลฯ ซึ่งสิ่ง ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสปาได้ให้ความสำคัญนั้นพบว่าในช่วงเวลาไม่กี่ปี นักท่องเที่ยวและ ผู้คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสปาในมิติของการบำบัด โดยมีจุดมุ่งหมายสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อ อายุวัฒนะ (Wellness Tourism) ภายใต้มุมมองนี้ ธาณินทร์ สนธิรักษ์ (2553) ได้ให้ความสำคัญกับสิ่ง นักท่องเที่ยวจะได้รับจากการใช้บริการสปาที่ประกอบไปด้วย “คุณค่าหลัก” ซึ่งอยู่ที่ความบริสุทธิ์ใน ศรัทธาความประณีตในงาน และความรู้แจ้งของผู้ให้บริการ ทั้งยังต้องประกอบไปด้วยการสร้าง บรรยากาศและประสบการณ์ในการบำบัดหรือพักผ่อนที่สปาผ่านการจัดการสถานที่และ สภาพแวดล้อมในสปา โดยมีผลการวิจัยดังนี้

4.1.1 สถานการณ์การพัฒนาสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่

จังหวัดกระบี่ได้มีดำริที่จะดำเนินโครงการพัฒนาเมืองน้ำพุร้อนและสปากระบี่ โดยในการ ประชุม วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2558 ณ ห้องปลายพระยา ชั้น 2 ศาลากลางจังหวัดกระบี่ ได้มีการ ชี้แจงว่าจังหวัดกระบี่ได้ร่วมดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อนในประเทศไทยโดยได้ร่วม ประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะดำเนินการพัฒนาสู่เมืองสปาและเส้นทางท่องเที่ยวสายน้ำพุร้อน โดย การประชุมเร่งรัดการพัฒนาตามแผนพัฒนาเมืองน้ำพุร้อนและสปาคลองท่อม ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2557 โดยมีนายณรงค์ วุ่นซิ้ว รองผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่เป็นประธาน และจัดทำร่าง โครงการศึกษาวิจัยกระบี่เมืองสปา และการพัฒนาหมู่บ้านสปาด้านแบบ จังหวัดกระบี่ ตามข้อสรุปแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อนในประเทศไทย

ในรายละเอียดของข้อเสนอโครงการมุ่งเน้นที่จะพัฒนาสปาทาวน์ พบว่าเนื่องจากกระแสการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นกระแสการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ประกอบ กับในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอันดามัน มีทรัพยากรสำคัญคือแหล่งน้ำพุร้อนกว่า 19 แห่ง โดยอยู่ในจังหวัด กระบี่จำนวนไม่น้อยกว่า 7 แห่งรวมไปถึงแหล่งโคลนร้อน หาดทรายร้อน (ภาพที่ 4.1) รวมทั้งมีองค์ ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาต่อยอดไปสู่การบริการสปาและแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างกิจกรรมทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในช่วงฤดูมรสุมที่ไม่สามารถ ประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวทางทะเลได้ ประกอบกับการพัฒนาที่ผ่านมาส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยว ประเภทน้ำพุร้อนเสื่อมโทรมจากการดำเนินการบนพื้นฐานที่ขาดความรู้ความเข้าใจส่งผลเสียหายต่อ อนุภูมิและปริมาณน้ำร้อน ข้อเสนอโครงการพัฒนาเมืองกระบี่สู่การเป็นสปาทาวน์ต้นแบบ (Spa Town) เสนอให้มีการดำเนินการ ณ ตำบลคลองท่อมเหนือ ด้วยงบประมาณ 40 ล้านบาท

ภาพที่ 4.1 ความเชื่อมโยงของแหล่งน้ำในพื้นที่อำเภอลองท่อมและบริเวณใกล้เคียง

โดยตารางที่ 4.1 แสดงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่สภาทาวน์ต้นแบบอำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน น้ำพุเย็น และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง จำนวน 21 แหล่ง

ตารางที่ 4.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในอำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่และพื้นที่ใกล้เคียง

ตำบล	แหล่งท่องเที่ยว
คลองท่อมใต้	1. น้ำพุร้อน เอส เค
	2. พิพิธภัณฑ์วัดคลองท่อม
คลองท่อมเหนือ	3. น้ำพุร้อนหน้าถ้ำ
	4. น้ำตกร้อน
	5. สระมรกต
	6. วาริรักษาน้ำพุร้อน
	7. น้ำตกโดนเดี่ยว
	8. น้ำตกชายคลอง
คลองพนพัฒนา	9. น้ำพุร้อนบ้านพรุใหญ่
	10. น้ำตกหินเพิง
ห้วยน้ำขาว	11. น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม
ทรายขาว	12. ป่าชายเลนบ้านทุ่งคา
พรุดินนา	13. น้ำแร่เย็นช่องหินขาว

ตำบล	แหล่งท่องเที่ยว
เพทล้า	14. ป่าชุมชนบ้านเพทล้าใต้
ต.โคกยาง	15. อนุรักษ์าวารี
อ.เหนือคลอง	16. อุทยานน้ำพุร้อน
ต.เหนือคลอง อ.เหนือคลอง	17. น้ำพุร้อนเหนือคลอง
ต.เขาคราม อ.เมือง	18. ท่าปอมคลองสองน้ำ
ต.อ่าวลึกใต้	19. หาดโคลนร้อน
อ.อ่าวลึก	20. สระธารโบกขรณี
	21. ไร่ปรีดาโฮมสเตย์

จากข้อมูลของกรมทรัพยากรธรณี (2559) ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนกระจายอยู่ทั่วประเทศถึง 112 แห่ง ซึ่งดร.ชนิ เอมพันธ์ และคณะ (2551) ได้สำรวจเพิ่มเติมพบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนทั้งสิ้น 124 แห่งกระจายตัวอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือภูมิภาคเดียวที่ไม่มีบ่อน้ำพุร้อน โดยพบภาคเหนือมากที่สุด 68 แห่ง ภาคใต้ 36 แห่ง ภาคกลาง 18 แห่ง และภาคตะวันออก 2 แห่ง ซึ่งสภาพทิวทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนเป็นธรรมชาติที่สวยงามและมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน น้ำพุเย็น หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่นักท่องเที่ยวสามารถไปท่องเที่ยวและเพลิดเพลินกับความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว

4.1.1.1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับแหล่งน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อมที่ผ่านมา จากการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ผลการวิจัยโดย ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2558) เรื่องการพัฒนาพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่อย่างยั่งยืน พบว่าจากการศึกษาลักษณะทางธรณีวิทยาของพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม วิเคราะห์ศักยภาพทางการจัดการการท่องเที่ยวพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม โดยเน้นการบูรณาการโครงการวิจัยทางด้านธรณีฟิสิกส์ ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน การจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว และรูปแบบการมีส่วนร่วม

ของชุมชนในการบริหารจัดการ และการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผ่านการจัดประชุมร่วมกับผู้ที่มีส่วนได้เสียเพื่อ ตรวจสอบข้อมูลและร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่พุร้อนเค็มคลองท่อมมีความเปราะบาง โดยมีหลักฐานบ่งชี้ว่าพุร้อน บริเวณนี้เกิดจากแหล่งน้ำเดียวกันทั้งหมด และมีปริมาณที่จำกัด ที่สำคัญคือหากการพัฒนาสิ่งก่อสร้าง ขนาดใหญ่หรือที่มีการขุดเจาะจะส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวอย่างแน่นอน ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว การพัฒนาจึงควรเน้นการใช้ประโยชน์ อาคารที่ยังใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มศักยภาพ เช่น อาคารนวดแผน โบราณ อาคารห้องน้ำบริเวณที่จอดรถ รวมไปถึงการปรับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวโดยใช้การออกแบบภูมิทัศน์และการจัดการระบบการไหลเวียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมและวัฒนธรรมการแช่น้ำแร่ ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความจำเป็นต้องมีโดยเร่งด่วนก็คือระบบการบำบัดน้ำเสีย ทั้งนี้ ชุมชนตำบลห้วยน้ำขาวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างมาก ซึ่งการบริหาร จัดการโดยภาครัฐที่มีชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อชุมชนมากกว่าการจัดสรร สัมปทานให้กับเอกชนเป็นผู้บริหารจัดการ โดยแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น งานวิจัยนี้เสนอแนวทางการบริหาร จัดการพื้นที่โดยภาพรวมที่แบ่งระยะการจัดการเป็นสองระยะ ได้แก่ ระยะสั้น (1 ปี) และระยะกลาง (2 – 5 ปี) และการจัดการพื้นที่ให้บริการภายใต้หลักศาสนาอิสลามเพื่อนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืนต่อไป อาทิ การชำระร่างกายก่อนลงแช่น้ำ การประชาสัมพันธ์การเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับสากล การรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

ทั้งนี้ พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ และคณะ (2558 ข.) พบว่า พุร้อนเค็มคลองท่อมมีลักษณะทางกายภาพเป็นแหล่งน้ำพุร้อนเค็ม ประเภทน้ำพุร้อนเกลือ (Salt Spring) ที่เกิดจากการผสมกันของน้ำร้อนและน้ำทะเลในชั้นหินก่อนจะผุดเป็นพุร้อนเค็มขึ้นมาบนพื้นผิวดิน บ่อพุร้อนกระจายอยู่ทั่วไปจำนวน 14 บ่อ ในพื้นที่ป่าชายเลนซึ่งเป็นป่าชุมชน ขนาดพื้นที่กว่า 127 ไร่ โดยมีทั้งบ่อพุร้อนเค็มที่มีการพัฒนาและเปิดให้นักท่องเที่ยวใช้บริการและมีการใช้ประโยชน์อย่างเข้มข้นจำนวน 2 จุด บริเวณ คือ พื้นที่พุร้อนเค็มคลองท่อม และพื้นที่บ่อพ่อบ่อแม่ซึ่งเป็นบ่อต้นกำเนิดและยังมีบ่อธรรมชาติในป่าชายเลน อีก 12 บ่อที่ยังคงอนุรักษ์ไว้ ซึ่งพื้นที่พุร้อนเค็มคลองท่อมให้บริการบ่อแช่น้ำร้อนทั้งบ่อขนาดใหญ่และขนาดเล็ก มีห้องน้ำ-ห้องสุขา จุดล้างตัว และอาคารละหมาด รวมทั้งเส้นทางศึกษาธรรมชาติยกระดับให้บริการนักท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ ทั้งนี้ผลการศึกษาพบเงื่อนไขการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกคือ ความเปราะบางทางด้านธรณีสัณฐาน ข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำร้อน น้ำทะเลหนุนท่วมพื้นที่ พื้นที่ไม่มีริมเงา และผลพวงจากการพัฒนาพื้นที่ในอดีต ส่งผลต่อการออกแบบ ขนาดและที่ตั้งของสิ่งปลูกสร้าง แบบภูมิทัศน์ รวมทั้งปัญหาการขุดเจาะน้ำร้อนจากเอกชนที่ตั้งอยู่แนวเขตพื้นที่

โดยผลการวิจัยนำไปสู่การพัฒนาแบบแนวคิดการปรับปรุงภูมิทัศน์และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเบื้องต้น ผังบริเวณ และการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ข้อจำกัดของทรัพยากรและบริบทด้านการบริหารจัดการของพื้นที่พุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่

4.1.1.2 นโยบายของรัฐบาลล่าสุด จากผลการประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ (กรอ.) ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้อันดามัน โดยมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีเป็นประธานในที่ประชุม เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2559 ณ ห้องประชุมอาคารเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จังหวัดภูเก็ตร่วมกับคณะกรรมการ กรอ. ส่วนกลาง และคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ (กรอ.) กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (ภูเก็ต พังงา ระนอง กระบี่ ตรัง) โดยมีหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจเข้าร่วม ทั้งนี้ คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ (กรอ.) กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ได้เสนอโครงการการยกระดับเมืองสปาน้ำพุร้อนเค็ม และพัฒนาเส้นทางอันดามันโรแมนติกรอต อำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่ และการสนับสนุนโครงการยกระดับเส้นทางเชื่อมโยงท่องเที่ยวอันดามัน ดังนี้ 1. เร่งรัดปรับปรุงเส้นทางสาย 4 (เพชรเกษม) เป็น 4 ช่องจราจร ประกอบด้วย สายระนอง – ราชกรุต/สายราชกรุต – ตะกั่วป่า/สายตะกั่วป่า – เขาหลัก และ 2. เร่งรัดปรับปรุงเส้นทางสาย 4027 เป็น 4 ช่องจราจร โดยนายกรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการ และมอบหมายให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องไปศึกษารายละเอียดและกรอบงบประมาณ (รัฐบาลไทย, 2559)

4.1.1.3 การดำเนินงานของคณะกรรมการเมืองสปาด้านแบบคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ปัจจุบัน การขับเคลื่อนสปาทัวร์ต้นแบบอำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการเมืองสปาด้านแบบคลองท่อม จังหวัดกระบี่ที่มีนายอำเภอลองท่อมเป็นประธาน และมีปศุสัตว์อำเภอลองท่อมเป็นเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้ประสานให้ตำบลต่าง ๆ ในอำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่ได้ดำเนินการวางแผนเพื่อจัดทำงบประมาณในการดำเนินการเพื่อรองรับสปาทัวร์ต้นแบบอำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่ ด้วยเหตุนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลตำบลต่าง ๆ ในอำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่จึงได้ดำเนินการพัฒนาโครงการเพื่อรองรับโครงการสปาทัวร์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ อาทิ ตำบลคลองพนพัฒนาได้ดำเนินการของงบประมาณการพัฒนาจากจังหวัดกระบี่ในการก่อสร้างถนนวงแหวนเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมในอำเภอลองท่อม โดยเชื่อมโยงตำบลคลองพนพัฒนา ตำบลทรายขาว และตำบลคลองท่อมเหนือ รวมถึงการออกแบบเส้นทางคมนาคมถนนสายคลองพน – หินเพิง และคลองพน – ท่ามะพร้าว โดยมีงบประมาณในการดำเนินการประมาณ 75 ล้านบาท ทั้งนี้ ตำบลคลองพนพัฒนายังมีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนการดำเนินงานที่สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ISMED) เข้ามาดำเนินการและกำหนด

แนวทางการพัฒนาและงบประมาณในการออกแบบเพื่อพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ตำบลคลองพนประมาณ 2 ล้านบาททั้งการพัฒนาบ้านพุดใหม่ จุดแวะพักและจุดจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

โดยในตำบลอื่น ๆ ที่มีขอบเขตติดกับทะเลได้มีการวางแผนในการดำเนินการของบประมาณในการก่อสร้างท่าเทียบเรือ อาทิ ตำบลทรายขาว ตำบลห้วยน้ำขาว เป็นต้น เพราะท่าเทียบเรือจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวกับหมู่เกาะลันตา เกาะพีพี หรือจากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นไม่ว่าจะเป็นภูเก็ต หรือ พังงา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สำคัญในการพัฒนาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับขอบเขตอำนาจการบริหารจัดการของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ได้แก่ กรมเจ้าท่า กรมป่าไม้ หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ทำให้ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่เนื่องจากติดขัดอุปสรรคด้านอำนาจในการจัดการ นอกจากนี้ ในพื้นที่ที่ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวหลักได้วางแผนในการพัฒนาร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อมีส่วนร่วมกับการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้การเป็นสปาทาวน์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ทั้งนี้ สิ่งที่คุณวิจัยได้เข้าร่วมสังเกตในการประชุมคณะกรรมการเมืองสปาทาวน์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งพบว่า ยังมีหลายโครงการที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม อาทิ การพัฒนาด่านกักกันที่อาจจะเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านสุขภาพ แต่อาจจะไม่ได้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยตรง และที่ประชุมได้มีการหารือถึงแนวทางในการปรับโครงการให้สอดคล้องกับการเป็นสปาทาวน์ อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่เกี่ยวข้องไม่ได้หมายความว่าถึงรายละเอียดโครงการ แต่แสดงให้เห็นถึงความไม่เข้าใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วม ความรู้และความเข้าใจในการบริหารจัดการสปาทาวน์ รวมถึงการกำหนดเป้าหมายหรือทิศทางในระยะยาวของการเป็นสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ ตำแหน่งหรือจุดยืนทางการท่องเที่ยวว่าจะเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หรือแหล่งท่องเที่ยวระดับโลก เพื่อให้หน่วยงานหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนบริหารจัดการได้สอดคล้องกับทิศทางของสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่

4.1.2 ประเด็นสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของเมืองสปาในระดับนานาชาติ

ในช่วงระยะเวลาไม่กี่ปีมานี้ นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมหรือมีแนวโน้มพฤติกรรมที่ไปเยี่ยมชมเยือนหรือใช้บริการสปาเพื่อการบำบัดมากขึ้น ยกตัวอย่าง เมืองสปาที่คาร์โลวี วารี หรือมาเรียนสกี ประเทศ

สาธารณรัฐเช็กนั้น ใช้สปาในมิติของการบำบัดทั้งการบำรุงรักษาสุขภาพ เลือดลม ตลอดจนการบำบัดอาการป่วยทั้งกายและใจ และที่สำคัญ สามารถเบิกค่าใช้จ่ายจากประกันชีวิตได้ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ใหญ่และมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก และมีความคาบเกี่ยวหรือใกล้เคียงกับการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ แต่ทั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ชัดเจนคือ มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อบำบัดทั้งร่างกายและจิตใจ Gifford (2017) ได้กล่าวถึงทิศทางการเติบโตและเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมสปาได้เปลี่ยนแปลงจากการพักผ่อนหย่อนใจไปสู่การบริหารจัดการสปาเพื่อการบำบัดและสุขภาพมากขึ้น โดยมูลค่าตลาดอุตสาหกรรมเพื่อสุขภาพรวมทั้งโลกในปี พ.ศ. 2558 คือ \$ US 563,000,000,000 และในส่วนนี้เป็นมูลค่าตลาดสปาอยู่ที่ \$ US 98,600,000,000 โดย Hill (2017) ได้กล่าวถึงแนวโน้มทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสปาเพื่อสุขภาพ 8 แนวทาง ดังนี้

1. ยุคฟื้นฟูของชาวนา ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา กิจกรรมเชิงสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับชาวนาได้รับความนิยมน้อยลงอันเนื่องมาจากปัจจัยทางสังคมของผู้บริโภคในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาเป็นสังคมแบบแยกส่วน ผู้คนมีปฏิสัมพันธ์กันน้อยลง แต่ปัจจุบัน ยุควัฒนธรรมผู้บริโภค หรือกล่าวได้ว่าเป็นยุค Postmodern ที่เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นองค์ประกอบสำคัญของชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้คนสามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ง่ายขึ้น และผู้บริโภคในยุคปัจจุบันมีความต้องการที่จะรวมกลุ่มมากขึ้น (ศิริฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์, 2555) ด้วยเหตุนี้ ชาวนาจึงเป็นแนวโน้มใหม่ที่น่าสนใจในอุตสาหกรรมสปาเพื่อสุขภาพ และเป็นเครื่องมือทางสังคมที่จะทำให้ผู้คนทำกิจกรรมร่วมกัน (Hill, 2017)

2. สถาปัตยกรรมเพื่อสุขภาพ แม้ว่าในอดีตจนถึงปัจจุบัน การพัฒนาและออกแบบอาคารสถาปัตยกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับอุตสาหกรรมสปาเพื่อสุขภาพจะให้ความสำคัญกับสุนทรียภาพของนักท่องเที่ยวหรือผู้มาใช้บริการ มากกว่าการบำบัดเพื่อสุขภาพ แต่ Hill (2017) ได้ชี้ให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทั้งการออกแบบและการก่อสร้าง ทำให้สถาปนิกสามารถออกแบบสถาปัตยกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมต่อสุขภาพที่ดีของผู้บริโภคได้ ทำให้ทิศทางและแนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมสปาเพื่อสุขภาพให้ความสำคัญกับสถาปัตยกรรมเพื่อสุขภาพได้มากขึ้น

3. ความเรียบง่าย แนวโน้มที่สำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมสปาเพื่อสุขภาพในยุคปัจจุบันให้ความสำคัญกับแนวคิดตะวันออก นั่นคือ การบำบัดด้วยการให้ผู้บริโภคอยู่กับตนเองและธรรมชาติ ด้วยการออกแบบให้ผู้คนอยู่ห่างจากโทรศัพท์มือถือและโลกดิจิทัล (Hill, 2017) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดเชิงพุทธ (Pusaksrikit et al., 2013) นั่นคือ ให้ผู้บริโภคได้ค้นหาตนเอง และพักผ่อน ผ่อนคลาย และบำบัดด้วยธรรมชาติ

4. การบำบัดด้วยศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สิ่งที่ Hill (2017) แนะนำว่าเป็นสิ่งที่สำคัญในการดำเนินการของอุตสาหกรรมสปาเพื่อสุขภาพคือ การใช้งานศิลปะ และการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริโภค ซึ่งงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์จะเป็นการกระตุ้นจิตใจของผู้บริโภคและส่งผลดีต่อสุขภาพทางกายของผู้บริโภค

5. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อความสวยงาม โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวสปาเพื่อสุขภาพในปัจจุบันมีแนวโน้มการพัฒนาและให้บริการเพื่อความสวยงามมากขึ้น โดย Hill (2017) ได้กล่าวถึงความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับอุตสาหกรรมความงาม ซึ่งในทวีปยุโรปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมือง Karlovy Vary ประเทศสาธารณรัฐเช็ก มีผู้มาใช้บริการในมิติของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

6. ทิศทางอนาคตของการบำบัดทางจิตใจ Hill (2017) กล่าวถึงทิศทางในอนาคตที่มีแนวโน้มการเติบโตที่ดีและเป็นบริการหลักของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและอื่น ๆ คือ การบำบัดทางจิตใจ ซึ่งแนวทางนี้ได้รับความนิยมของนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก ซึ่ง พิมพ์ลัส พงศกรรังศิลป์ และคณะ (2561) ได้กล่าวถึงกิจกรรมโยคะและกิจกรรมเชิงดนตรีบำบัดที่นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกชื่นชอบและให้ความสำคัญ มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยวที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อประกอบกิจกรรมในลักษณะนี้ และมีการจัดคอร์สในการฝึกฝนและฝึกปฏิบัติที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

7. ส่วนหนึ่งของการบำบัดมะเร็ง โดย Hill (2017) ได้เชื่อมโยงการบำบัดโรคมะเร็งด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมเพื่อบำบัดทั้งการผ่อนคลาย การบำรุงสุขภาพ และสนับสนุนผู้มาใช้บริการให้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

8. อุตสาหกรรมเพื่อสุขภาพเป็นสิ่งที่ทุกคนเข้าถึงได้ แม้ว่าในอดีต Hill (2017) กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพคือสิ่งที่เข้าถึงได้เฉพาะคนมีเงิน หรือคนชั้นสูง แต่ปัจจุบันมีแนวโน้มในการดำเนินการเพื่อให้ผู้คนจำนวนมากสามารถเข้าถึงได้

จากผลการศึกษาสถานการณ์ทั่วโลกของมูลค่าทางเศรษฐกิจตลาดเชิงสุขภาพ พบว่าตลาดของที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือธุรกิจความงามและการต่อต้านหรือชะลอความแก่ รองลงมาคือฟิตเนส การฝึกกายและจิต รองลงมาคือธุรกิจอาหารสุขภาพ วิตามิน และการลดน้ำหนัก ส่วนลำดับที่สี่คือการท่องเที่ยวในลักษณะของ Wellness โดยจะเห็นว่าอุตสาหกรรมสปามีมูลค่าถึง 94,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (Yeung and Johnston, 2014) และอุตสาหกรรมนี้มีแนวโน้มและทิศทางดี ซึ่งชานินทร์ สนธิ

รักษ์ (2553) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเพื่ออาয়วณะ (Wellness Tourism) ว่า นอกจากจะเป็นการหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ทำให้ทุกข์กายทุกข์ใจ ทั้งหลายซึ่งส่งผลเพิ่มพูนอยู่เสมอจากการใช้ชีวิตประจำวัน ไปสู่สถานที่ที่สงบสบาย แล้ว ยังอาศัย “ยาอาয়วณะ” ของแหล่งท่องเที่ยวในการ “ปรับสภาพ” หาความ “ลงตัว” ให้การดำรงอยู่ของชีวิต “ความผ่อนคลาย” และ “ยาอาয়วณะ” ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจึงเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออาয়วณะ (Wellness Destination) แต่ละแห่งจะต้องพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์ทั้งในเชิงประสิทธิผลของตัวบริการนั้นและความพึงพอใจของผู้เข้าใช้บริการ แต่ทั้งนี้ภายใต้หลักการของธานินทร์ สนธิรักษ์ (2553) นั้น การเดินทางไปพักผ่อนที่มุ่งเน้นให้ได้ความ ผ่อนคลาย และความสงบสบายในธรรมชาติอย่างเช่น การสงบจิตทำสมาธิกลางแดดริมชายหาด หรือ การแช่ตัวในน้ำพุร้อนที่สรรพคุณของน้ำมีประโยชน์ต่อร่างกายเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ นับว่าเป็นเพียงการหลบออกไปจากชีวิตประจำวันชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น (Escapism) ยังไม่ถือเป็นการท่องเที่ยวเพื่ออาয়วณะ

4.2 ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำร้อนในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การพัฒนาเป็นสปาหวาน

แผนงานวิจัยได้ดำเนินการชี้แจงแผนงานวิจัยให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสปาหวานต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

4.2.1 การบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสปาหวานต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ให้ความสนใจและตื่นตัวต่อการพัฒนาเมืองสปาต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และให้ความสำคัญค่อนข้างมากเนื่องจากการรับรู้ถึงแนวทางการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ นอกจากนี้ นอกเหนือจากการเข้ามาทำงานในพื้นที่ระหว่างมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ภายใต้การสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการสปาหวานคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ยังมีสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ISMED) ที่ได้รับงบประมาณในการดำเนินงานจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการพัฒนาแนวคิดการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกและภูมิทัศน์ของเมืองสปาต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และแนวคิดในการดำเนินงานของสปาหวาน โดยมีระยะเวลาในการศึกษา 4 เดือน และมีการสรุปประเด็นถึงความแตกต่างของการทำงานในพื้นที่ที่มีเนื้อหาและกระบวนการที่แตกต่างกัน

4.2.2 การขับเคลื่อนสปาทาวนด์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและชุมชนท้องถิ่น

ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นว่าชุมชนท้องถิ่นมีความตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการพัฒนาสปาทาวนด์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ชุมชนท้องถิ่นโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาลตำบลได้เสนอโครงการเพื่อของบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ จำนวน 29 โครงการ เป็นเงินทั้งสิ้น 511,801,100 บาท โดยหลังจากอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงกรอบระยะเวลาและแนวทางการยืนยันงบประมาณกับแหล่งงบประมาณ เพราะพื้นที่ต้องการที่จะพัฒนาพื้นที่ไม่ต้องการรอเวลา แต่เมื่อพิจารณาถึงโครงการต่าง ๆ พบว่าหลายโครงการไม่ได้สอดคล้อง หรือไม่ได้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสปาทาวนด์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ อย่างไรก็ตาม การประชุมในครั้งนี้ได้ข้อสรุปร่วมกันว่าให้ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรอฟผลการศึกษาจากสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ISMED) ในระยะเวลา 4 เดือนก่อน และรอฟผลการศึกษาระบบการบริหารจัดการก่อนดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากงบประมาณโดยส่วนใหญ่เป็นการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก และสิ่งปลูกสร้าง หากการดำเนินการปราศจากแผนการบริหารจัดการอาจจะส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และก่อให้เกิดผลกระทบระยะยาวที่ยากจะแก้ไข หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น

4.2.3 ความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาสปาทาวนด์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ความพร้อมของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ในด้านการขับเคลื่อนสปาทาวนด์ต้นแบบนั้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้บริหารระดับอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีความต้องการในการขับเคลื่อนสปาทาวนด์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ตามนโยบายของรัฐบาลและมีการดำเนินการอย่างมุ่งมั่น ตั้งใจ แต่ในด้านความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่า ยังมีความเข้าใจต่อการบริหารจัดการสปาทาวนด์ต้นแบบไม่มากนัก หลายส่วนต้องการพัฒนาพื้นที่ในเชิงสิ่งปลูกสร้าง และสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นหลัก แต่ยังขาดการให้ความสำคัญหรือการวางแผนพัฒนาในเชิงการบริหารจัดการ ด้วยเหตุนี้ ทางคณะทำงานพัฒนาเมืองน้ำพุร้อนและสปาคลองท่อมจึงได้วางแผนในการพัฒนาเมืองคู่แฝด (Twin City) กับสปาทาวนด์ในต่างประเทศเพื่อเป็นแนวในการศึกษาและเรียนรู้ระบบการบริหารจัดการ ประกอบกับชุมชนท้องถิ่นทั่วไปไม่ได้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสปาทาวนด์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีความรู้ ความเข้าใจ และรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาสปาทาวนด์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ค่อนข้างน้อยทั้ง ๆ ที่บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียจากการพัฒนาสปาทาวนด์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่โดยตรง

ทั้งนี้ จากการที่ผู้วิจัยเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการพัฒนาเมืองน้ำพุร้อนและสปาคลองท่อม จังหวัดกระบี่ พบว่า คณะทำงานได้เลือกเมือง Numata และเมือง Minakami จังหวัดกุมมะ ประเทศญี่ปุ่นเป็นเมืองต้นแบบในการบริหารจัดการ และได้เดินทางไปดูงานในเมือง Numata และเมือง Minakami โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่เป็นหัวหน้าคณะในการเดินทาง และมีกิจกรรมต่อเนื่อง โดยคณะกรรมการเมือง Numata ได้เดินทางมาเยี่ยมเยือนที่น้ำพุร้อนเค็ม คลองท่อม จังหวัดกระบี่ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560 เพื่อลงนามความร่วมมือในบันทึกข้อตกลง (MOU) ดังแสดงในภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 การเยี่ยมชมคลองท่อมของคณะผู้บริหารสปาทาวนจากประเทศญี่ปุ่น

ผู้บริหารเมืองสปาออนเซ็น (Onzen Spa) จากเมือง Numata และเมือง Minakami จังหวัดกุมมะ ประเทศญี่ปุ่น รวมถึงผู้บริหารออนเซ็น (Onzen) ในทั้ง 2 เมือง เดินทางมาเยี่ยมชมและจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) กับผู้บริหารเมืองน้ำพุร้อนและสปาคลองท่อมในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560 โดยนักวิจัยในโครงการย่อยที่ 1 และ 2 ได้เข้าร่วมเพื่อประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้บริหารเมืองสปาจากประเทศญี่ปุ่น และผู้บริหารเมืองน้ำพุร้อนและสปาคลองท่อม โดยสิ่งที่คณะผู้บริหารเมืองสปาจากประเทศญี่ปุ่น คือ ปริมาณน้ำและความแรงของกระแสน้ำที่พื้นที่พุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ว่ายย้อนไปประมาณ 40 – 50 ปีที่ผ่านมา เคยเห็นความแรงของกระแสน้ำแบบนี้ที่ประเทศญี่ปุ่น แต่ปัจจุบัน น้ำร้อนที่ประเทศญี่ปุ่นออกมาค่อนข้างน้อย จึงขอให้ผู้บริหารเมืองน้ำพุร้อนและสปาคลองท่อม จังหวัดกระบี่ให้ความสำคัญและใช้ทรัพยากรน้ำอย่างประหยัด

ในด้านแหล่งท่องเที่ยว ผู้บริหารเมืองสปาออนเซ็นจากประเทศญี่ปุ่นเห็นว่าอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีความพร้อมในด้านแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งน้ำพุร้อน น้ำพุเย็น และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงอื่น ๆ ที่รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวในอำเภออื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้ไม่ยากนัก เพียงแต่ยังขาดความเชื่อมโยงของระบบขนส่งสาธารณะในการขนส่งนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ในจังหวัดกระบี่มีผู้ให้บริการนำเที่ยวจำนวนมากที่มีศักยภาพ ดังนั้น นักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอคลองท่อม และพื้นที่เชื่อมโยงสามารถใช้บริการธุรกิจนำเที่ยวท้องถิ่นได้ ซึ่งเป็นการกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

ในด้านชุมชนท้องถิ่น ผู้วิจัยในโครงการย่อย 2 ได้เก็บรวบรวมข้อมูลทัศนคติและความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นต่อการบริหารจัดการสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่าชุมชนท้องถิ่นเห็นว่าสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีโอกาสประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการบริหารจัดการสปาทาวนได้ และที่สำคัญสปาทาวนจะทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น แต่ขณะเดียวกัน สปาทาวนจะทำให้ราคาสินค้าและค่าครองชีพสูงขึ้น ในด้านความรู้

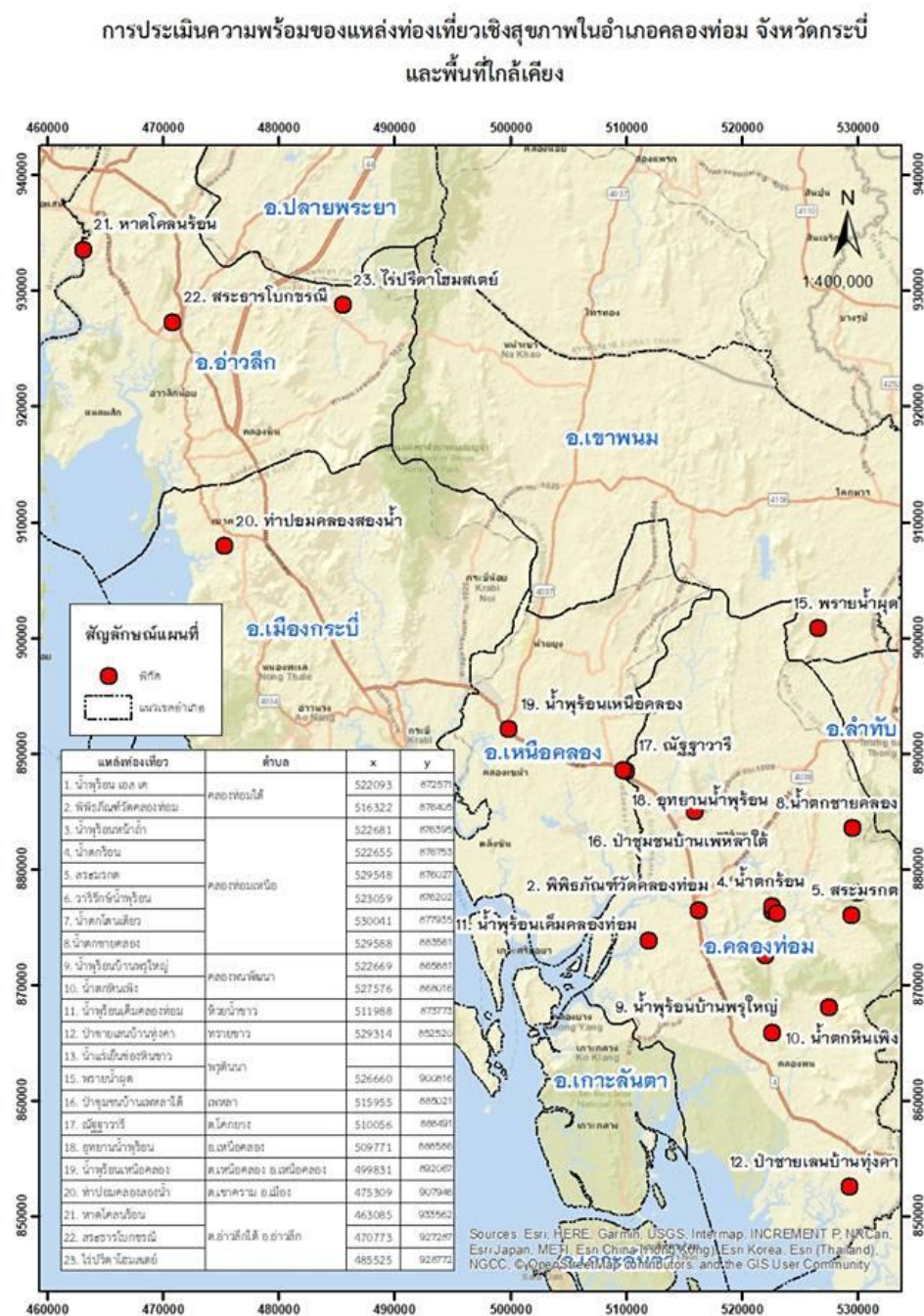
และความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นนั้น ชุมชนท้องถิ่นเห็นด้วยต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสปาทาวน์ แต่ในขณะเดียวกันชุมชนท้องถิ่นเชื่อว่าต้องมีหน่วยงานภายนอกหรือภาคเอกชนเข้าไปมีบทบาทในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ และชุมชนท้องถิ่นต้องการให้มีการจัดสรรผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่เป็นธรรม จึงแสดงให้เห็นว่าชุมชนท้องถิ่นในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการประเมินชุมชนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่ชุมชนท้องถิ่นในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ต้องการปรับปรุงเพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สามารถพัฒนาภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือ ด้านเครือข่าย ด้านผู้นำ และด้านความมีชื่อเสียง ตามลำดับ

4.2.4 ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุน้ำร้อนในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การพัฒนาเป็นสปาทาวน์

ในโครงการย่อยที่ 2 มีการดำเนินการศึกษาความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุน้ำร้อนและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวพุน้ำร้อนและแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ โดยใช้แบบประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอคลองท่อม และพื้นที่เชื่อมโยงจำนวน 21 แหล่งท่องเที่ยว ดังแสดงในภาพที่ 4.3 แผนที่การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 21 แหล่ง ที่มีแหล่งท่องเที่ยวหมายเลข 13 – 15 อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวเดียวกัน ได้แก่ น้ำแร่เย็นช่องหินขาว พรายน้ำผุด และน้ำพุร้อนโรงเรียนทับไทร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการรวมเรียกว่า น้ำแร่เย็นช่องหินขาว ทั้งนี้ในส่วนของวาริรักษ์น้ำพุร้อน น้ำตกชายคลอง และน้ำตกโดนเตียวอยู่ในจุดใกล้กับน้ำตกกร้อน โดยผู้วิจัยดำเนินการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อน และวิเคราะห์คุณภาพน้ำเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุในอำเภอคลองท่อม จำนวน 11 แหล่งท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอคลองท่อม และพื้นที่ใกล้เคียงมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง 9 แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ สระธารโบกขรณี สระมรกต ท่าปอมคลองสองน้ำ ไร่ปรีดาโฮมสเตย์ วาริรักษ์น้ำพุร้อน น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม ญัฐวาริ น้ำตกกร้อน และน้ำตกหินเพิง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยเอกชนจำนวน 3 แห่ง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 แห่ง และกรมป่าไม้/กรมอุทยาน สัตว์ป่าและพันธุ์พืช จำนวน 3 แห่ง ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 9 แหล่งสามารถนำมาพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงได้เลย ขณะที่แหล่งท่องเที่ยวที่เหลืออีก 12 แหล่งต้องปรับปรุงในบางด้าน ทั้งนี้ในด้านมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนพบว่า วาริรักษ์น้ำพุร้อนและญัฐวาริซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยเอกชนมีผลการประเมินมาตรฐานในระดับผ่านทุกด้าน ขณะที่แหล่งท่องเที่ยวพุน้ำตกกร้อน พุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม และอุทยานน้ำพุร้อนมี

ผลการประเมินในระดับผ่านแต่ต้องปรับปรุงในบางด้าน ได้แก่ น้ำตกกร้อน และอุทยานน้ำพุร้อนต้องปรับปรุงแก้ไขในด้านมาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ และพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อมต้องปรับปรุงด้านศักยภาพด้านพื้นที่บริการเชิงสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริการกิจกรรมเชิงสุขภาพ นอกจากนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์คุณภาพน้ำในแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ จำนวน 11 แหล่ง พบว่าทุกแหล่งท่องเที่ยวผ่านมาตรฐานน้ำผิวดินสามารถใช้ประกอบกิจกรรมทางน้ำ หรือการเล่นน้ำได้ แต่สำหรับมาตรฐานน้ำบาดาลในหลายแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ผ่านมาตรฐาน

ภาพที่ 4.3 แผนที่การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในสภาทวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่

4.3 การวิเคราะห์เทียบเคียงการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองสปร่างหว่างสปาทาวน์ ต้นแบบระดับนานาชาติ กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุร้อนในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ในการวิเคราะห์เทียบเคียงการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองสปร่างหว่างสปาทาวน์ต้นแบบ
ระดับนานาชาติกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุร้อนในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยพร้อม
ด้วยหัวหน้าโครงการย่อย 1 และโครงการย่อย 2 จึงได้เดินทางไปศึกษาวิจัยที่ประเทศญี่ปุ่น โดย
เดินทางไปเมือง Numata และเมือง Minakami จังหวัดกุมมะ และเมือง Beppu จังหวัดโออิตะ
ประเทศญี่ปุ่น ดังแสดงในภาพที่ 4.4

ภาพที่ 4.4 การศึกษาวิจัยเมืองสพาน้ำพุร้อนระดับนานาชาติเมืองมินาคามิและนุมาดะ ประเทศญี่ปุ่น

ผู้วิจัยได้เดินทางไปเมืองเบปปุที่ถูกขนานนามว่าเป็นเมืองหลวงแห่งออนเซ็นเนื่องจากมีออนเซ็นมากที่สุดในประเทศญี่ปุ่น และมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยวในเมืองเบปปุในแต่ละปี โดยภาพสิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งท่องเที่ยวในเมืองเบปปุแสดงในภาพที่ 4.5

ภาพที่ 4.5 การศึกษาวิจัยเมืองสพาน้ำพุร้อนระดับนานาชาติเมืองเบปปุ ประเทศญี่ปุ่น

โดยในภาพที่ 4.6 แสดงการเยี่ยมชมและศึกษาวิจัย ณ เมือง Karlovy Vary และเมือง Mirianske Lazne ซึ่งเป็นเมืองสปาที่มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ โดยมีโอกาสเยี่ยมชมและหารือกับ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกรุงปราก และเอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงปราก เพื่อหารือแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย และการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสปาตามต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ภาพที่ 4.6 การศึกษาวิจัยเมืองสปาน้ำพุร้อนระดับนานาชาติประเทศสาธารณรัฐเช็ก

โดยผู้วิจัยดำเนินการศึกษาในแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงของเมือง Karlovy Vary เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของสปาทาว์นระดับนานาชาติ โดยมีประเด็นในการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ศักยภาพด้านคุณค่าและความดึงดูดใจของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และศักยภาพด้านโอกาสในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และสามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 4.2 – 4.4

ผลการวิจัยพบว่าแหล่งท่องเที่ยวสปาทาว์น Karlovy Vary มีศักยภาพที่โดดเด่นด้านการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมและอาคารสถาปัตยกรรมที่มีความสวยงามและยังคงอนุรักษ์ความดั้งเดิมของพื้นที่ได้ดี มีความสวยงามและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ซึ่งสปาทาว์นในประเทศทั้งประเทศญี่ปุ่นและประเทศสาธารณรัฐเช็กมีการบริหารจัดการพื้นที่ที่สะอาดเรียบร้อย เป็นสัดส่วน และมีการวางแผนการสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว ในขณะที่สปาทาว์นในประเทศไทย ณาอำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่ยังไม่มีมีการดำเนินการบริหารจัดการแบบองค์รวม เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวภายใต้การบริหารจัดการของหน่วยงานต่าง ๆ จำแนกตามเจ้าของพื้นที่ แต่มีจุดเด่นในด้านแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย รวมถึงประสบการณ์การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถสร้างประสบการณ์ที่ประทับใจได้

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์เทียบเคียงแหล่งท่องเที่ยวสปาทาวนระดับนานาชาติกับสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่ด้านคุณค่าและความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ด้านคุณค่าและความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวของเมืองมินาคามิ/นุมาตะ
- แหล่งท่องเที่ยวในมินาคามิ-นุมาตะเป็น Onzen นักท่องเที่ยวเดินทางมาพักผ่อนและแช่น้ำร้อน - เรียวกังที่มินาคามิ-นุมาตะมีการอนุรักษ์บรรยากาศแบบเดิม บรรยากาศสไตล์ญี่ปุ่น - กิจกรรมการท่องเที่ยวใกล้ๆ พื้นที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย โดยเป็นเมืองที่สงบ ไม้่นวายน บ่อน้ำสำหรับแช่ตามวัฒนธรรมญี่ปุ่นมีทั้งบ่อแยกชาย หญิง และบ่อรวมที่เป็นบ่อแช่ชายหญิง มีวัฒนธรรมที่พอจะพาลูกสาวไปอาบน้ำด้วย และแม่จะพาลูกชายไปอาบน้ำด้วย ก่อนลงแช่ นักท่องเที่ยวต้องชำระร่างกายให้สะอาดตั้งแต่หัวจดเท้า - นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมหมู่บ้านศิลปินที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเพ้นท์สีหมึกบนผ้า การทำขนม เป็นต้น นักท่องเที่ยวสามารถเดินเยี่ยมชมและทำกิจกรรมกับบ้านศิลปินหรือบ้านอาจารย์ จำนวน 25 หลัง หรือไปโรงงานผลิตแก้ว ทาคูมิโนะ ซาโต้ที่มีชื่อเสียง - เมืองนุมาะมีการพัฒนามาสคอตเป็นตัวเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวกับสินค้าและบริการ รวมถึงของที่ระลึก - แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พบเห็นในเมืองท่องเที่ยวทั่ว ๆ ไป
ด้านคุณค่าและความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวของเมืองเบปปุ
- มีการออกแบบแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในเมืองเบปปุ - ในแต่ละแหล่งมีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวนำชมโดยมัคคุเทศก์ มีจุดถ่ายรูป มีเรื่องราวที่เป็นตำนาน เช่น บ่อนรกสีเลือด มีการใช้ลูกเล่นเทคนิคทำให้น้ำพุ่ง มีสีสันต่าง ๆ - นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปพักที่ยูฟุอินที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง และสามารถขึ้นชมเมืองจากยอดภูเขาสูงที่เดินทางโดยรถรางได้ - นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปเก็บแอปเปิ้ลในสวน หรือเลือกซื้อสินค้าต่าง ๆ ได้ในตัวเมือง - นอกเหนือจากการเยี่ยมชมแหล่งน้ำพุร้อนแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถฝังตัวบนทรายร้อนริมทะเลในเมืองเบปปุได้ - ร้านค้าที่เมืองเบปปุมีการใช้น้ำจากน้ำร้อนมาอบอาหาร เป็นรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่เน้นการเยี่ยมชมมากกว่าการแช่น้ำร้อน - ในเบปปุยังมีเรียวกังสำหรับผู้ที่ชอบ Onzen ที่อยู่นอกเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งโดยส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกจะนิยมพักใน Onzen แบบนี้ - นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อขอรับแผนที่ท่องเที่ยวได้ที่ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวเมืองเบปปุที่เป็นพื้นที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว
ด้านคุณค่าและความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวของเมือง Karlovy Vary
- ด้วยเมือง Karlovy Vary อาคารสถาปัตยกรรมที่สวยงามมีสีสันหลากหลายตามสไตล์ยุโรป - กิจกรรมการท่องเที่ยวในเมือง Karlovy Vary มีการเชื่อมโยงน้ำพุร้อนกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อการบำบัด - มีเส้นทางท่องเที่ยวชมบ่อน้ำพุร้อนที่นักท่องเที่ยวสามารถชิมน้ำร้อนแต่ละบ่อได้ โดยน้ำพุร้อนแต่ละบ่อมีเรื่องราวมีสรรพคุณที่แตกต่างกันตามอุณหภูมิที่แตกต่างกัน โดยเส้นทางท่องเที่ยวตั้งอยู่บริเวณตัวเมืองที่เดินทางสะดวก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ด้านคุณค่าและความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวของเมือง Karlovy Vary
- มีแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวที่ชัดเจน ทั้งแผนที่บนป้ายที่มีไฟบอกตำแหน่งรวมถึงข้อมูลเมืองและแผนที่ที่เป็นเอกสาร - โดยในตัวอาคารและซุ้มที่มีน้ำพุร้อน เป็นอาคารสถาปัตยกรรมแบบยุโรปที่ชาวไทยคุ้นเคย เนื่องจากสามารถพบเห็นในอาคารสถาปัตยกรรมบ้านเรือนไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน - การพัฒนาสินค้าที่ระลึกค่อนข้างชัดเจน นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อแก้วสำหรับชมน้ำพุร้อนได้หลากหลายรูปแบบ โดยในบริเวณเมือง Karlovy Vary - มีบริการนวดแผนไทยอยู่หลายแห่งเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการบริการเชิงสุขภาพ โดยมีการนำเสนอด้วยคำว่า Thai Massage และใช้อัตลักษณ์ไทยในการนำเสนอ
ด้านคุณค่าและความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวของสปาทาว์นคลองท่อม
- แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน 11 แห่งในอำเภอคลองท่อม และมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เชื่อมโยงอีก 10 แห่งรวมเป็น 20 แห่ง - แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงสปาทาว์นคลองท่อมมีความหลากหลายทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ และกิจกรรมท่องเที่ยวหลายระดับ มีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถชมสัตว์ป่า พันธุ์พืชและมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ไปจนถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบาย มีที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกทุกอย่าง - แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นธรรมชาติมาก ๆ ไม่เน้นการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการเล่นน้ำ แต่เหมาะสมกับกิจกรรมเชิงอนุรักษ์และศึกษาธรรมชาติ - มีพันธุ์พืชหายากหลายสายพันธุ์ให้ศึกษาและเรียนรู้ และอาจพบเจอสัตว์ป่าบ้าง - อาคารสถาปัตยกรรมยังขาดการวางแผนในการพัฒนาให้สอดคล้องกันโดยภาพรวม แม้ว่าจะได้รับการประกาศเป็นเมืองสปาทาว์นต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และมีการจัดสรรงบประมาณโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการดำเนินการโครงการพัฒนาอัตลักษณ์

ตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์เทียบเคียงแหล่งท่องเที่ยวสปาทาว์นระดับนานาชาติกับสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของเมืองมินาคามิ/นูมาตะ
- การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในเมืองมินาคามิ นูมาตะจะเน้นไปที่ออนเซ็นและเรียวกัง (โรงแรมที่มีออนเซ็น) ที่มีชื่อเสียง มีการอนุรักษ์และเผื่อระวังเรื่องสิ่งแวดล้อม - ภายใต้การจัดการของออนเซ็นและธรรมเนียมปฏิบัติในการอาบน้ำออนเซ็นทำให้น้ำทิ้งไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม - โดยออนเซ็นในมินาคามิ และนูมาตะมีการตรวจวัดคุณภาพน้ำทุก ๆ 5 ปี โดยมีหน่วยงานของรัฐบาลทำหน้าที่หลักในการตรวจวัดคุณภาพน้ำ ขณะที่ในด้านปริมาณจะมีการตรวจปริมาณน้ำโดยใช้ถังตวงเพื่อวัดปริมาณน้ำอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน - สมาคมที่บริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว มีการดูแลสภาพแวดล้อมและจัดการขยะค่อนข้างสะอาด - ในเมืองมีบริการห้องน้ำและเส้นทางอารยสถาปัตย์ที่เอื้ออำนวยต่อคนพิการ

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของเมืองมินาคามิ/นุมาตะ
- ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวไม่มีขยะบนถนนหนทาง มีระบบการสื่อความหมายที่ชัดเจน รวมถึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกทำให้นักท่องเที่ยวที่ไม่เคยเดินทางไปสามารถเดินทางโดยใช้บริการขนส่งสาธารณะได้ - แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีนักท่องเที่ยวไม่มากนักเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้ออกแบบสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ - ปัจจุบัน น้ำแร่เริ่มไหลน้อยกว่าในอดีต แร่ธาตุบางตัวต้องมีการเติมเพื่อให้ได้คุณค่าตามมาตรฐานที่กำหนด รวมถึงการรีไซเคิลน้ำมาใช้ใหม่ - นักท่องเที่ยวมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งกำเนิดของน้ำพุร้อนค่อนข้างน้อย - การจัดการพื้นที่บริการในเรียวกังมีพื้นที่นั่งพัก จุดจำหน่ายสินค้าที่ระลึก น้ำดื่ม ตู้เก็บเสื้อผ้าและสิ่งของ แต่ขาดป้ายสื่อความหมายภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะป้ายห้องแช่น้ำร้อนชายหญิง ซึ่งที่มินาคามิและนุมาตะ มีห้องแช่น้ำแยกชายหญิง และแบบรวมชายหญิง - ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวหากจะพิจารณาตามรูปแบบหรือประเภทของการท่องเที่ยวที่พบว่ามีไม่มากนัก แต่หากมองถึงจุดท่องเที่ยวที่พบว่ามีหลากหลายแต่ไม่ได้เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว - ซึ่งทั้งมินาคามิและนุมาตะอยู่ในจังหวัดกุนมะ การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทำได้ไม่ยาก เดินทางจากกรุงโตเกียวด้วยรถไฟชินคันเซ็นใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง - ซึ่งการดำเนินการเรียวกังหรือออนเซ็นนั้น ใครที่มีบ่อน้ำร้อนสามารถเปิดเป็นเรียวกังได้ และในมินาคามิ หรือนุมาตะมีการเปิดเรียวกังตลอดเส้นทางและส่วนใหญ่เป็นธุรกิจครอบครัว - มีการจัดตั้งสมาคมน้ำพุร้อนของเมืองมินาคามิ และเมืองนุมาตะในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการน้ำพุร้อนออนเซ็น - หน่วยงานระดับจังหวัดกำกับดูแลกิจการออนเซ็น ทั้งการตรวจสอบคุณภาพน้ำ
ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของเมืองเบปปุ
- แหล่งท่องเที่ยวในเมืองเบปปุมีการตั้งอยู่กระจายอยู่ในตัวเมืองเบปปุที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางด้วยรถสาธารณะได้ทั่วถึง - แหล่งท่องเที่ยวมีตำนานและเรื่องราวที่น่าสนใจ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยว - ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดแบ่งพื้นที่ที่เหมาะสมสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว อาทิ พื้นที่ถ่ายรูป พื้นที่รับประทานอาหาร จุดจำหน่ายสินค้าที่ระลึก - มีการตกแต่งสภาพภูมิประเทศในสไตล์ตามกลุ่มเป้าหมายคนเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสไตล์ญี่ปุ่น - ด้านการบำบัดน้ำเสีย เนื่องจากอุณหภูมิของน้ำและการจัดการระบบไหลเวียนน้ำภายในเมือง น้ำจากออนเซ็นในเมืองมีการระบายไหลออกทางท่อน้ำตลอดเมืองสามารถพบเห็นได้ชัดเจน - ในแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงเบปปุภายใต้เส้นทางท่องเที่ยวบ่อนรก มีนักท่องเที่ยวเข้าไปค่อนข้างมาก ค่อนข้างแน่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวชาวเกาหลี ชาวจีน ชาวไทย เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวค่อนข้างมาก ในบางแหล่งมีนักท่องเที่ยวหนาแน่น - ในแหล่งท่องเที่ยวมีการสื่อความหมายค่อนข้างดี ให้ข้อมูลที่ครบถ้วนและชัดเจน นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ รวมทั้งการให้ข้อมูลแนวปฏิบัติตัวที่ดี

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของเมืองเบปโป
- ในตัวแหล่งท่องเที่ยวมีจุดบริการอาหารเป็นสัดส่วน อาหารยอดนิยมคือ ข้าวโพดนึ่ง รวมถึงเครื่องดื่มต่าง ๆ - ร้านค้าและร้านอาหารเมืองเบปโปมีการใช้ประโยชน์จากความร้อนของน้ำพุร้อนมาใช้ในการอบขนม และมีร้านอาหารที่ใช้ความร้อนจากน้ำพุร้อนในการปรุงอาหาร - ในเมืองเบปโปมีจุดแช่น้ำร้อนสาธารณะหลายจุดที่นักท่องเที่ยวสามารถแช่เท้า หรืออบไอน้ำที่เท้าเพื่อความเพลิดเพลินใจได้ - ในแต่ละจุดที่เป็นต้นกำเนิดมีการควบคุมไม่ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปบริเวณสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยนักท่องเที่ยวที่ต้องการแช่น้ำร้อนสามารถพักในเรียวกังได้ - มีของที่ระลึกคล้ายกับสินค้าโอท็อปเมืองไทย เช่น กระเป๋าสานจากวัสดุธรรมชาติ เครื่องประดับขนม อาหาร เป็นต้น
ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของเมือง Karlovy Vary
- ทางเทศบาลเมือง Karlovy Vary ทำหน้าที่ดูแลสิ่งแวดล้อมความสะอาด และระบบส่งน้ำ โดยทำหน้าที่ซ่อมบำรุงและบริหารจัดการให้กับผู้ที่ต้องการใช้ประโยชน์จากน้ำพุร้อน และมีการคิดค่าใช้จ่ายทั้งการส่งน้ำและการบำบัดน้ำเสีย - โดยเทศบาลเมือง Karlovy Vary ทำหน้าที่ติดตามและควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการรับผิดชอบในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งจุดทิ้งขยะรีไซเคิล - เส้นทางเดินในแหล่งท่องเที่ยว ด้วยทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมรูปแบบสถาปัตยกรรมของเมือง Karlovy Vary ที่มีความสวยงามและมีเสน่ห์ ภาพของอาคารที่มีหลากหลายสีสันด้วยรูปทรงที่เป็นเอกลักษณ์ - การออกแบบภูมิทัศน์ของเส้นทางท่องเที่ยวพุร้อนของ Karlovy Vary มีการป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสภาพดั้งเดิมของน้ำพุร้อน - มีจุดไหลออกของน้ำพุร้อนที่หลากหลาย พร้อมหมายเลขของบ่อน้ำพุที่นำเสนอพร้อมกับแผนที่ - มีการบอกเล่าถึงตำนานเรื่องราวของน้ำพุร้อนกับตำนานน้ำพุร้อนเค็มที่กษัตริย์ King Charles ได้มีอาการบาดเจ็บแล้วมาพบกับบ่อน้ำพุร้อนโดยบังเอิญ หลังจากแช่น้ำพุร้อนพบว่าบาดแผลหายอย่างรวดเร็ว - ในแต่ละบ่อด้วยอุณหภูมิที่แตกต่างกันทำให้มีคุณสมบัติของน้ำที่แตกต่างกัน - ด้วยระยะทางตามเส้นทางน้ำพุร้อน Karlovy Vary ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ต้องกระจุกตัว และไม่รู้สึกถูกรบกวนจากนักท่องเที่ยวคนอื่น - การใช้ประโยชน์บ่อน้ำพุร้อนของ Karlovy Vary จะแตกต่างจากในญี่ปุ่นและประเทศไทย ดังที่กล่าวไปคือ เน้นด้านการบำบัด และเพื่อความงาม ไม่มีจุดให้นักท่องเที่ยวแช่น้ำในพื้นที่สาธารณะแต่นักท่องเที่ยวสามารถแช่น้ำพุร้อนได้ในโรงแรม - มีของที่ระลึกที่มีชื่อเสียงคือ แก้วที่มีท่อให้ดื่มน้ำพุร้อนในบ่อต่าง ๆ
ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของสปาทาวน์คลองท่อม
- แหล่งท่องเที่ยวสปาทาวน์ในอำเภอคลองท่อม และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในระดับสูง 9 แหล่ง ระดับปานกลาง 12 แหล่ง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สปาหวานโคลงท่อม
- แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุมีความพร้อมและมีมาตรฐาน 5 แห่งจากทั้งหมด 11 แห่ง - โดยแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุของเอกชนมีความพร้อมมากกว่า ขณะที่แหล่งทางธรรมชาติไม่ได้มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน - การจัดการสิ่งแวดล้อมของสปาหวานโคลงท่อมทำได้ดี มีการพัฒนาภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาแล้วทำได้ดีค่อนข้างดี มีเพียงแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่ได้พัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขตของกรมป่าไม้และกรมอุทยาน พันธุ์พืชและสัตว์ป่า - การบริหารจัดการยังแยกส่วน โดยผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการแยกส่วนกันตามแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง - ขาดการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง - มีการให้ความสำคัญกับการตรวจสอบคุณภาพน้ำ หรือจัดการสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย - แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่กรมป่าไม้ หรือกรมอุทยานฯ ยังไม่มีการบริหารจัดการการด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกในการแช่น้ำร้อน แต่ยังมีความเป็นธรรมชาติมาก ๆ - แหล่งท่องเที่ยวเอกชนมีการพัฒนาค่อนข้างดีค่อนข้างสมบูรณ์พร้อมต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยว อาทิ น้ำตกร้อน สระมรกต น้ำร้อนเค็มโคลงท่อม มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมได้ค่อนข้างดี แต่ต้องพัฒนาในหลายส่วน - ตำนานเรื่องราวมีอยู่ตามพื้นที่ที่เป็นเรื่องเล่าให้กับนักท่องเที่ยว ยกตัวอย่างเช่น ในพุร้อนเค็มโคลงท่อมมีตำนานโต้น้ำร้อน หรือตำนานที่เกี่ยวข้องกับสระมรกต หรือความเชื่อของป่าชุมชนบ้านต้นหม้อที่มีความเชื่อของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพื้นที่ - ขาดของที่ระลึกที่ชัดเจน ไม่มีการพัฒนาของที่ระลึกที่สามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวสปาหวาน - ร้านอาหารที่เป็นสิ่งดึงดูดและอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงมีไม่มากนัก - นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงต้นกำเนิดของน้ำพุร้อนได้ทำให้มีโอกาสในการส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ

ตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์เทียบเคียงแหล่งท่องเที่ยวสปาหวานระดับนานาชาติกับสปาหวานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่ด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองมินาคามิ/นุมาตะ
- ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวหากจะพิจารณาตามรูปแบบหรือประเภทของการท่องเที่ยวนั้นพบว่ามีไม่มากนัก แต่หากมองถึงจุดท่องเที่ยว นั้นพบว่ามีความหลากหลายแต่ไม่ได้เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว - ซึ่งทั้งมินาคามิและนุมาตะอยู่ในจังหวัดคุนมะ การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทำได้ไม่ยากเดินทางจากกรุงโตเกียวด้วยรถไฟชินคันเซ็นใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง - ซึ่งการดำเนินการเรียวกังหรือออนเซ็นนั้น ใครที่มีบ่อน้ำร้อนสามารถเปิดเป็นเรียวกังได้ และในมินาคามิ หรือนุมาตะมีการเปิดเรียวกังตลอดเส้นทางและส่วนใหญ่เป็นธุรกิจครอบครัว - ซึ่งทั้งมินาคามิและนุมาตะอยู่ในจังหวัดคุนมะ การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทำได้ไม่ยากเดินทางจากกรุงโตเกียวด้วยรถไฟชินคันเซ็นใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

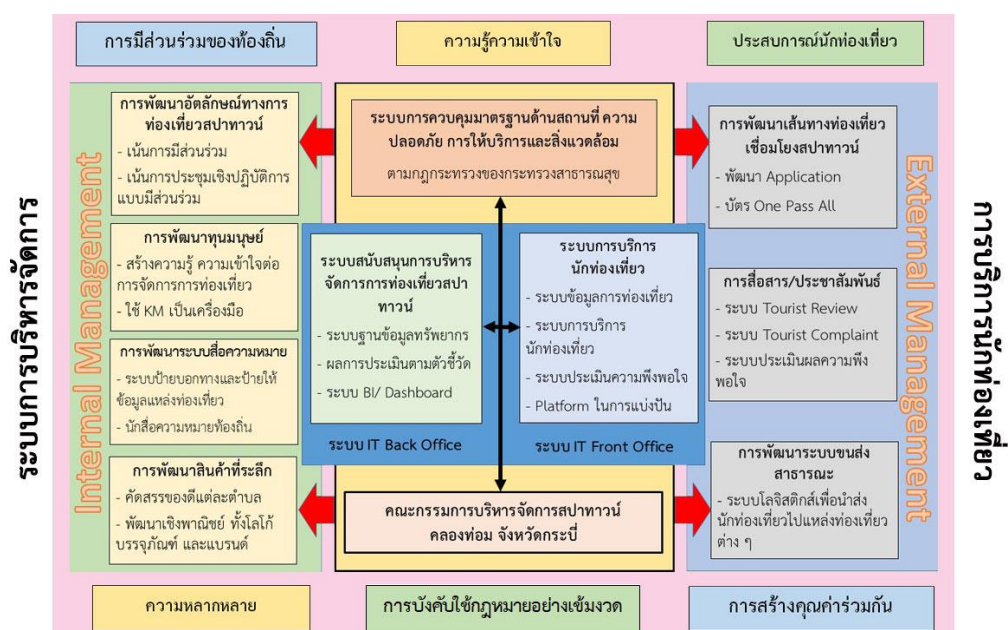
ด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองมินาคามิ/นูมาตะ
- ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวหากจะพิจารณาตามรูปแบบหรือประเภทของการท่องเที่ยวที่พบว่ามีไม่มากนัก แต่หากมองถึงจุดท่องเที่ยวที่พบว่ามีหลากหลายแต่ไม่ได้เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว - ซึ่งการดำเนินการรียวกังหรือออนเซ็นนั้น ใครที่มีบ่อน้ำร้อนสามารถเปิดเป็นรียวกังได้ และในมินาคามิ หรือนูมาตะมีการเปิดรียวกังตลอดเส้นทางและส่วนใหญ่เป็นธุรกิจครอบครัว - มีการจัดตั้งสมาคมน้ำพุร้อนของเมืองมินาคามิ และเมืองนูมาตะในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการน้ำพุร้อนออนเซ็น - หน่วยงานระดับจังหวัดกำกับดูแลกิจการออนเซ็น ทั้งการตรวจสอบคุณภาพน้ำ
ด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองเบปปุ
- เบปปุเป็นเมืองน้ำร้อนที่มีความคล้ายคลึงประเทศไทยในด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวเพื่อแช่เท้า ชมความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว หรือการฝังในทรายร้อน ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวเอเชียให้เดินทางไปท่องเที่ยวในเบปปุ - การเดินทางเข้าถึงเบปปุทำได้โดยสะดวกทั้งรถไฟชินคันเซ็น หรือเครื่องบิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขนส่งสาธารณะในเมืองเบปปุ - เทศบาลเมืองเบปปุทำหน้าที่บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการท่องเที่ยว และมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่มีหน่วยงานการท่องเที่ยวของประเทศญี่ปุ่นทำหน้าที่ให้ข้อมูล รวมถึงการเตรียมเจ้าหน้าที่ชาติต่าง ๆ อาทิ ชาวไทยในการให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวชาวไทย - นักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวในเบปปุสามารถใช้เวลา 1 วันกับเส้นทางบ่อนรก จนถึงการแช่ทรายร้อน และสามารถเดินทางต่อไปยังยูฟูอิน เมืองสปาอีกเมืองใกล้ ๆ เบปปุที่มีความสวยงามและมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่นการนั่งรถรางขึ้นยอดเขาเพื่อชมวิวทิวทัศน์ของเมือง
ด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมือง Karlovy Vary
- ในด้านหนึ่ง Karlovy Vary มีความคล้ายคลึงกับน้ำร้อนเค็มคลองท่อมในด้านการมีน้ำพุร้อนเค็มและจุดบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติที่กระจายไปในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพค่อนข้างมาก - เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเมือง และใกล้กับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มากมาย อาทิ โรงแรม แหล่งช้อปปิ้งซื้อหาสินค้า ร้านอาหาร บริการนวดแผนไทย เป็นต้น - เทศบาลเมือง Karlovy Vary เข้ามาบริหารจัดการดูแลสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และสำหรับโรงแรมที่ต้องการใช้น้ำแร่สามารถเชื่อมต่อกับท่อส่งน้ำแร่ที่ทางเทศบาลเมือง Karlovy Vary จัดเตรียมไว้ให้ และจ่ายค่าน้ำตามการใช้งาน - การใช้ประโยชน์จากน้ำร้อนที่ Karlovy Vary และเมืองอื่นใกล้เคียง ถูกใช้ในการบำบัดทั้งเพื่อความสวยงามและการบำบัดโรค
ด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของสปาทาวน์คลองท่อม
- แหล่งท่องเที่ยวในสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ขาดการเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยว - การคมนาคม รวมถึงการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวทำได้ค่อนข้างยาก ไม่มีความสะดวกเนื่องจากไม่มีบริการขนส่งสาธารณะ - แหล่งท่องเที่ยวขาดการวางแผนพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของสปาทาวน์คลองท่อม
- นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวไม่มีร้านค้าให้ซื้อปิ้ง ซื้อหาสินค้า แม้ว่าจะมีร้านอาหาร แต่หากต้องการซื้อปิ้ง หรือร้านอาหารที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ นักท่องเที่ยวต้องเข้าไปในตัวเมืองกระบี่เพื่อซื้อหาสินค้า - ในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อสินค้าชุมชนได้ แต่มีรูปแบบไม่แตกต่างกัน - ในแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดมีเพียงพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อมเท่านั้นที่มีคุณสมบัติเพื่อการบำบัดรักษา ขณะที่แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ให้คุณค่าด้านความเพลิดเพลินใจ

4.4 แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการโดยอาศัยข้อมูลทั้งการศึกษาจากนักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น และการศึกษาด้านแบบสปาทาวน์ระดับนานาชาติ ซึ่งจากศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม ซึ่งเป็นพื้นที่ศูนย์กลางของการพัฒนาสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสปาทาวน์คลองท่อมจึงกำหนดให้พุน้ำร้อนเค็มคลองท่อมเป็นศูนย์กลางของสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยของโครงการย่อย 1 ซึ่งศึกษาด้านแบบของสปาทาวน์ระดับนานาชาติ ซึ่งมีปัจจัยที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสปาทาวน์หลายปัจจัยที่สามารถจำแนกได้ 2 ด้านหลัก ๆ ดังแสดงในภาพที่ 4.7 ดังนี้

ภาพที่ 4.7 แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่

ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ ระบบการให้ข้อมูลและการบริการนักท่องเที่ยว การตลาดการท่องเที่ยวและการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการให้คุณค่าของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่ต้องอาศัยองค์ประกอบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาสินค้าที่ระลึก และการพัฒนาการบริการเพื่ออำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการต้องประยุกต์ใช้กระบวนการสร้างคุณค่าร่วมกันระหว่างบุคลากรของสปาทาวน์ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย

ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว ระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยวและการจัดการน้ำพุร้อน การจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยว และระบบสิ่งอำนวยความสะดวก การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจของบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่

ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จถูกนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาสปาทาวน์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยมีแนวทางดังนี้

4.4.1 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์

ในส่วนนี้ เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารจัดการที่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสปาทาวน์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ต้องเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งตามแนวคิด S-D Logic (Vargo and Lusch, 2004) ส่วนนี้เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในสปาทาวน์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ให้สามารถสร้างคุณค่าและประสบการณ์จากการท่องเที่ยวที่น่าประทับใจ และน่าจดจำ ซึ่งจากการวิเคราะห์ปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวในโครงการย่อยที่ 2 สามารถนำมาสังเคราะห์ข้อมูลกับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สามารถกำหนดแนวทางได้ดังนี้

4.4.1.1 การจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการหลัก เนื่องจากความโดดเด่นของสปาทาวน์ในประเทศญี่ปุ่น เมืองมินาคามิ และเมืองนุมาตะ ประเทศสาธารณรัฐเช็ก เมือง Karlovy Vary คือ การมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการหลักที่ชัดเจนที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำหนดทิศทาง ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ รวมถึงการจัดการด้านงบประมาณที่มีเอกภาพ นับว่าเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของสปาทาวน์ เนื่องจากในการดำเนินการพัฒนาสปาทาวน์ ไม่ได้จำกัดเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นน้ำพุร้อน แต่ต้องเกี่ยวข้องกับ

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยง และแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่อยู่ในพื้นที่สปาทาวนด์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยผลการวิจัยพบว่า สปาทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่มีแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงทั้งอำเภอคลองท่อม และอำเภอเชื่อมโยงอื่น ๆ ในจังหวัดกระบี่ทั้งสิ้น 21 แหล่ง มีการบริหารจัดการดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามหน่วยงาน

หน่วยงานรับผิดชอบในการบริหารจัดการ	จำนวน
หน่วยงานเอกชน	4
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	10
กรมป่าไม้ และกรมอุทยาน สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	7

โดยแต่ละหน่วยงานมีการบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่างกัน ทั้งกฎหมายการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของกรมป่าไม้ และกรมอุทยาน สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้กระทรวงมหาดไทย พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนมีกฎกระทรวงสาธารณสุขภายใต้กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของแต่ละกรม กองหรือกระทรวงต้องยึดตามแนวปฏิบัติที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา โดยการปฏิบัติที่ผ่านมามีโอกาสจะไม่ส่งผลกระทบมากนักเนื่องจากการบริหารจัดการแยกส่วนที่ชัดเจน แต่ปัจจุบันภายใต้การบริหารจัดการของสปาทาวนด์จึงจำเป็นต้องมีการบูรณาการการบริหารจัดการแบบองค์รวม เช่นเดียวกันกับพื้นที่อื่น ๆ อาทิ อุทยานธรณีโลกสตูล (Satun Geopark) ที่มีผู้อำนวยการอุทยานธรณีโลกสตูลเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการ และมีภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการเป็นหน่วยงานต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับตารางที่ 4.5 การดำเนินงานในรูปแบบนี้ทำให้สปาทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่สามารถบริหารจัดการและมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบการสื่อความหมาย การพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยว การกระจายผลประโยชน์ โดยสิ่งที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งคือ การกระจายผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยว หากการท่องเที่ยวเกิดขึ้นแต่ผลประโยชน์ตกอยู่กับส่วนใดส่วนหนึ่งก่อให้เกิดภาวะความไม่สมดุลในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มีองค์ประกอบ คือ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม (WTO, 1998) และอาจก่อให้เกิดภาวะการต่อต้านหรือขัดขวางเจียบ ซึ่งจะส่งกระทบต่อการท่องเที่ยวโดยภาพรวมค่อนข้างมาก เมื่อทุกภาคส่วนมีโอกาสได้รับผลประโยชน์นั้นอย่างสมดุลที่อาจจะไม่เท่ากันทั้งหมด การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของสปาทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่สามารถได้รับการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนท้องถิ่นที่ต้องมีบทบาทการเป็นเจ้าของที่ดี ทั้งนี้ในโครงการย่อยที่ 2 ได้นำเสนอโครงสร้างการบริหารจัดการสปาทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ภายใต้

คณะกรรมการบริหารจัดการสพาน้ำคลองท่อม โดยสามารถวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยได้ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จุดเด่นและจุดด้อยการบริหารจัดการสพาน้ำคลองท่อม จังหวัดกระบี่รูปแบบต่าง ๆ

รูปแบบการบริหาร	จุดเด่น	จุดด้อย
บริหารแบบองค์รวม - คณะกรรมการบริหารจัดการสพาน้ำคลองท่อม	- การตัดสินใจและสั่งการรวดเร็ว ทันเวลา - สามารถของงบประมาณในการบริหารจัดการภาพรวมที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด - ทิศทางการพัฒนามีเอกภาพ ไปในทิศทางเดียวกัน - มีผู้รับผิดชอบขับเคลื่อนโดยภาพรวม	- สามารถดำเนินได้เฉพาะโครงสร้าง แต่อำนาจการบังคับบัญชาที่ยึดตามสายงาน - การทำงานร่วมกันภายใต้กระทรวงที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอาจจะมีปัญหา - อาจเกิดปัญหาในการส่งงานข้ามหน่วยงาน หรือการต่อต้านจากบางหน่วยงาน
บริหารแบบแยกส่วนตามหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ	- แต่ละหน่วยงานสามารถบริหารจัดการอย่างเป็นอิสระ ทั้งการของงบประมาณและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามหน่วยงานเดิม - กระแสการต่อต้านไม่มากนัก เนื่องจากทุกภาคส่วนดำเนินการในงานที่รับผิดชอบอยู่แล้ว	- ไม่สามารถบูรณาการข้ามกระทรวง หรือกรมเพื่อบริหารจัดการข้ามแหล่งท่องเที่ยวได้ - ขาดการพัฒนาแบบองค์รวม ไม่มีความต่อเนื่องในด้านการบริหารจัดการ ภาพลักษณ์ การสื่อความหมาย หรือแหล่งท่องเที่ยว - ขาดโอกาสในการบูรณาการเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

จากการศึกษาในครั้งนี้ การบริหารจัดการแบบองค์รวมโดยคณะกรรมการบริหารจัดการสพาน้ำคลองท่อม จังหวัดกระบี่เป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักจำเป็นต้องได้รับอำนาจในการบริหารจัดการ การสั่งการ หรือจัดสรรงบประมาณ ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่จึงเป็นบุคคลที่เหมาะสมและมีศักยภาพในการดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการบริหารจัดการสพาน้ำคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งจะลดข้อจำกัดทางด้านความแตกต่างของการบังคับบัญชาข้ามหน่วยงาน หรือข้ามกรม ข้ามกระทรวง รวมถึงการจัดการด้านการจัดสรรงบประมาณทั้งของงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือของงบประมาณจากคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน และนำมาจัดสรรให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และใช้องค์ประกอบการบริหารจัดการภาครัฐเป็นปัจจัยขับเคลื่อนร่วมกับภาคเอกชน โดยเน้นการกระจายผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวมากที่สุด และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสพาน้ำคลองท่อม จังหวัดกระบี่ เพื่อให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวสพาน้ำคลองท่อม จังหวัดกระบี่ครบทุกองค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบในการบริหารจัดการหลัก นั่นคือ การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการสปาหวานคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 2 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 การใช้อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดในการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการสปาหวานคลองท่อม ให้มีอำนาจในการบริหารจัดการ และในด้านงบประมาณให้แต่ละหน่วยงานมีการจัดทำคำขอของงบประมาณที่เป็นงบประมาณตามกรอบการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานไปทางกรมหรือกระทรวงที่อยู่ในสังกัด เพียงแต่แผนการดำเนินงาน หรือแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับทิศทางของสปาหวานคลองท่อม จังหวัดกระบี่โดยภาพรวม งบประมาณอีกส่วนหนึ่งสำนักงานจังหวัดกระบี่ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่สามารถยื่นขอของงบประมาณประจำปีตามกรอบการดำเนินงานของจังหวัดกระบี่ และงบอื่น ๆ เพิ่มเติม อาทิ งบกลาง งบบูรณาการตามแผนพัฒนาภูมิภาค เป็นต้น ซึ่งการจะดำเนินการของงบประมาณเพิ่มเติมได้นั้น จังหวัดกระบี่ต้องมีการจัดทำโครงการประกอบคำขอของงบประมาณไว้ล่วงหน้า นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ ยังต้องเป็นผู้อนุมัติการดำเนินการโครงการในพื้นที่ รวมถึงการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรเป็นสำคัญ

การดำเนินการตามรูปแบบนี้มีข้อดีคือ จังหวัดกระบี่สามารถดำเนินการได้เลย มีความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการและอนุมัติงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้อง แต่มีข้อเสียคือ ยังมีข้อจำกัดด้านกฎหมาย กฎระเบียบของแต่ละกรม แต่ละกระทรวงที่มีการกำกับดูแลและควบคุมพื้นที่เฉพาะ ทำให้ปัญหาด้านการพัฒนาในพื้นที่ยังเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนสปาหวาน แต่การมีคณะกรรมการฯ ทำให้การแก้ไขปัญหาสามารถดำเนินการได้แบบองค์รวม และมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ตัดสินใจ สั่งการ หรือกำกับดูแล

แนวทางที่ 2 การจัดตั้งเป็นเขตพื้นที่บริหารจัดการพิเศษ โดยใช้อำนาจของคณะรัฐมนตรีในการจัดตั้งพื้นที่พิเศษในรูปแบบเดียวกันกับการจัดตั้งอุทยานธรณีวิทยาสตูล (Satun Geopark) ที่มีการแต่งตั้งผู้อำนวยการที่มีอำนาจในการตัดสินใจบริหารจัดการกลยุทธ์และงบประมาณในการบริหารจัดการ รวมทั้งดำเนินการพัฒนาพื้นที่อย่างมีระบบและกระบวนการ แนวทางนี้มีข้อดีคือ มีผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการที่ชัดเจนและเป็นระบบ สามารถดำเนินการวางแผนยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนสปาหวานคลองท่อมได้ แต่มีข้อเสียคือ ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการจัดตั้งเป็นเขตพื้นที่พิเศษค่อนข้างนาน เนื่องจากมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องหลายขั้นตอน

ทั้งนี้ ในการดำเนินการในช่วงแรก ผู้วิจัยเสนอให้ดำเนินการในแนวทางที่ 1 ในช่วงแรก ซึ่งอาจจะกำหนดระยะเวลาในเบื้องต้นไว้ไม่เกิน 5 ปี โดยคณะกรรมการบริหารจัดการสปาเทวณจะรับผิดชอบในการผลักดันและขับเคลื่อนเขตพื้นที่บริหารจัดการพิเศษสปาเทวณคลองท่อม จังหวัดกระบี่

4.4.1.2 การกำหนดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย ในการพัฒนาสปาเทวณคลองท่อม จังหวัดกระบี่ จากข้อมูลศักยภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยว และการศึกษาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวสปาเทวณในต่างประเทศ ซึ่งหากวิเคราะห์สถิตินักท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ดังแสดงในตารางที่ 4.7 นี้

ตารางที่ 4.7 สัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่ท่องเที่ยวในพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม

ปี	นักท่องเที่ยวชาวไทย	นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
พ.ศ. 2557	97.65	2.35
พ.ศ. 2558	98.16	1.84
พ.ศ. 2559	97.60	2.40
พ.ศ. 2560	97.39	2.61

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำขาว (2561)

ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ ดังแสดงในตารางที่ 4.8 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.16 รองลงมาคือ ทวีปยุโรป คิดเป็นร้อยละ 26.83 ทวีปเอเชีย คิดเป็นร้อยละ 15.37 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อคำนวณในสัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทย ต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ พบว่ามีสัดส่วน 45.16 : 54.84 ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศซึ่งมีความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมการอาบน้ำร้อน (Bath Culture) มากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเหมาะสมในการเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักของสปาเทวณ

ตารางที่ 4.8 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่ท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่

เชื้อชาติ	จำนวน	ร้อยละ
ประเทศไทย	1,827,101	45.16
ยุโรป	1,085,754	26.83
เอเชีย	622,101	15.37
อาเซียน	268,913	6.64

เชื้อชาติ	จำนวน	ร้อยละ
อเมริกา	111,751	2.76
โอเชียเนีย	109,740	2.71
อื่น ๆ	21,626	0.53
รวม	4,046,986	100.00

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว (2561)

จากการประชุมร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ และประยุกต์ผลการวิจัยจากโครงการย่อย 2 ในส่วนพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่ให้คุณค่ากับการนวดประคบสมุนไพรเพื่อสุขภาพ การสัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่น และกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีความคาดหวังต่อแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติค่อนข้างมาก ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักในจังหวัดกระบี่คือ นักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากกลุ่มสแกนดิเนเวีย นอกจากนี้ จากการสังเกตพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน ไม่ว่าจะเป็นพุร้อนน้ำร้อนเค็มคลองท่อม น้ำตกร้อน วาริรักษ์รีสอร์ทแอนดสปา อุทยานน้ำพุร้อน เป็นต้น พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากชาติตะวันตกจะมีความเพลิดเพลินกับการแช่น้ำพุร้อน ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวตะวันออก รวมถึงนักท่องเที่ยวชาวไทยการใช้ประโยชน์จากน้ำพุร้อน หรือน้ำร้อนเน้นที่การแช่เท้า หรือความสนุกสนานกับคนรอบข้างหรือกลุ่มที่เดินทางไปท่องเที่ยวด้วย ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวชาวไทยเมื่อกล่าวถึงน้ำพุร้อนจะมีความคาดหวังต่อการแช่ไขไก่เพื่อต้มไข่ให้สุก กับพื้นที่เล่นน้ำ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในขอบเขตสปาทาวน์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีการพัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและจากกลุ่มเอเชียอื่น ๆ ขณะที่นักท่องเที่ยวกลุ่มที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้มากคือนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ดังนั้น ในการพัฒนาสปาทาวน์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สามารถกำหนดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้ดังนี้

- นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป ทวีปโอเชียเนีย และทวีปอเมริกาที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักความเป็นธรรมชาติ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็นเป้าหมายที่สำคัญของสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่เนื่องจากมีสัดส่วนถึงร้อยละ 54.84 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่

- นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายรอง ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อบำบัดรักษา นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็นทุกคนในท้องถิ่นจังหวัดกระบี่ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากจังหวัดอื่น ๆ

ทั้งนี้ ในการมุ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น สปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ต้องกำหนดตำแหน่งทางการตลาดบนพื้นฐานศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่ดำเนินการโดยโครงการย่อยที่ 2 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในด้านการพักผ่อนหย่อนใจกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม ดังนั้น สปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ จึงสามารถกำหนดตำแหน่งทางการตลาดได้ดังนี้

*“สุนทรียภาพแห่งการพักผ่อนหย่อนใจ”
“Aesthetic of Leisure”*

ซึ่งภายใต้ตำแหน่งทางการตลาดนี้ สปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่จะใช้ศักยภาพด้านความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาพักผ่อนหย่อนใจและบำบัดทั้งสุขภาพร่างกายและจิตใจ ด้วยความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวและความอุดมสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมในสปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ นักท่องเที่ยวสามารถเพลิดเพลินไปกับกิจกรรมแช่น้ำพุร้อน และวารีบำบัด ในขณะเดียวกันสามารถสัมผัสกับประสบการณ์การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภท Unseen ของประเทศไทย อาทิ สระมรกต หรือน้ำตกร้อน ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับสุนทรียภาพแห่งการพักผ่อนหย่อนใจหรือการมาท่องเที่ยวในสปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ ด้วยเหตุนี้ แนวทางการพัฒนาสปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ในเชิงกายภาพ รวมถึงการบริการและการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวต้องยึดแนวทางในการสร้างสุนทรียภาพให้กับนักท่องเที่ยวด้วยความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวและบริการที่เป็นมิตรของคนท้องถิ่น รวมถึงพนักงานผู้ให้บริการนักท่องเที่ยว

4.4.1.3 แนวความคิดในการออกแบบ (Conceptual Design) สปาตาน์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ด้วยโครงการย่อยที่ 2 ได้ดำเนินการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทน้ำพุร้อน และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง รวมไปถึงการดำเนินการประเมินคุณภาพน้ำของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุ ทั้งน้ำพุร้อนและน้ำพุเย็น ซึ่งพบว่าแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในสปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่จำเป็นต้องมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ภายใต้ตำแหน่งทางการตลาดที่กำหนดไว้ข้างต้น ด้วยเหตุนี้ รูปแบบและแนวคิดในการออกแบบจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย จากการ

สำรวจแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน ในการอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ มีความหลากหลาย งานวิจัยครั้งนี้ พบว่าโดยรวม มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน ด้วยเหตุนี้ การจึงต้องมีการพัฒนาภาพรวมการท่องเที่ยวของอำเภอคลองท่อมในด้านต่าง ๆ สู่การเป็นสปาทาวน์ ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ สำหรับแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว เชื่อมโยงเป็นสปาทาวน์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีแนวทางดังต่อไปนี้

- แนวคิดในการพัฒนากายภาพของพื้นที่ จากการสังเคราะห์ข้อมูลในโครงการย่อยที่ 1 และ 2 รวมถึงการศึกษาวิจัยจากแหล่งท่องเที่ยวสปาทาวน์ระดับนานาชาติ โดยคำนึงถึงทิศทางการ พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่ ซึ่งให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามปณิญากระบี่ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่มีชื่อเสียง ระดับโลก โดยสามารถกำหนดแนวคิดการพัฒนาได้ดังนี้

- ที่พัก (Accommodation) การพัฒนาที่พักภายใต้การเป็นสปาทาวน์ ต้นแบบคลองท่อม จังหวัดกระบี่ควรออกแบบที่พักให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่ เน้นความเป็น ธรรมชาติ เนื่องจากการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่มีชื่อเสียงด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว ต้องลด การใช้สิ่งแปลกปลอมต่อสภาพพื้นที่ ด้วยเหตุนี้ วัสดุหรือสิ่งของที่ใช้ตกแต่งสภาพแวดล้อมควรเป็น วัสดุดิบจากธรรมชาติ หรือเลียนแบบธรรมชาติ รวมถึงสีสันทนของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

- การเข้าถึง (Accessibility) การตกแต่งถนนหนทาง หรือเส้นทางคมนาคม ควรเน้นการตกแต่งด้วยต้นไม้ประจำถิ่น และมีสีสันทนสวยงาม โดยใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่มาจากธรรมชาติ หรือมีรูปแบบเดียวกันกับธรรมชาติทั้งลักษณะ รูปแบบ และสีสันทน โดยอาจจะใช้ไม้ไผ่เป็นส่วนหนึ่งในการตกแต่งสถานที่หรือเส้นทางท่องเที่ยว

- สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) การพัฒนาสิ่งดึงดูดใจมีแนวทางเดียวกันกับ แนวคิดการออกแบบที่พักและการเข้าถึงที่ต้องเน้นการใช้วัสดุและอุปกรณ์จากธรรมชาติหรือ เลียนแบบธรรมชาติ โดยระวังการใช้วัสดุแปลกปลอมที่นอกพื้นที่ หรือรูปแบบแตกต่างจากลักษณะ และสภาพแวดล้อมของพื้นที่

- สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) แนวทางการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก ในประเภทป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวและป้ายสื่อความหมายแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการ ออกแบบและพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน การออกแบบถังขยะ หรือพื้นที่อำนวยความสะดวกต้องเน้น การพัฒนาให้สอดคล้องกับพื้นที่

- ธีมในการออกแบบ (Theme) ในการออกแบบและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เน้นการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการใช้ไม้ไผ่ (Bamboo) เป็นองค์ประกอบหลักในการออกแบบ และเน้นการตกแต่งประดับด้วยต้นไม้พื้นถิ่น โดยหลีกเลี่ยงการตัดต้นไม้และการใช้ไม้ต่างถิ่นในการตกแต่งพื้นที่ ซึ่งทำให้โทนสีและอารมณ์ (Mood and Tone) ในการออกแบบและพัฒนาไปในทิศทางโทนสีน้ำตาลและเขียว ด้วยอารมณ์การพัฒนาที่เน้นการผ่อนคลาย เพื่อกระตุ้นการพักผ่อนหย่อนใจรวมถึงการบำบัดรักษา (Wellness Tourism)

- การจัดภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการออกแบบและวางแผนการจัดภูมิทัศน์ ตลอดจนสภาพแวดล้อมโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยวในสภาพแวดล้อมแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยภายในแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน และพื้นที่เชื่อมโยงอื่น ๆ มุ่งเน้นในการคงรักษาความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมของพื้นที่ให้ได้มากที่สุด เช่น การอนุรักษ์พรรณไม้ท้องถิ่นตามแนวสองฝั่งถนนให้ได้มากที่สุด หากมีการพัฒนาสิ่งก่อสร้างใด ๆ ไม่ควรรบกวนไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ หลีกเลี่ยงการโค่นต้นไม้ เน้นการตกแต่งต้นไม้ใหญ่ให้ดูวิธี และใช้พรรณไม้ท้องถิ่นปลูกประดับเพิ่มเติมถนนทางเข้าให้ร่มรื่นสวยงาม รวมทั้งการจัดภูมิทัศน์ตามจุดต่าง ๆ ภายในแหล่งให้คงรักษาความร่มรื่น สะอาด เรียบร้อยเป็นระเบียบ ดังแสดงในภาพที่ 4.8 ซึ่งการรักษาสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์ให้อยู่ในสภาพสีเขียวและร่มรื่นนั้นเป็นไปตามแนวทางการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่ที่เน้นการท่องเที่ยวสีเขียว ซึ่งจะต่อยอดและดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ภาพที่ 4.8 แนวทางการออกแบบภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม

- การพัฒนามาสคอต จากการศึกษาสภาพทิวทัศน์ในประเทศญี่ปุ่นไม่ว่าจะเป็นเมืองมินาโมโตะ เมืองนุมาตะ หรือเมืองเบปปุ การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับ

นักท่องเที่ยวมีการใช้มาสคอตที่เป็นการ์ตูนที่พัฒนาขึ้นจากสัตว์ในตำนาน หรือความโดดเด่นในพื้นที่นั้น ๆ ยกตัวอย่างเช่น จังหวัดกุนมะใช้หมา หรือเมืองเบปปุใช้ยักษ์ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ สภาทาวนตันแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ จึงควรพัฒนามาสคอตเพื่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย และเป็นแนวทางในการพัฒนาสินค้าที่ระลึกของสภาทาวนตันแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยควรพัฒนามาสคอตจากนกแก้วแล้วท้องถิ่น ซึ่งเป็นสัตว์ป่าหายากที่พบเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยที่ปรากฏในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ เมื่อมาสคอตมีการนำมาใช้โดยจัดทำตัวมาสคอตขนาดใหญ่เพื่อนำไปติดตั้งตามจุดต่าง ๆ อาทิ ตามสี่แยก สามแยกจุดตัด และเกาะกลางถนนในเขตอำเภอคลองท่อม เป็นวัสดุตกแต่งสวน บริเวณถนนสายหลักทางเข้าเมืองคลองท่อม และถนนทางเข้าตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มีรูปแบบเดียวกัน ริมถนนไหล่ทาง มีการตัดหญ้าเรียบร้อย และจัดสวนปลูกไม้ประดับตกแต่ง รูปประติมากรรมนกแก้วแล้วท้องถิ่นอย่างสวยงาม ดังแสดงในภาพที่ 4.9

ภาพที่ 4.9 การตกแต่งด้วยนกแก้วแล้วท้องถิ่น

นอกจากนี้ มาสคอตรูปนกแก้วแล้วท้องถิ่นสามารถนำไปพัฒนาสินค้าที่ระลึกทั้งเพื่อสร้างประสบการณ์และความทรงจำที่ดีของนักท่องเที่ยว และการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถพัฒนาสินค้าที่ระลึก อาทิ เสื้อยืดที่ระลึก พวงกุญแจ แอบแม่เหล็กติดตู้เย็น ตุ๊กตามาสคอตนกแก้วแล้วท้องถิ่น เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถจัดกิจกรรมสร้างประสบการณ์กับนักท่องเที่ยวด้วยการร่วมตั้งชื่อมาสคอต รวมถึงการนำเสนอเรื่องราวและประสบการณ์เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวโดยอาศัยมาสคอตเป็นตัวเดินเรื่อง นอกจากนี้ยังใช้สินค้าที่ระลึกเป็นสื่อในการดึงดูดในการสร้างการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยว

- แนวทางการพัฒนาสิ่งปลูกสร้าง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการบริหารจัดการสปาตานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่ ต้องกำหนดแนวทางการพัฒนาอาคารสถาปัตยกรรมหรือสิ่งก่อสร้างในแหล่งท่องเที่ยวให้ไปในทิศทางเดียวกันเพื่อแสดงถึงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสปาตานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่ โดยคณะกรรมการบริหารจัดการสปาตานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่สามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรม ด้วยเหตุนี้ อาคารสถาปัตยกรรมและสิ่งก่อสร้างที่จะเกิดขึ้นในสปาตานต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ควรมีขนาดที่เหมาะสม ไม่ใหญ่โตจนเกินไป เน้นความเป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ที่มีการออกแบบในส่วนของพื้นที่บริการสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว เน้นกลมกลืนกับธรรมชาติ และใช้วัสดุท้องถิ่น โดยแนวทางในการสร้างเอกลักษณ์ของพื้นที่ คณะกรรมการบริหารจัดการสปาตานโคลงท่อมควรกำหนดแนวทางให้ประยุกต์ไม่ฝืนที่ความเป็นธรรมชาติ ประดับตกแต่งในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด เนื่องจากสามารถนำเสนอเอกลักษณ์ความโดดเด่นของรูปแบบสถาปัตยกรรมที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น ๆ ดังแสดงในภาพที่ 4.10

ภาพที่ 4.10 แนวทางการออกแบบอาคารสถาปัตยกรรม

- คณะกรรมการบริหารจัดการสปาตานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่ ต้องให้ความสำคัญกับการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในระหว่างการเดินทางกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้ ต้องมีการดำเนินการปรับปรุงระบบไฟส่องสว่างตามแนวถนนสายหลัก และจัดภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนที่อยู่นอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ให้แสงสว่างเพิ่มขึ้นรองรับกิจกรรมการแช่น้ำพุร้อนในยามค่ำคืน และสร้างพื้นที่ให้ร่มเงาในเวลากลางวันของพื้นที่เปิดโล่ง บริเวณน้ำพุร้อนเค็มปลูกต้นไม้ยืนต้นพื้นถิ่นที่ทนความเค็ม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ประโยชน์ยาวนานขึ้นจากการพักผ่อน รองรับผู้ใช้ผู้ให้กลุ่มรักสุขภาพและต้องการใช้น้ำพุร้อนเค็มในการบำบัดรักษาโรค ดังแสดงในภาพที่ 4.11

ภาพที่ 4.11 การปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยว

- การออกแบบและพัฒนาระบบป้ายสื่อความหมาย โดยเน้นการพัฒนาระบบป้ายสื่อความหมาย ป้ายเตือน และป้ายบอกทาง ตามแนวถนนสายหลัก ถนนทางเข้า ตามจุดต่าง ๆ ภายในของแหล่งท่องเที่ยว และขอบเขตของจังหวัดกระบี่ ให้สามารถ อ่านง่าย สีและรูปแบบเป็นแนวเดียวกัน และสร้างระบบนำทาง GPS แพลนเพจการท่องเที่ยวสปาทาว์นต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างง่าย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ ที่ต้องการเดินทางมาเยือนคลองท่อม เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และคลายความเครียดโดยใช้น้ำพุร้อน เป็นตัวบำบัด

- คณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ต้องขอความร่วมมือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสปาทาว์นต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ การมุ่งเน้นการรักษาสภาพความเป็นธรรมชาติ การจัดการพื้นที่สีเขียว รวมถึงการตกแต่งสภาพภูมิทัศน์ และจัดการสภาพแวดล้อมของพื้นที่โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม้ไผ่ หรือรูปแบบอื่นที่คล้ายคลึงกับวัสดุธรรมชาติเพื่อสร้างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่

4.4.1.4 การบริหารจัดการภายใต้กฎกระทรวงว่าด้วยมาตรฐานการบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยของกระทรวงสาธารณสุข เนื่องด้วยการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่เกี่ยวข้องกับการบริการนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการน้ำพุร้อน ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้เข้าร่วมการประชุมรับฟังความคิดเห็นในการร่างกฎกระทรวงสาธารณสุขเพื่อกำหนดกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่มีตัวแทนจากทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการประชุม และมีแนวทางที่ชัดเจนว่าไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน และมีการให้บริการกับนักท่องเที่ยว โดยมีการนำน้ำพุซึ่งเป็นน้ำใต้บาดาลที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติมาให้บริการนักท่องเที่ยวถือว่าเป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงดังกล่าวหากได้รับการประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

นอกจากนี้ กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสนับสนุนบริการสุขภาพได้นำเสนอบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการน้ำพุเพื่อสุขภาพ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2561) เพื่อกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการเพื่อให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามคำนิยามข้างต้นต้องปฏิบัติเป็นแนวทาง โดยมีสาระสำคัญเพื่ออำนวยความสะดวกกับผู้มาใช้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญกับการดูแลด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้มาใช้บริการ รวมถึงการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมการให้บริการเพื่อสุขภาพ ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการน้ำพุเพื่อสุขภาพต้องมีการให้ข้อมูลและแนวทางปฏิบัติของผู้มาใช้บริการ รวมถึงกำหนดแนวทางการให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือพนักงาน โดยกำกับให้สถานประกอบการฯ ดำเนินการอย่างเป็นธรรมไม่เอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว และที่สำคัญกำหนดให้ผู้ให้บริการต้องจัดเตรียมเสื้อผ้าที่เหมาะสมสำหรับเปลี่ยนเพื่ออาบน้ำพุ ทั้งนี้ ยังมีร่างกฎกระทรวงฉบับที่ 3 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและการชำระค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการที่รวมถึงหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แม้ว่ากฎกระทรวงทั้ง 3 ฉบับยังอยู่ในขั้นตอนกระบวนการประชุมรับฟังความคิดเห็น แต่เนื้อหาสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวและการดูแลชีวิต ทรัพย์สิน สังคม และสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการ และเป็นประเด็นที่มีความจำเป็นและสำคัญที่สถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการน้ำพุเพื่อสุขภาพต้องจัดการให้มี ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการบริหารจัดการสปาเทวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ต้องจัดหา จัดเตรียมและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตามร่างกฎกระทรวงดังกล่าว และเมื่อกฎกระทรวงดังกล่าวมีการบังคับใช้ คณะกรรมการบริหารจัดการสปาเทวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ควรทบทวนและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

โดยจากการประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอคลองท่อม และพื้นที่เชื่อมโยงทั้ง 21 แหล่งท่องเที่ยว มีเพียง 9 แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในระดับสูงที่

สามารถนำมาเชื่อมโยงเป็นเส้นทางท่องเที่ยว และมีแหล่งท่องเที่ยว 3 แหล่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวของภาคเอกชน ซึ่ง 2 ใน 3 เป็นกิจการน้ำพุเพื่อสุขภาพ นอกจากนี้มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสถานที่เล่นน้ำหรือชมธรรมชาติ จำนวน 4 แหล่ง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบล 2 แห่งที่เป็นแหล่งน้ำพุร้อน ได้แก่ พุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม และน้ำตกร้อน ดังนั้น ในการประยุกต์แนวทางการกระทรวงดังกล่าวมาพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการบริการ จึงควรมีการดำเนินการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ในปีแรก ดังนี้

- ป้ายชื่อแหล่งท่องเที่ยว (ถ้ายังไม่มี) และป้ายสื่อความหมายที่แสดงแผนที่ตั้งโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยว
- ป้ายสื่อความหมายแนวทางการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความเพลิดเพลินใจในการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนผู้อื่น และป้ายสื่อความหมายด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยว
- ถังแยกขยะในแหล่งท่องเที่ยวระหว่างขยะทั่วไป และขยะรีไซเคิล

โดยในการพัฒนาด้านอื่นให้ผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ จัดทำแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม จังหวัดกระบี่และลักษณะทางกายภาพ และทรัพยากรทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อของบประมาณดำเนินการจากคณะกรรมการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม จังหวัดกระบี่ต่อไป

4.4.2 แนวทางบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาว์น

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลสปาทาว์นต้นแบบระดับนานาชาติในเมือง Karlovy Vary ประเทศสาธารณรัฐเช็ก เมืองเบปปุ เมืองมินาโมโตะ และเมืองนุมาตะ ประเทศญี่ปุ่น โดยนำปัจจัยแห่งความสำเร็จจากสปาทาว์นระดับนานาชาติ ร่วมกับข้อมูลความพร้อมของสปาทาว์นต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์และนำปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับบริบทของประเทศไทยทั้งหมด เนื่องจากสปาทาว์นต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ยังไม่ได้รับการพัฒนาในทิศทางที่ชัดเจนมีเพียงผลการศึกษาจากสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ISMED) ที่ได้พัฒนาทางด้านการออกแบบทางด้านกายภาพและสื่ออัตลักษณ์ ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในการขับเคลื่อนสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

4.4.2.1 การพัฒนาระบบสื่ออัตลักษณ์การท่องเที่ยวสปาตาน์คลองท่อม จังหวัด

กระบี่ คณะกรรมการบริหารจัดการสปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ต้องดำเนินการพัฒนาอัตลักษณ์การท่องเที่ยวสปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่โดยให้ทุกภาคส่วนในอำเภอคลองท่อม และในจังหวัดกระบี่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาอัตลักษณ์แบรนด์สปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยตามการดำเนินงานของโครงการย่อยที่ 2 ได้เสนอแนะให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาทำหน้าที่รับผิดชอบด้านนี้โดยตรง โดยมีกระบวนการในการดำเนินการดังนี้

ปีที่ 1 การค้นหาอัตลักษณ์การท่องเที่ยวสปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ งานในส่วนนี้กำหนดให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกระบี่ร่วมเป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยอาจจะใช้วิธีการจัดจ้างที่ปรึกษาในการดำเนินการ ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

กระบวนการที่ 1 การค้นหาอัตลักษณ์การท่องเที่ยวสปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่แบบมีส่วนร่วม ดำเนินการจัดประชุมตามตำบลต่าง ๆ ในอำเภอคลองท่อมทั้ง 7 พื้นที่ และในตัวจังหวัดกระบี่ 1 พื้นที่ โดยยึดหลักการสุนทรียสนทนาเพื่อค้นหาหรือสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยวสปาตาน์เชิงสร้างสรรค์

กระบวนการที่ 2 การวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวสปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ หลังจากดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อค้นหาอัตลักษณ์การท่องเที่ยว ผู้ที่รับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำข้อมูลสรุปของอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยว และจัดประชุมคณะกรรมการฯ หากมีการแต่งตั้งแล้ว หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในการเรียงลำดับอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและมีศักยภาพ เพื่อนำมาพัฒนาเป็นอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวสปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ต่อไป

กระบวนการที่ 3 การสังเคราะห์อัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวสปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่เพื่อนำไปสู่การออกแบบสื่ออัตลักษณ์สำหรับการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน ดังนั้น งานที่ต้องมีการดำเนินการ คือ การจำแนกอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวสปาตาน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ อัตลักษณ์ที่จับต้องได้ (Tangible Identity) ซึ่งประกอบไปด้วยด้านที่เป็นอรรถประโยชน์หลักของแหล่งท่องเที่ยว เช่น อาหารท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น และอัตลักษณ์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Identity) อาทิ ความสนุกสนาน ความตื่นเต้นเร้าใจ ความเพลิดเพลิน ความสวยงาม ความจริงแท้ เป็นต้น

กระบวนการที่ 4 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสปาหวานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่ นำผลการสังเคราะห์ข้อมูลกลับไปจัดประชุมร่วมกับตัวแทนพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งหมด 7 ตำบล และในจังหวัดกระบี่อีก 1 พื้นที่รวมทั้งสิ้น 8 พื้นที่เพื่อทบทวนและกำหนดอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวสปาหวานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่ที่น่าอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวทั้งที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้มาเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป

ปีที่ 2 การออกแบบและพัฒนาสื่ออัตลักษณ์สปาหวานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่เพื่อการสื่อสารการตลาด งานในส่วนนี้กำหนดให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกระบี่ร่วมเป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยอาจจะใช้วิธีการจัดจ้างที่ปรึกษาในการดำเนินการ ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

กระบวนการที่ 1 การจัดทำร่างสื่ออัตลักษณ์สปาหวานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่ โดยนำสื่ออัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวทั้งที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ที่ทุกภาคส่วนตัดสินใจเลือกเป็นอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวสปาหวานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่มาเป็นแนวทางในการพัฒนาแนวคิดการออกแบบ อย่างน้อย 3 แนวทาง เพื่อให้ผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการได้ตัดสินใจเลือกแนวคิดในการออกแบบก่อนดำเนินการออกแบบจริง

กระบวนการที่ 2 การออกแบบสื่ออัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวสปาหวานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่ โดยนำแนวทางในการออกแบบที่ได้เลือกไว้มาออกแบบทั้งตัวอักษร (Font) สีที่ใช้รูปภาพ การจัดวางตำแหน่ง ก่อนนำเสนอให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการเพื่อดำเนินการอนุมัติ โดยอาจจะต้องมีการแก้ไข หรือปรับปรุงแบบสื่ออัตลักษณ์ก่อนจัดประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องและขออนุมัติต่อไป

กระบวนการที่ 3 การนำเสนอผลการออกแบบให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสปาหวานที่เป็นตัวแทนจากตำบลต่าง ๆ หน่วยงานภายในจังหวัดกระบี่และตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการนำสื่ออัตลักษณ์ใช้ประโยชน์ต่อไป

ทั้งนี้การดำเนินการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวสปาหวานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่สามารถดำเนินการได้ด้วยการจ้างที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาอัตลักษณ์ ซึ่งควรนำตำนานที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงแต่ละแหล่งมาพัฒนาเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละแห่งก่อนนำไปสู่การดำเนินการของสปาหวานโดยภาพรวม

4.4.2.2 การพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อรองรับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิง

สุขภาพสู่การเป็นสปาหวานของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยผลการวิจัยพบว่า ประชาชนท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสปาหวานคลองท่อม จังหวัดกระบี่ บางส่วนยังไม่เข้าใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมถึงการเป็นสปาหวานคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ประกอบกับในการบริหารจัดการสปาหวานที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทน้ำพุร้อนมีโอกาที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นที่เป็นทั้งผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และผู้ที่จะเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลสปาหวานต้นแบบระดับนานาชาติพบว่า ผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวในสปาหวานระดับนานาชาติมีการให้บริการที่มีความเป็นมืออาชีพ และพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการบริหารจัดการสปาหวานคลองท่อม จังหวัดกระบี่ควรดำเนินการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อรองรับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาหวานคลองท่อม จังหวัดกระบี่ จำแนกตามกลุ่มต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอคลองท่อมและพื้นที่เชื่อมโยงจำนวน 21 แหล่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวภายใต้การบริหารจัดการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถึง 10 แหล่ง หรือประมาณร้อยละ 50 ดังนั้น คณะกรรมการบริหารจัดการสปาหวานคลองท่อม จังหวัดกระบี่จึงต้องจัดทำหลักสูตรเพื่อให้ความรู้กับทั้งผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคลองท่อม และพื้นที่เชื่อมโยงในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในหลักสูตรดังนี้

- การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว
- ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว

- **ชุมชนท้องถิ่น** ซึ่งเป็นเจ้าบ้านที่มีบทบาทหลักในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน ดังนั้น ชุมชนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาเพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และแสดงออกถึงความเป็นเจ้าบ้านที่ดี และเพื่อเป็นการกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นควรได้อีกโอกาสในการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว จึงมีหลักสูตร ดังนี้

- ด้านการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

- การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด
- การจัดทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีวิสาหกิจชุมชนเบื้องต้น
- ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว

- **พนักงานในธุรกิจท่องเที่ยว รวมถึงพนักงานผู้ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว** ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบริการนักท่องเที่ยว และร่วมสร้างประสบการณ์ ตลอดจนความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการ ดังนั้น พนักงานผู้ให้บริการมีความเกี่ยวข้องกับการสร้างภาพลักษณ์และความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาให้มีจิตวิทยาการบริการและทัศนคติที่ดีต่อการบริการในหลักสูตร ดังนี้

- จิตวิทยาการบริการ และการบริการอย่างมืออาชีพ
- ทักษะและความสามารถที่จำเป็นตามตำแหน่งงาน
- มาตรฐานด้านการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย
- การปฐมพยาบาลเบื้องต้น
- การทำงานเป็นทีม
- ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว

การดำเนินการฝึกอบรมและพัฒนาควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องในระยะเวลา 1 – 3 ปี และหลังจากนั้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ภายในหน่วยงาน โดยในการดำเนินงานฝึกอบรมและพัฒนาให้ทางสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกระบี่ของบประมาณจากจังหวัดกระบี่ และจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการดำเนินการพัฒนาทุนมนุษย์ของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสปา ทาวน์เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย และสามารถนำเสนอการบริการที่มีประสิทธิภาพ และสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4.2.3 การพัฒนาระบบสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว โดยต้องดำเนินการพัฒนาระบบการท่องเที่ยวอัจฉริยะสำหรับสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ เนื่องจากสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว และมีการคาดหวังว่าจะมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจากทุกมุมโลก ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องมีระบบสนับสนุนการตัดสินใจและการติดตาม กำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการประยุกต์ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการทั้งในส่วนระบบการบริหารจัดการภายในที่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ อาทิ คณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาวน์คลอง

ท่อม จังหวัดกระบี่ ผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้นสามารถประยุกต์ใช้ประกอบการบริหารจัดการและการตัดสินใจได้ ด้วยเหตุนี้ ภายใต้ระบบนี้จึงจำเป็นต้องมีระบบที่สามารถเรียกดูข้อมูล สถิติ หรือตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่ใช้ในการติดตามผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ควรมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวทั้งเพื่อให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว อำนาจความสะดวก หรือเป็นพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวได้บอกเล่าหรือแบ่งปันประสบการณ์การท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ หรือการสื่อสารกับผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการโดยตรง รวมทั้งประเมินผลความพึงพอใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และระบบสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ระบบนี้นอกเหนือจากการอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว ตั้งแต่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจนกระทั่งเดินทางกลับไปยังภูมิลำเนาแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับการติดตามนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต ซึ่งผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมสื่อสารการตลาดกับนักท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง

โดยการพัฒนากระบวนการท่องเที่ยวอัจฉริยะควรดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 2 ปี

ปีที่ 1 พัฒนาระบบสนับสนุนด้านข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ รวมถึงระบบการให้ข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ปีที่ 2 พัฒนาระบบป้ายสื่อความหมายอัจฉริยะ ที่มีทั้งข้อมูลแผนที่ เส้นทางท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว

4.4.2.4 การพัฒนาสินค้าที่ระลึกและสินค้าชุมชนด้วย ซึ่งเป็นการวางแผนด้านการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน นอกเหนือจากรายได้จากค่าเช่าแหล่งท่องเที่ยวแล้ว สภาทาวน์อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืนในระยะยาวด้วยการพัฒนาสินค้าที่ระลึกและสินค้าชุมชน ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการบริหารจัดการสภาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ต้องส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีรายได้จากการจำหน่ายของที่ระลึก และผลผลิตทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์จากอำเภอคลองท่อม และใช้ความโดดเด่นของ นกแก้วแล้วทองดำ เล่นน้ำพุ นำมาทำเป็น เสื้อยืด กระเป๋า ผลิตภัณฑ์สำหรับสปาต้องเกิดจากสมุนไพรและพืชพรรณในพื้นที่ สนับสนุนกลุ่ม OTOP ชุมชนท่องเที่ยวในท้องถิ่น สนับสนุนกลุ่มอาชีพให้มีรายได้หมุนเวียน เกิดการจ้างงานในชุมชน พื้นฟูปรับปรุงตลาดร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึก พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและความปลอดภัยระดับสากล

เนื่องจากผลการวิจัยในโครงการย่อยที่ 2 พบว่า ชุมชนต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดเพื่อการท่องเที่ยว และจากการลงพื้นที่ประชุมร่วมกับชุมชนในตำบลต่าง ๆ พบว่ามีภูมิปัญญาที่มีศักยภาพ และมีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

- กำหนดเป้าหมาย 7 ตำบล ๆ ละ 10 ผลิตภัณฑ์ เพื่อประเมินศักยภาพในเบื้องต้น
- คัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพตำบลละ 3 ผลิตภัณฑ์
- ดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โลโก้ และบรรจุภัณฑ์

การดำเนินงานในส่วนนี้ กำหนดให้พัฒนากรอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่เป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยในเบื้องต้นกำหนดกรอบงบประมาณไว้ผลิตภัณฑ์ละ 100,000 บาท และมีระยะเวลา 1 ปี ทั้งนี้ โครงการควรมีการดำเนินงานในระยะเวลา 3 ปี โดยในปีที่ 2 และ 3 เน้นการส่งเสริมและสนับสนุนผลิตภัณฑ์เดิมให้ต่อยอดและสามารถจำหน่ายได้ในเชิงพาณิชย์ได้ การดำเนินงานในช่วงแรกให้ใช้งบประมาณของหน่วยงานที่รับผิดชอบก่อน และเมื่อมีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่อย่างเป็นทางการ ให้โอนภาระหน้าที่และงบประมาณให้กับหน่วยงานดังกล่าว

4.4.2.5 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยคณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ต้องให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยคณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ต้องพัฒนาระบบบัตรเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงทั้งหมดในรูปแบบ One Pass All นั่นคือ ชำระเงินครั้งเดียวสามารถใช้ท่องเที่ยวได้ 2 วัน และไม่ต้องชำระค่าเข้าแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ อีก ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องต้องวางแผนการจัดสรรรายได้จากบัตร One Pass All ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยราคารวมต้องต่ำกว่าราคาที่นักท่องเที่ยวชำระแยกในแหล่งท่องเที่ยว โดยระบบบัตร One Pass All ควรมีระบบให้นักท่องเที่ยวสามารถบันทึกประสบการณ์ในการเข้าแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ โดยอาจจะใช้การประทับตราแหล่งท่องเที่ยวดังเช่นกรณีของเมืองเบปปุที่มีการบันทึกการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่ง โดยนักท่องเที่ยวประทับตราบนบัตร One Pass All ที่มีแผนที่เส้นทางการท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องราวตำนานของแหล่งท่องเที่ยว

4.4.2.6 การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว โดยงานส่วนที่สำคัญอีกส่วนหนึ่ง คือการสื่อสารการตลาดสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่กับนักท่องเที่ยวและสาธารณชน ดังนั้น คณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่จึงต้องดำเนินการ

สื่อสารการตลาดและประชาสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวและสาธารณชนเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในสปาทาวน โดยมี การแต่งตั้งคณะกรรมการด้านการสื่อสารการตลาดและประชาสัมพันธ์ในการดำเนินการ ซึ่งจาก ข้อมูลของโครงการย่อยที่ 2 พบว่า แหล่งข้อมูลด้านบุคคลและเว็บไซต์คือแหล่งข้อมูลในการรับรู้ ข่าวสารของนักท่องเที่ยว และตัวนักท่องเที่ยวเองคือผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวมากที่สุด ดังนั้น การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายควรใช้ช่องทางสื่อออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็น Facebook Line Instagram หรือ Youtube เป็นสื่อในการเข้าถึงนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่เน้นการนำเสนอ เรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นธรรมชาติ และความเพลิดเพลินกับการท่องเที่ยวในสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่

โดยเนื้อหา (Content) ของสื่อที่ใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย เน้น การนำเสนอด้วยความรู้สึกละเอียดที่เรียบง่ายแสดงให้เห็นถึงอารมณ์สุนทรีภาพจากการท่องเที่ยวในส ปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่ การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่นำเสนอความหลากหลายที่ นักท่องเที่ยวสามารถสร้างประสบการณ์ผ่านน้ำพุร้อน น้ำพุเย็น และแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายได้ อย่างเพลิดเพลินใจ ทั้งนี้ ประเด็นที่สำคัญในการนำเสนอให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายต้องเน้นการ นำเสนอความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติ สายน้ำ และความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น เพื่อมุ่งตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย

4.4.2.7 การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะเชื่อมโยง เนื่องจากปัญหาที่เป็นอุปสรรค ที่สำคัญของสปาทาวนต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ในปัจจุบันคือ นักท่องเที่ยวต้องใช้ รถยนต์ส่วนตัวเนื่องจากไม่มีบริการขนส่งสาธารณะ และแหล่งท่องเที่ยวอยู่กระจายตัวกันมาก ด้วย เหตุนี้ ปัญหาสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางท่องเที่ยวในสปาทาวนได้อย่างมี ประสิทธิภาพคือ การบริการขนส่งสาธารณะ ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาวนคลอง ท่อม จังหวัดกระบี่ต้องร่วมกับสำนักงานขนส่งจังหวัดกระบี่ รวมถึงอำเภอคลองท่อมในการบริหาร จัดการระบบขนส่งสาธารณะในการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยสปาทาวนต้นแบบระดับ นานาชาติทุกแห่งมีบริการขนส่งสาธารณะที่สามารถนำนักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยว ประเภทน้ำพุร้อนและแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยแผนการดำเนินการเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ สู่การเป็นสปาทาวน ระยะเวลา 3 ปี พร้อมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบ แสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แผนการดำเนินการเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การเป็นสปาทาวน์ ระยะเวลา 3 ปี

กิจกรรม	ปีที่ 1				ปีที่ 2				ปีที่ 3				ผู้รับผิดชอบ	
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4		
1. การพัฒนาศูนย์กลางการบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่														
1.1 การจัดตั้ง คณะกรรมการบริหาร จัดการสปาทาวน์คลอง ท่อม จังหวัดกระบี่														สำนักงานจังหวัด กระบี่
1.2 การควบคุมมาตรฐาน ด้านสถานที่ ความ ปลอดภัย และบริการ														คณะกรรมการ บริหารจัดการสปา ทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่
1.3 การพัฒนาระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การจัดการสปาทาวน์ คลองท่อม จังหวัดกระบี่														คณะกรรมการ บริหารจัดการสปา ทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่
2. การบริหารจัดการภายในสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่														
2.1 การพัฒนาอัตลักษณ์ การท่องเที่ยวสปาทาวน์ คลองท่อม จังหวัดกระบี่ อย่างมีส่วนร่วม														ท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดกระบี่ ร่วมกับ คณะกรรมการ บริหารจัดการสปา ทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่
2.2 การพัฒนาทุนมนุษย์ เพื่อรองรับสปาทาวน์ คลองท่อม จังหวัดกระบี่														ท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดกระบี่ ร่วมกับ คณะกรรมการ บริหารจัดการสปา ทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่

กิจกรรม	ปีที่ 1				ปีที่ 2				ปีที่ 3				ผู้รับผิดชอบ
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
2.3 การพัฒนาระบบสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว													ท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดกระบี่ ร่วมกับ คณะกรรมการ บริหารจัดการสปา ทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่
2.4 การพัฒนาสินค้าที่ระลึกและสินค้าชุมชน													สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัดกระบี่ ร่วมกับ คณะกรรมการ บริหารจัดการสปา ทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่
3. การบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย													
3.1 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงสปา ทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่													การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกระบี่
3.2 การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว													การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกระบี่
3.3 การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะเชื่อมโยง													ขนส่งจังหวัดกระบี่

4.4.3 การบริหารจัดการความเสี่ยงของสปาทาวนโคลงท่อม จังหวัดกระบี่

จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากโครงการย่อยที่ 1 และโครงการย่อยที่ 2 รวมถึงการกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการสปาทาวนโคลงท่อม จังหวัดกระบี่ โดยดำเนินการพัฒนาทั้งระบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการบริการนักท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการขับเคลื่อนสปาทาวนโคลงท่อม จังหวัดกระบี่มีประเด็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากความเปราะบางของทรัพยากรทางธรรมชาติ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความเปราะบางสูง รวมถึงความเสี่ยงอันเกิดมาจากผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงที่มีทรัพยากรของหน่วยงานที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการขับเคลื่อนสปาทาวนโคลงท่อม จังหวัดกระบี่ในระยะยาวได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และแนวทางในการลดความเสี่ยงดังกล่าว ดังนี้

4.4.3.1 ความเสี่ยงด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในสปาทาวนโคลงท่อมส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ต้องพึ่งพาทรัพยากรน้ำจากธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พุน้ำร้อนเค็มโคลงท่อม ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนการเป็นสปาทาวนต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งจากการศึกษาของศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2558) พบว่า พุน้ำร้อนเค็มโคลงท่อม จังหวัดกระบี่มีความเปราะบางของเปลือกโลกและมีโอกาสที่จะเกิดความเสียหายหากมีการขุดเจาะโดยปราศจากการควบคุม รวมถึงนักวิจัยในแผนงานวิจัยได้กล่าวถึงการมีปริมาณน้ำที่ลดลงจากประสพการณ์ที่เข้าไปดำเนินงานในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยปัจจุบันมีการขุดน้ำร้อนบนที่ดินของเอกชนที่อยู่ในบริเวณพุน้ำร้อนเค็มโคลงท่อมมากขึ้น หากมีการขุดเจาะน้ำร้อนที่ขาดการควบคุมจะเพิ่มโอกาสในการสร้างผลกระทบต่อพื้นที่พุน้ำร้อนเค็มโคลงท่อม แต่เนื่องด้วยงานวิจัยไม่สามารถวัดปริมาณน้ำที่มีอยู่ได้จึงไม่สามารถระบุระยะเวลาหรือปริมาณน้ำที่มีได้อย่างชัดเจน สิ่งที่ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2558) รายงานถึงความเปราะบางเนื่องจากกำแพง วัฒนธรรมและคณะ (2558) รายงานถึงระยะการขุดเจาะและพบน้ำร้อนในบางจุดลึกเพียงไม่เกิน 5 เมตรเท่านั้น

ดังนั้น คณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาวนโคลงท่อม จังหวัดกระบี่จึงต้องรับผิดชอบในการอนุมัติโครงการขุดเจาะน้ำร้อน แม้ว่าจะมีกฎหมายน้ำบาดาลควบคุมระดับความลึกที่ไม่เกิน 30 เมตรว่าไม่ต้องขออนุญาต แต่ด้วยความเป็นพื้นที่พิเศษและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพระดับโลกแต่มีความเปราะบางสูง การขุดเจาะหรือดำเนินการในพื้นที่พุน้ำร้อนเค็มโคลงท่อม จังหวัดกระบี่จึงต้องมีการควบคุมและบริหารจัดการอย่างรอบคอบ รวมถึงการกำหนดแนวทางในการใช้ประโยชน์จากน้ำพุร้อนในธุรกิจโรงแรมที่พัก หรือร้านอาหารอย่างเข้มงวด ที่สำคัญ ยังรวมถึงการ

อนุญาตการปลูกสร้างอาคารหรือโรงเรือนต่าง ๆ ในบริเวณพื้นที่พุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่น ๆ เพื่อเป็นการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรทางธรรมชาติ และก่อให้เกิดความยั่งยืน โดยความเสี่ยงทางด้านทรัพยากรน้ำเป็นปัญหาที่สำคัญของการขับเคลื่อนและบริหารจัดการสปาทาวน์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ เนื่องจากทรัพยากรน้ำเป็นทรัพยากรหลักที่สำคัญของสปาทาวน์ หากในอนาคตมีปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำ ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดหลักทางการท่องเที่ยวจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวขาดศักยภาพและความน่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้าไปท่องเที่ยว การลงทุนต่าง ๆ ที่ดำเนินการไปจะสูญเปล่าและไม่เกิดประโยชน์สูงสุด

4.4.3.2 ความเสี่ยงด้านทรัพยากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เท่ากัน เนื่องด้วยการจัดตั้งสปาทาวน์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่กำหนดขอบเขตพื้นที่ในอำเภอคลองท่อม ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาคเอกชนที่มีประสบการณ์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ ระดับประเทศ หรือเป็นรายใหม่ที่กำลังเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ทางธุรกิจ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวภายใต้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้แต่ละหน่วยงานมีทรัพยากร ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการภายใต้กรอบความร่วมมือของสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยอาจจะทำให้นักท่องเที่ยวไม่เข้าใจต่อมาตรฐานการบริการที่แตกต่างกันและเกิดความไม่ประทับใจในการมาท่องเที่ยวในสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่

ดังนั้น คณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ จึงควรกำหนดแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์และการพัฒนามาตรฐานการบริการภายใต้สปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ รวมถึงการจัดกิจกรรมการจัดการความรู้ มีการประชุมฝึกอบรม สัมมนา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ได้เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ ซึ่งสามารถลดช่องว่างทรัพยากรทางด้านความรู้ ทักษะ ความชำนาญและประสบการณ์ได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

แผนงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของเมืองสปาในระดับนานาชาติ
2. เพื่อศึกษาความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำร้อนในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การพัฒนาเป็นสปาทาวน์
3. เพื่อวิเคราะห์เทียบเคียงการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองสปาระหว่างสปาทาวน์ต้นแบบระดับนานาชาติ กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำร้อนในอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่
4. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวน์ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลจากโครงการย่อยทั้ง 2 โครงการ และสามารถสรุปผลการวิจัยของแผนงานวิจัย ได้ดังนี้

5.1.1 สถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของเมืองสปาในระดับนานาชาติ

ปัจจุบัน แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ได้รับการประกาศยกระดับจากคณะรัฐมนตรีให้เป็นสปาทาวน์ต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ หรือเรียกว่า สปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งจุดเริ่มต้นของการพัฒนาสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่เกิดขึ้นเนื่องจากศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนในอำเภอคลองท่อม

จังหวัดกระบี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อมที่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการเชื่อว่ามีความศักยภาพเทียบเท่าแหล่งท่องเที่ยวระดับโลก ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการนำไปเปรียบเทียบกับเมือง Karlovy Vary ประเทศสาธารณรัฐเช็ก เนื่องจากมีบ่อน้ำพุร้อนที่มีความเค็มเช่นเดียวกัน โดยทางสำนักงานจังหวัดกระบี่ได้ดำเนินการวางแผนดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 และคณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ได้ร่วมกันขับเคลื่อนและนำเสนอผลงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ปีพ.ศ. 2557 ณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อนำไปขับเคลื่อนในคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ (กรอ.) และได้รับการยกระดับเป็นสปาทาวน์เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2559 หลังจากนั้น โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ยกตัวอย่างเช่น การดำเนินการโครงการพัฒนาสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่โดยสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ISMED) หรือ โครงการพัฒนาพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อมสู่การเป็น High Value Services โดยมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เป็นต้น

โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีการพัฒนาโครงการเพื่อของบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งมีทั้งโครงการที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับสปาทาวน์ นอกจากนี้ในแต่ละตำบลยังได้มีการวางแผนรองรับสปาทาวน์ด้วยการนำจุดเด่นของตำบลเป็นแนวทางในการดำเนินงาน แม้ว่าในบางตำบลจะไม่มีแหล่งท่องเที่ยวแต่ด้วยโอกาสหรือศักยภาพการเป็นทางผ่านของนักท่องเที่ยวก็สามารถพัฒนาจุดพักรถและสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านมายังสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ ในขณะที่บางตำบลมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ น้ำตกร้อน สระมรกต หรือ น้ำตกต่าง ๆ ได้มีการจัดการในการวางแผนโปรแกรมทางการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ ต้องนำศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมาพิจารณาด้วย

ทั้งนี้ในการวางแผนพัฒนาสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการต้องให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในอนาคต รวมถึงแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยแนวโน้มทิศทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูของชาวนา เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมา การปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมเริ่มลดลง แต่เมื่อผู้คนมีการปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ชาวนาจึงกลับมาเป็นบริการที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากขึ้น นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังให้ความสำคัญกับสถาปัตยกรรม ความเงียบสงบ และการบำบัดสุขภาพด้วยงานศิลปะมากขึ้น โดยการท่องเที่ยวเพื่อความสวยงาม การบำบัดทางจิตใจ การบำบัดโรคมะเร็ง

ยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่สำคัญ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นสิ่งที่ผู้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ แนวทางเหล่านี้เป็นแนวทางที่มีประโยชน์ต่อการวางแผนบริหารจัดการสปาทาวนด์ต่อไป

5.1.2 ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุน้ำร้อนในพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สู่การพัฒนาเป็นสปาทาวนด์

ผลการวิจัยพบว่าชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมกับการบริหารจัดการสปาทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ ดังเห็นได้จากการยื่นของบประมาณถึง 29 โครงการด้วยมูลค่ามากกว่า 50 ล้านบาท แต่อย่างไรก็ตาม จากการประชุมกลุ่มย่อย การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เห็นได้ว่าชุมชนท้องถิ่นหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่บางส่วนมีความเข้าใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวไม่มากนัก มีการมุ่งเน้นการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้าง รวมถึงการพัฒนาดิจิทัลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเป็นสปาทาวนด์ หรือการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ในแง่ของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่และพื้นที่เชื่อมโยง จำนวน 9 แหล่งมีศักยภาพในระดับสูง ขณะที่อีก 12 แหล่งมีศักยภาพในระดับปานกลาง ซึ่งในเบื้องต้น แหล่งท่องเที่ยว 9 แหล่งสามารถนำมาพัฒนาเชื่อมโยงเป็นเส้นทางท่องเที่ยวสปาทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ แต่ต้องมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในทิศทางเดียวกัน ขณะที่แหล่งท่องเที่ยวที่เหลือนี้อาจต้องปรับปรุงในบางประการ และแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก ได้แก่ น้ำตกชายคลอง และน้ำตกโดนเดียว แม้ว่าจะมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ แต่ด้วยการอยู่ในพื้นที่ของกรมป่าไม้ จึงไม่ควรพัฒนาการท่องเที่ยวกระแสหลักที่เน้นความสนุกสนาน หรือใช้ทรัพยากรมาก แต่ควรเน้นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ ทั้งนี้ น้ำตกหินเพิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวภายใต้การบริหารจัดการของกรมป่าไม้เช่นเดียวกัน แต่ด้วยมีการพัฒนาไประดับหนึ่งแล้ว และน้ำตกหินเพิงอยู่ในกลุ่มที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง จึงสามารถพัฒนาต่อโดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทรัพยากรทางธรรมชาติได้

5.1.3 การวิเคราะห์เทียบเคียงการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองสปาระหว่างสปาทาวนด์ต้นแบบระดับนานาชาติ กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทพุน้ำร้อนในอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เทียบเคียงแหล่งท่องเที่ยวสปาทาวนด์ในระดับนานาชาติ โดยผู้วิจัยเดินทางเก็บรวบรวมข้อมูลจากสปาทาวนด์ในเมืองมินาคามิ เมืองนุมาตะ และเมืองเบปปุ ประเทศญี่ปุ่น เมือง Karlovy Vary ประเทศสาธารณรัฐเช็ก ซึ่งทั้งสองประเทศเป็นต้นแบบสปา

ทาว์นระดับนานาชาติที่มีชื่อเสียงระดับโลก ผลการวิจัยพบว่า สปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีความโดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีตำนาน เรื่องราว ตลอดจนทรัพยากรทางธรรมชาติที่โดดเด่น สวยงาม และสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้ แต่ในขณะเดียวกันมีความด้อยกว่าสปาทาว์นทั้งในประเทศญี่ปุ่น และประเทศสาธารณรัฐเช็ก ในแง่ของการคมนาคมหรือการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจจะเป็นเนื่องจากสปาทาว์นในประเทศญี่ปุ่น และประเทศสาธารณรัฐเช็กตั้งอยู่ในเขตเมือง ขณะที่สปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่อยู่นอกเมืองและส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติจึงทำให้ความเจริญด้านถาวรวัตถุแตกต่างกัน

ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวสปาทาว์นในเมือง Karlovy Vary มีการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมที่เป็นสัดส่วน มีการออกแบบเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว โดยมีป้ายสื่อความหมายทั้งแผนกที่โดยรวมของแหล่งท่องเที่ยว ป้ายชื่อหรือป้ายสื่อความหมายข้อมูลสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว พร้อมกับการสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองเป็นที่ตื่นตาตื่นใจของนักท่องเที่ยว ขณะที่สปาทาว์นในเมืองมินาคามิ และเมืองนุมาตะ ประเทศญี่ปุ่นมีการพัฒนาพื้นที่บริการให้กับนักท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม ขณะที่เมืองเบปุมมีการอนุรักษ์รูปแบบเมือง ถนนหนทางแบบดั้งเดิม และมีการใช้ประโยชน์จากน้ำร้อนเพื่อการปรุงอาหาร และการสร้างความเพลิดเพลินใจให้กับนักท่องเที่ยว

5.1.4 แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาว์นของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ในการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน หลายองค์กร กระทรวง ทบวง กรมทำให้การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายที่แตกต่างกัน รวมถึงแนวทางปฏิบัติในแต่ละหน่วยงานก็มีความแตกต่างกัน ดังนั้น ในการบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่จึงควรแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่เป็นประธานและมีคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือชุมชนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และความสามารถในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ สามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ ความปลอดภัยและการบริการ รวมถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นเพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและ

ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยว 9 แหล่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบป้ายสื่อความหมายทั้งป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว ป้ายให้ข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการแหล่งท่องเที่ยวที่เข้าข่ายกิจการผู้ให้บริการน้ำพุร้อนเพื่อสุขภาพ ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้น้ำบาดาลใต้ดินมาให้บริการสุขภาพ โดยแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ต้องให้ความสำคัญกับร่างกฎกระทรวงว่าด้วยมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการบริการ เนื่องจากมีส่วนเกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบโดยตรง แม้ว่าตอนนี้ยังอยู่ในช่วงประชาพิจารณ์ แต่มีความจำเป็นต้องได้รับการให้ความสำคัญและเตรียมการรองรับ

โดยแนวทางการบริหารจัดการด้านต่อไปเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทุนมนุษย์ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับทั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนท้องถิ่น รวมไปถึงบุคลากรของธุรกิจเอกชน ซึ่งทุกส่วนที่กล่าวมาแล้วนั้นเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและขับเคลื่อนสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ ทั้งในด้านการเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การควบคุม ติดตามและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงชุมชนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวที่เป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทุนมนุษย์ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว การเป็นเจ้าบ้านที่ดี การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ บัญชีครัวเรือน จิตวิทยาการบริการ ทักษะและความสามารถตามตำแหน่งงาน การปฐมพยาบาลเบื้องต้น มาตรฐานด้านอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย และการทำงานเป็นทีม ซึ่งแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และวางแผนให้มีการจัดการความรู้เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ให้กับคนอื่น ๆ ต่อไป

นอกจากนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการต้องดำเนินการพัฒนาอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวสปาทาวน์คลองท่อม และนำมาพัฒนาระบบสื่ออัตลักษณ์เพื่อนำไปใช้ในการสื่อสารและการสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวสปาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ทุกภาคส่วนในอำเภอคลองท่อมได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกและสินค้าชุมชนเพื่อกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยวไปยังชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสปาทาวน์ต้องนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการภายใน และอำนวยความสะดวกผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการในการตัดสินใจ และติดตามข้อมูลหรือตัวชี้วัดต่าง ๆ รวมถึงการบริการนักท่องเที่ยวด้วยการนำเสนอ Platform ให้กับนักท่องเที่ยวในการนำเสนอและแบ่งปันประสบการณ์ โดยแนวทางใน

ส่วนสุดท้ายเกี่ยวข้องกับการสื่อสารการตลาดกับนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างการรับรู้และดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ทั้งนี้ ในการบริหารจัดการสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีการวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงด้านทรัพยากรธรรมชาติ และความเสี่ยงด้านทรัพยากรที่ไม่เท่ากันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยในแง่ความเสี่ยงด้านทรัพยากรธรรมชาตินั้น แหล่งท่องเที่ยวในสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความเปราะบาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อมที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยว รวมถึงการเข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งอาจเกิดขึ้นมาจากการขุดเจาะน้ำบาดาลโดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมาย ทั้งนี้ ในส่วนของความเสี่ยงด้านทรัพยากรที่ไม่เท่ากันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอาจส่งผลกระทบต่อจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานแตกต่างกัน รวมถึงกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความประทับใจของนักท่องเที่ยวต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวในสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการเร่งจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่ในระดับจังหวัด การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อรองรับการขับเคลื่อนสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

แผนงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวนของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ในงานวิจัยนี้เป็นการต่อยอดงานวิจัยของศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2558) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และนำไปสู่การสนับสนุนให้อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่เป็นสปาทาวนต้นแบบอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นในการนำเสนอแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในสปาทาวนคลองท่อม จังหวัดกระบี่ เนื่องจากในงานของศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2558) ดำเนินการศึกษาเฉพาะพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ แต่ขอบเขตของสปาทาวนครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 7 ตำบลในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ รวมถึงการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในอำเภออื่น ๆ อาทิ ไร่ปรีดาโฮมสเตย์ หาดโคลนร้อน ท่าปอมคลองสองน้ำ เป็นต้น ประกอบกับ การบริหารจัดการสปาทาวนเป็นเรื่องใหม่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการบริหารจัดการที่เหมาะสม

โดยแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเป็นหลัก เนื่องจากสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการที่แตกต่างกันทั้งกระทรวงที่รับผิดชอบ พื้นความรู้ของผู้บริหาร และมีหน่วยงานเอกชนเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งเมื่อต้องบูรณาการในการทำงานอาจจะก่อให้เกิดปัญหาในการประสานงานหรืออำนาจบังคับบัญชา ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ชุมชนท้องถิ่นต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมจินตนา คุ่มภัยและคณะ (2558) ที่สรุปว่าการบริหารจัดการควรให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม เพราะชุมชนท้องถิ่นคือผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้วิจัยจึงเสนอให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่เป็นประธาน เนื่องจากการขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกับนโยบาย แผนงาน และงบประมาณ จึงจำเป็นต้องมีผู้กลั่นกรองและบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อตัดสินใจและสั่งการที่ชัดเจน และที่สำคัญงานวิจัยนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการ หรือจัดการกับข้อจำกัดในการพัฒนาพื้นที่น้ำพุร้อนธรรมชาติที่สโมสรน้ำพุร้อนไทย (2556) ได้สรุปไว้ถึงปัญหาในด้านการขาดเจ้าภาพในการบริหารจัดการหลัก แหล่งท่องเที่ยวมุ่งเน้นแต่การแช่เท้าลวกไข่ การใช้ประโยชน์ไม่ตรงกับศักยภาพจริง เป็นต้น

ทั้งนี้ ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่นบางส่วนยังไม่เข้าใจต่อการจัดการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการสปาทาว์น ดังนั้น สิ่งที่สำคัญเร่งด่วนคือ การพัฒนาทุนมนุษย์หรือการฝึกอบรมพัฒนาให้ความรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและชุมชนท้องถิ่นต่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่ง Vargo and Lusch (2008) กล่าวว่าสิ่งเหล่านี้คือ ทรัพยากรที่ก่อให้เกิดคุณค่า (Operant Resources) ที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร ซึ่งในกรณีนี้คือ สปาทาว์นคลองท่อม และทรัพยากรเหล่านี้คือ ความรู้ และความสามารถ (Knowledge and Competence) ขององค์กรที่จะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และที่สำคัญองค์ความรู้จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการเติบโตของการท่องเที่ยวที่อาจจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นและรักษาสมดุลด้านสังคมของชุมชนท้องถิ่น (WTO, 1998; Swarbrooke, 1999) ซึ่งผลการวิจัยเห็นได้ว่าชุมชนท้องถิ่นมีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดกับการท่องเที่ยว โดยส่วนนี้เป็นองค์ประกอบด้านทุนทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของชุมชนที่ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ และคณะ (2558) ได้ดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน

ในแง่ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีศักยภาพทางด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนแต่ยังต้องมีประเด็นในการปรับปรุงแก้ไข และในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงมีทั้งหมด 21 แห่ง มีแหล่งท่องเที่ยว 9 แห่งที่มีศักยภาพสูงที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงการท่องเที่ยวสปาทาวนด์ได้นอกจากนี้ ผลงานวิจัยยังนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวสปาทาวนด์ได้นอกจากนี้ ผลงานวิจัยยังนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ เนื่องจากในงานวิจัยนี้ได้ประยุกต์ผลงานวิจัยของพิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ และคณะ (2558 ก.) พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ และคณะ (2558 ข.) และพิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ และคณะ (2561) ในการวิเคราะห์ศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่มีการวิเคราะห์และประเมินศักยภาพในทุกมิติ ผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการแต่ละแหล่งท่องเที่ยวสามารถนำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในงานวิจัยนี้มีการศึกษาวิเคราะห์เทียบเคียงกับแหล่งท่องเที่ยวสปาทาวนด์ในต่างประเทศ ได้แก่ เมืองมินาคามิ เมืองนุมาตะ และเมืองเบปปุ ประเทศญี่ปุ่น และเมือง Karlovy Vary ประเทศสาธารณรัฐเช็ก ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางที่สำคัญในการวางแผนแนวทางการพัฒนาและการบริหารจัดการสปาทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่ เนื่องจากสิ่งที่สปาทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่มีความโดดเด่นคือ แง่ทรัพยากรทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตชุมชน รวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่ธานีธร์ สนธิรักษ์ (2553) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเพื่ออายุวัฒนะ (Wellness Tourism) ว่าต้องอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ และความสงบในการบำบัดและสร้างความผ่อนคลายให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวในสปาทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่มีศักยภาพในการตอบโจทย์ความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ในแง่จุดด้อย แหล่งท่องเที่ยวสปาทาวนด์ในต่างประเทศมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบทั้งในด้านการสื่อความหมาย การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง การพัฒนาสื่ออัตลักษณ์ การกำกับและดูแลด้านความปลอดภัย การจัดการสิ่งแวดล้อม รวมถึงการคมนาคมขนส่ง โดยข้อมูลนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารจัดการสปาทาวนด์คลองท่อม จังหวัดกระบี่

5.3 ข้อเสนอแนะ

แผนงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นสปาทาวนด์ของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่สามารถนำเสนอข้อเสนอแนะในการวิจัยได้ดังนี้

5.3.1 เนื่องจากทั้งการสรุปของสโมสรน้ำพุร้อนไทย (2556) และผลการวิจัยในโครงการนี้ แสดงให้เห็นว่าถ้าต้องการผลักดันและขับเคลื่อนสปาหวานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ จำเป็นต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการหลักในระดับจังหวัด เพราะปัจจุบันการบริหารจัดการมีคณะกรรมการในระดับอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ แต่ในแง่การบริหารจัดการการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในอำเภออื่น ด้วยเหตุนี้ จึงควรเร่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการสปาหวานระดับจังหวัด และมีผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ เป็นประธาน และมีคณะกรรมการมาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยคณะกรรมการชุดนี้ต้องมีอำนาจในการควบคุมการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจของธุรกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการขออนุญาตขุดเจาะน้ำบาดาลที่ต้องขออนุญาตทุกรายในกรณีที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

5.3.2 แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอคลองท่อมและพื้นที่เชื่อมโยงสปาหวานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่ควรนำผลการวิจัยที่แสดงถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีผลการวิจัยที่ระบุถึงด้านที่ควรพัฒนา เนื่องจากแบบประเมินที่นำไปใช้ในการปรับปรุงได้รับการพัฒนา ทดสอบและใช้ในประเมินแหล่งท่องเที่ยวหลายครั้งทำให้ผลการวิจัยสามารถสะท้อนถึงศักยภาพที่แท้จริง และในด้านที่มีคะแนนน้อย คือด้านที่ผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการควรให้ความสำคัญในการเร่งปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้ในการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงให้เน้นจากประเด็นที่สามารถดำเนินการได้โดยใช้งบประมาณไม่มากนัก หรือไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณโดยนำมาดำเนินการก่อน และด้านที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณหรือต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอาจจะต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ควรวางแผนในการศึกษาสภาพแวดล้อมและภูมิประเทศ รวมถึงนำเสนอในภาพรวมให้สอดคล้องกับทิศทางของสปาหวานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่

5.3.3 เนื่องจากการพัฒนาสปาหวานโคลงท่อม จังหวัดกระบี่ เป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาแบบองค์รวม นั่นคือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในอนาคตควรพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบป้ายสื่อความหมายหรือป้ายบอกทาง แต่ในด้านการจัดการรายละเอียดภายในแหล่งท่องเที่ยวอาจจะปรับให้สอดคล้องในแต่ละพื้นที่ได้ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถของงบประมาณในการสนับสนุนจากจังหวัดกระบี่ หรือจากคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันเพื่อดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ประกอบกับในการศึกษาค้างนี้ไม่ได้กำหนดระดับในการพัฒนาว่าเป็นระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ แต่กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคือเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักที่เป็นชาวต่างประเทศ ดังนั้น การศึกษาในครั้งต่อไปควรดำเนินการกำหนดระดับในการพัฒนาว่าเป็นระดับประเทศหรือระดับนานาชาติ

5.3.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการต้องเร่งพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเนื่องจากเมื่อมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเพิ่มขึ้น ผู้ให้บริการ หรือชุมชนท้องถิ่นต้องมีความพร้อมในการต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยว รวมถึงการเป็นเจ้าบ้านที่ดีสามารถให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวได้ และในส่วนของนักท่องเที่ยวก็มีความหมายท้องถิ่น ควรวางแผนในการพัฒนาให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถเล่าเรื่องและสื่อความหมายให้กับนักท่องเที่ยวได้

5.3.5 ด้วยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน อาทิ พุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม ซึ่งเป็นศูนย์กลางของสปาทาว์นคลองท่อมทำให้เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สำหรับการบำบัดสุขภาพเพื่อบริการกับประชาชนที่มาใช้บริการ โดยสามารถพัฒนาโครงการที่ดำเนินการโดยรัฐบาล หรือการพัฒนาโครงการลงทุนร่วมภาครัฐและเอกชน (PPP) เพื่อพัฒนาพื้นที่บริการสุขภาพทั้งการบำบัดและการพักผ่อนหย่อนใจ และมีบริการทางการแพทย์ที่มีการจัดเตรียมแพทย์ประจำพื้นที่ รวมถึงการพัฒนาเป็นพื้นที่สำหรับการดูแลผู้สูงอายุได้ในอนาคต ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนของพื้นที่

5.3.6 ปัจจัยแห่งความสำเร็จหนึ่งของการบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ ซึ่งแนวทางในการขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ควรดำเนินการในเบื้องต้นปีแรกภายใต้การผลักดันของทางจังหวัดกระบี่ ทั้งการจัดสรรงบประมาณ กำลังคน และกระบวนการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่สามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง ดังนั้น จึงต้องมีกระบวนการในการทำงานร่วมกับจังหวัดกระบี่ในการขับเคลื่อนสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ให้สามารถดำเนินการได้จริง

5.3.7 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการควรดำเนินการติดตามผลกระทบจากการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยวในสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม น้ำตกร้อน สระมรกต เป็นต้น โดยใช้ระบบการวัดน้ำที่อ่อนแอในประเศญี่ปุ่นใช้ นั่นคือ การรองน้ำที่ไหลออกมาจากบ่อน้ำ และบันทึกระยะเวลาไว้ ซึ่งต้องใช้ภาชนะรองน้ำที่มีขนาดเท่ากัน หากระยะเวลาที่น้ำเต็มภาชนะนานขึ้นหมายความว่าปริมาณน้ำที่ลดลง การติดตามผลเป็นระยะเวลานานจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสามารถวางแผนการจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวได้

5.3.8 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ควรร่วมกันดำเนินการจัดการความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสปาทาว์นคลองท่อม จังหวัดกระบี่ร่วมกัน ซึ่ง

อาจจะมีการแลกเปลี่ยนวิธีหรือรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของแต่ละหน่วยงาน รวมถึงระบบการบริการ หรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้และเกิดประสิทธิภาพ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสพาทาวน์คลองท่อม จังหวัดกระบี่โดยรวม

บรรณานุกรม

- กรมการท่องเที่ยว. (2561). สถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2562, จาก <http://tourism.go.th>.
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2561). ร่างกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการน้ำพุเพื่อสุขภาพ. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2561, จาก <http://hss.moph.go.th>.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2547). ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวมาตรฐานของสถานที่บริการ ผู้ใช้บริการ หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบ เพื่อการรับรองการบริการ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสำหรับสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวตาม พรบ.สถานบริการ พ.ศ.2509 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 2). สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2559, จาก <http://www.moph.go.th>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2547). ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อน จังหวัดกระบี่. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2553). โครงการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการตลาดสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism Study). e-TAT Tourism Journal ไตรมาสที่ 4/2553.
- จิราวรรณ กังน้อย. (2552). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแหล่งน้ำพุร้อนหินดาด จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธานินทร์ สนธิรักษ์. (2553). การท่องเที่ยวเพื่ออายุวัฒนะ (Wellness Tourism): โลกนี้ โลกหน้า ... โลกของคนอายุยืน. e-TAT Tourism Journal – การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประจำไตรมาสที่ 4/2553 .
- นิติ วงศ์วิลาสส์. (2547). วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณน้ำพุร้อนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บรรจบพร สุนรัตนกุล. (2544). ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท (การศึกษามหาบัณฑิต สาขาธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ประสพพร พุ่มพวง. (2545). พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือก ท่องเที่ยวภายในประเทศของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ระดับปริญญาโท (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- พิเชฐ คูหเพ็ญแสง. (2546). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจของ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดจังหวัดระยอง. สารนิพนธ์ระดับปริญญาโท (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ ฐะปะนีย์ ตริรัตนภรณ์ และกมลวิทย์ โมราศิลป์. (2557). การประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2558). การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการขยายตัวของการท่องเที่ยว จังหวัดกระบี่. แผนงานวิจัย กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ เบญจพร แก้วอุไทย กิจชัย จิตขจรวานิช กนกวรรณ แก้วอุไทย สุรศักดิ์ ชูทอง และ ณรงค์ วุ่นชีว. (2558 ก.). การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา หมู่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ เบญจพร แก้วอุไทย กนกวรรณ แก้วอุไทย วิเวก ผิดดำ และฉัตรชัย เงินแสงสรวย. (2558 ข.). แนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ไพฑูรย์ วรรณพงษ์ วุฒิเดช ธรฤทธิ์ นพพร ยัมแฉล้ม และสมชัย บวรกิตติ. (2552). การสำรวจพุน้ำร้อนจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2552. วารสารแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. 6(3), 330 – 332.
- รัฐบาลไทย. (2559). การประชุมหารือโดยนายกรัฐมนตรีร่วมกับกลุ่ม กรอ. กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaigov.go.th> .
- วิภา วัฒนพงศ์ชาติ. (2542). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดเพชรบุรี. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์. (2556). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษา. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์. 8(2), 1 – 13.
- ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2555). หลักการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ท็อป จำกัด
- ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2557). กระบวนการสร้างคุณค่าร่วมกัน: กระบวนทัศน์การตลาดใหม่ในยุคสังคมออนไลน์ วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 20 (3), 161 – 185.
- ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2558). แนวทางการพัฒนาพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ อย่างยั่งยืน. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2555). ศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของ SMEs ไทย และความสำคัญของตลาด AEC ต่อ SMEs ในอุตสาหกรรมบริการเพื่อสุขภาพ. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม พ.ศ. 2560 จาก <https://www.ryt9.com>
- สมจินตนา คุ่มภัย ปิยะ ปานผู้มีทรัพย์ สุชาติ ฉันทสำราญ วิลาวรรณย์ ดิงไตรัยภพ และศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2558). การมีส่วนร่วมและความพร้อมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่. เอกสารการประชุมทางวิชาการ วลัยลักษณ์วิจัยครั้งที่ 7
- สโม่สรน้ำพุร้อนไทย. (2556). ข้อมูลน้ำพุร้อนประเทศไทย. เอกสารสำเนา.
- สายฝน ถึงหมื่นไฉ (2547). ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือก แหล่งท่องเที่ยวและที่พักของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์ระดับปริญญาโท (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2554). นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555 – 2559). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2551). โครงการจัดทำมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมประเภทโป่งพุร้อน. ศูนย์วิจัยป่าไม้, คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. 503 หน้า.
- สุณีย์ ล่องประเสริฐ (2558). การพัฒนามาตรฐานธุรกิจสปาในอำเภอเกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานีสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 1(1): 125 – 141.
- สุนิษา เพ็ญทรัพย์ และปวันรัตน์ แสงสิริโรจน์ (2555). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา บ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัด

ระนอง. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. ระนอง: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สำนักวิทยาเขต
ระนอง.

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำขาว. (2561). สัตว์นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่
เดินทางท่องเที่ยวในพุร้อนเค็มคลองท่อม. เอกสารอัดสำเนา.

อธิป เหลียวรุ่งเรือง. (2554). วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเที่ยว
น้ำพุร้อนสันกำแพงในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อรชร สกุนสิงห์ ศรีธญา เลิศพุทธิรักษ์ และยิ่งยศ โชคชัยวรรตน์. (2554). “การศึกษาปัจจัยด้านการ
บริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการ
สวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง,” วารสารวิทยาลัย
พาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์ 6(1), 69 – 82.

อรุณี ปัญญามูลวงษา. (2542). ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการใช้บริการที่พัก ต่างอากาศใน
อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การค้นคว้าอิสระระดับปริญญาโท (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาบริหารธุรกิจ) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chen, K.H., Liu, H.H. and Chang, F.H. (2013). Essential Customer Service Factors and
the Segmentation of Older Visitors within Wellness Tourism Based on Hot
Springs Hotels. International Journal of Hospitality Management. Vol.35, pp. 122
– 132.

Gifford, J. (2017). The Top 10 International Destination Spas. [Online] Accessed on 12
December, 2017, at <http://www.travelandleisure.com/worlds-best>.

Guillet, D.G. and Kucukusta, D. (2016). Spa Market Segmentation According to Customer
Preference. International of Contemporary Hospitality Management, Vol. 28,
No.2, pp. 418 -434.

Gustavo, N. S. (2010). A 21st-Century Approach to Health Tourism Spas: The Case of
Portugal. Journal of Hospitality and Tourism Management, 17 (1): 127.

Hill, L. (2017). 8 Future Wellness Trends According To The Global Wellness Institute.
Accessed on 5 December 2017 on <https://www.welltologlobal.com/8-future-wellness-trends-according-to-the-global-wellness-institute/>.

- ISPA (n.d.). Definition of Spa. International Spa Association. Accessed on 15 January 2017 on <http://experienceispa.com>.
- Joppe, M. (2010). One Country's Transformation to Spa Destination: The Case of Canada. *Journal of Hospitality and Tourism Management*. 17(1): 117 – 126.
- Martyn, Z. (2015). A Dynamically Developing Hungarian Spa Town: MÓRAHALOM. *European Journal of Geography*, 6(1): 37 – 50.
- Pawlikowska-Piechotka, A. and Piechotka, M. (2014). Phenomenon of Spa Town as a Health Resort and Leisure Destination. *Architecture Civil Engineering Environment*. 2: 23 – 32.
- Poczobut, J. (2016). Revitalization of Sopot - The Seaside Spa Town in Poland. *Procedia Engineering*. - World Multidisciplinary Civil Engineering- Architecture- Urban Planning Symposium 2016, WMCAUS 2016 strony 2036 – 2039.
- Pongsakornrunsilp, S. and Schroeder, J.E. (2011). Understanding Value Co-Creation Process in Co-Consuming Brand Community. *Marketing Theory*, 11 (3), 303 – 324.
- Pusaksrikit, Theeranuch, Siwarit Pongsakornrunsilp, and Pimlapas Pongsakornrunsilp. (2013). “The Development of the Mindful Consumption Process through the Sufficiency Economy,” in Botti, S. and Labroo, A. (eds.), *Advances in Consumer Research*, Volume 41, pp.332 – 336. Duluth, MN: Association for Consumer Research.
- Sarova, M. (2010). Karlovy Vary Traditional Drinking Cure with Mineral Water and Treatments. *Journal of Japanese Society of Balneology, Climatology, and Physical Medicine*, 70(1): 9 – 12.
- Swarbrooke, J. (1999). *Sustainable Tourism Management*. New York: CABI.
- Szromek, A.R., Romaniuk, P. and Hadzik, A. (2016). The Privatization of Spa Companies in Poland - An Evaluation of Policy Assumptions and Implementation. *Health Policy*. 120(4): 362 – 368.
- Vargo, S.L., and Lusch, R.F. (2004). Evolving to a New Dominant Logic for Marketing. *Journal of Marketing*, 68(January), 1 – 17.

- Vargo, S.L., and Lusch, R.F. (2008). Service-Dominant Logic: Continuing the Evolution. *Journal of the Academic Marketing Science*, 36, 1 – 10.
- WTO: World Tourism Organization. (1998). *Guide for Local Authorities on Developing Sustainable Tourism*. Madrid: Spain.
- Yeung, O. and Jonhnston, K. (2014). *Global Spa and Wellness Economy Monitor*. SRI International and the Global Wellness Institute. Stanford: SRI-International.

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมชี้แจงแผนงานวิจัย

รายชื่อผู้เข้าร่วมชี้แจงแผนงานวิจัย

15 มิถุนายน พ.ศ. 2560

ณ ณัฐธาวารี รีสอร์ท จังหวัดกระบี่

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายศรัทธา ทองคำ	นายอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่
2	นายกรต โรจนเสถียร	นายกสมาคมสปาไทย
3	นายปรีชา พูลโภคผล	ประธานสโมสรน้ำพุร้อนไทย
4	ดร.ธันนธน์ อภิวันทนาพร	สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
5	คุณสุทธิวรรณ อมาตยกุล	สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
6	นายณฤพันธ์ พรหมวิเศษ	บริษัท กระบี่บาดาล จำกัด
7	ดร.พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
8	ผศ.ดร.ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
9	คุณทิพรรัตน์ เตชะดิน	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
10	นายวินัย ผิวดำ	กำนันตำบลห้วยน้ำขาว
11	นายอนุชา หลานเต็น	กำนันตำบลทรายขาว
12	นายอนันต์ ลู่เลียง	สาธารณสุขอำเภอคลองท่อม
13	นายณัฐพงศ์ ไกรทิพย์	สำนักงานเกษตรอำเภอคลองท่อม
14	นางสำเนียง ศรีระแก้ว	สำนักงานประมงอำเภอคลองท่อม
15	นางสาวปารวี เھرเต็น	รองนายก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองท่อมใต้
16	นายสัพพัญญู อักษรกุล	นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาประ-บางคราม
17	นายชาญวิทย์ คงทอง	นักวิชาการป่าไม้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาประ- บางคราม
18	นางสุภารัตน์ ทับไทร	งานโรงพยาบาลช้าง
19	นายกฤษกร จิระนนทประวัติ	ONESA Architect
20	นายวิเวก ผิวดำ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำขาว
21	นายชนะพล ศักดิ์สม	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพขลา
22	นายปราโมทย์ แซ่ตัน	สถาปนิก สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัด กระบี่
23	ร.ต.สุวิทย์ ทองเนื้อ	ว.15 พัน 1
24	นายวีรศักดิ์ แก้วพลอย	กำนันตำบลคลองท่อมเหนือ

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
25	นายอำพล บุญเมือง	กำนันตำบลพุดินา
26	นายสุทัศน์ มามาศย์	ผู้อำนวยการกองช่าง เทศบาลตำบลคลองพันพัฒนา
27	นางสาวรัตตินันท์ จันทร์ธนะโกเศศ	รองผู้อำนวยการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกระบี่
28	นายชาธร โชคภัทระ	นายก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองท่อมใต้
29	นางสาวตรีชฎา เจตก์หนู	นายก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองท่อมใต้
30	นายศรีสุวรรณ คำทอง	สำนักงานปศุสัตว์อำเภอคลองท่อม